
STENOGRAFISCHE NOTULEN VAN DE PROVINCIERAAD VAN ANTWERPEN

VERGADERING VAN

---

6 DECEMBER 2023

PROVINCIERAAD VAN ANTWERPEN

VERGADERING VAN 1 DECEMBER 2023

De vergadering wordt geopend te 14.00 uur.

De heer Provinciegriffier is aanwezig.

Tekenden de aanwezigheidslijst:

ANCIAUX Koen
BAKELANTS Ann
BOONEN Nicole
CALUWÉ Ludwig
CLAESSEN Jan
COLSON Mireille
COTTENIE Christ'I
CUYLAERTS Nathalie
DANEELS Tobias
DE HAES Jan
DE QUICK Erik
DE WINTER Stefan
DILLEN Koen
FRANÇOIS Catherine
GEYSEN Kris
GYS Seppe
HELSEN Katleen
JACQUES Ilse
LAUWERS Linda
LEMMENS Luk
PALINCKX Koen
SCHOOFs Louis
SOHIER Rudy
STEVENS Lili
TALHAOUI Fauzaya
VALKENIERS Bruno
VAN DIENDEREN Ilse
VAN DIJCK Jan
VAN HAUTEGHEM Marleen
VAN RANSBEECK Brend
VANDENDRIESSCHE Diederik
VERHAEVEN Eddy
VERMEIREN Hilde
WECKHUYSEN Wendy

Verontschuldigd:

VERHAERT Inga
VRANCKEN Isabelle

De raad is bijeen in openbare vergadering.

OPENBARE VERGADERING

VOORZITTER.- Goedemiddag allemaal, allemaal welkom op het vervolg van onze provincieraad. Ik heb ook gezien dat er sommigen braaf zijn geweest dit jaar, dus niet iedereen. Dat zal nog moeten rechtgezet worden. Er is één stout kindje blijkbaar, dat kan. Ik had gedacht dat er meer gingen zijn, maar goed.

1. Ruimte, Onderwijs en Mobiliteit

Nr. 1/4 van de agenda

VOORZITTER.- Bij deze, we starten met onze volgende tussenkomst. Een tussenkomst van mevrouw Van Dienderen. Mevrouw Van Dienderen, aan u het woord.

Tussenkomst van mevrouw Ilse Van Dienderen over thema water bij vergunningendossier - overzicht negatieve adviezen, verdere acties.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Goedemiddag collega's, voorzitter, ondervoorzitters, leden van de deputatie. Water, het is een zeer belangrijk onderwerp en thema. Dan was ik ook verheugd om in de commissie van 27 november te horen en te zien dat deze deputatie daar blijkbaar in het kader van de vergunningverlening extra aandacht aan zal besteden. Zo konden we vernemen in die commissie, het thema water en specifiek ontharding krijgt extra aandacht bij het behandelen van de dossiers. Dit in uitvoering van het beleid vanuit de provincie. Dus dat *triggert* bij mij dan altijd wel een vraag.

Vandaar maak ik van de gelegenheid gebruik om daar meer uitleg over te vragen. Alvast een eerste insteek: het lijkt mij een prima voornemen. Maar u begrijpt vanuit de oppositie zweeft er altijd enige achterdocht ten aanzien van goede voornemens. Dan proberen wij nu te achterhalen wat daarachter schuilt. Dat het thema water zeer belangrijk is, dat hoeft geen betoog. Zeker na de verschillende droge zomers blijkt dat onze watervoorraden beperkt zijn, dat we als land, regio heel kwetsbaar zijn. Dat blijkt ook uit de kaarten die op Europees niveau onderzocht zijn. Vlaanderen schiet daar uit als een regio waar er groot risico is op watertekort. De afgelopen weken hebben we kunnen ervaren dat we ook te maken kunnen hebben met te veel water. Er is heel wat regen uit de lucht gevallen. Onze collega's in West-Vlaanderen hebben daar zeker die grote regenval en de gevolgen daarvan kunnen ondervinden.

Dus vandaar, heel belangrijk thema water. Maar ik vraag mij dan ook af wat dat afwegingskader is bij de vergunningverlening? Wat als de provincie in haar advies een negatief advies geeft op die vergunning? De vergunning verlenende overheid trekt zich eigenlijk niks van dat advies aan. Wat gebeurt er dan? Dus mijn eerste vraag is, welk afwegingskader hanteert de provincie, indien de vergunning verlenende overheid geen rekening houdt met de advies van de provincie? Dat gebeurt. Er zijn heel veel instanties die adviezen moeten geven over omgevingsvergunningen. Wat dus als het advies van de provincie in het geval het negatief is, niet gevolgd wordt. Dan wil ik ook eens terugkijken naar het verleden. Hoeveel negatieve adviezen leverde de provincie al af in de afgelopen twee jaar? Dus in '22 en '23. Hoe werden deze negatieve adviezen door de

vergunningverlener gehanteerd? Hebt u aantallen over, ze hebben er rekening mee gehouden, of er zijn voorwaarden opgelegd? Of heeft dit geleid tot een weigering van de vergunning? Dan had ik dat ook graag geweten: indien er geen rekening gehouden werd met een negatief advies, is het dan al gebeurd dat de deputatie hoger beroep aantekent? Dus hoe serieus neemt de deputatie haar eigen advies verlening? Dat is uiteraard de grond van mijn vraag.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Dank u wel, collega. Een specifiek afwegingskader waar u naar vraagt is er niet, maar elk dossier wordt individueel geëvalueerd op basis van de impact van het watersysteem. Dit valt ook niet te automatiseren aangezien dit geen zwart-witverhaal is. Een dergelijke opvolging vraagt maatwerk per dossier. Dat zal ook blijken uit mijn toelichting bij de cijfers waarnaar u informeert in uw tweede vraag. Zo werd er in totaal, sinds 1 januari 2022, zo werden er 4.104 adviezen verleend door de dienst Integraal Waterbeleid. Daarvan waren er 1.206, en luister nu goed, in de eerste ronde ongunstig. De helft van deze dossiers, een zes honderdtal, werden tijdig aangepast waardoor ze tijdens de procedure toch een gunstig advies kregen. Ook werd er de voorbije twee jaar niet in beroep gegaan. Vooral dat laatste is bijzonder belangrijk. Zo is een advies uitgebracht over een bepaalde versie van een dossier. Een versie die door de aanvrager nadien nog kan gewijzigd worden. Zo kan een advies van de dienst Integraal Waterbeleid negatief zijn, omdat er een infiltratie ontbreekt. Wanneer een aanvrager deze dan toevoegt, kan er een vergunning verleend worden die compleet voldoet aan het advies van DIW. Ook al was dat officieel ongunstig. Als de deputatie in zo'n concreet geval een vergunning verleend, betekent dit niet dat de deputatie ingaat tegen dat advies. Integendeel, dan is er sprake van oplossingsgerichte besluitvorming. Dit maakt wel dat er geen algemene cijfers hierover te bevragen zijn. Maar dat dit geval per geval inhoudelijk bekeken moet worden. Een advies bestaat immers uit verschillende elementen die allemaal op zichzelf te beoordelen zijn. Geen simpele oké of niet oké in zijn geheel.

Daarnaast is er ook nieuwe regelgeving, nieuwe watertoetskaarten en de nieuwe Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening. Die in 2023 van kracht werden en waar de vergunningsaanvragers rekening mee dienen te houden. Deze wijzigingen werden door de provincie op voorhand gecommuniceerd, naar zowel de lokale besturen, als de architecten en studie bureaus. Met succes, want heel wat geïnteresseerden hebben zich aangemeld om deze infosessies te volgen. We proberen dus ook alle betrokkenen te informeren inzake deze wijziging. In detail, de stappen die we ondernomen hebben om iedereen te informeren zijn: toelichting op de jaarlijkse gemeentebezoeken. Tijdens deze bezoeken lichten we het volgende toe: gebruik van kaarten met de pluviale en fluviale overstromingsgebieden, hoe de checklist van de DIW te gebruiken, het provinciaal beleidskader wateradviezen. We hebben op 4 oktober 2023 een webinar georganiseerd inzake het provinciaal beleidskader wateradviezen, zoals in 2021. Maar liefst 278 deelnemers hebben deze infosessie bijgewoond. Zowel lokale besturen, architectenbureaus, rioolbeheerders, studie bureaus en polders en wateringen waren aanwezig. Ook vanuit onze dienst Omgevingsvergunningen werden de aanvragers ertoe aangemoedigd om kennis te nemen van de infosessie die de DIW heeft georganiseerd. Ook via de website wordt er bijzonder veel info ter beschikking gesteld. Daar vindt u onder andere beleidskader wateradviezen provincie Antwerpen. Hier wordt ook naar verwezen in de Outlook-handtekening van de adviesverleners. Er werd ook een artikel over het beleidskader wateradviezen in het vakblad Ruimte van de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning geplaatst.

Ik kan dan ook besluiten, mevrouw Van Dienderen, door te stellen dat het gros van de ongunstig geadviseerde dossiers later opnieuw worden ingediend met aangepaste plannen en dan wél

gunstig geadviseerd kunnen worden. Het is dus zo dat van de zeshonderd dossiers die uiteindelijk een ongunstig advies kregen, het overgrote deel ofwel niet vergund, vergund met voorwaarden of ingetrokken werd. Ik hoop dan ook oprecht dat u inziet dat wij het thema water en specifiek ontharding extra aandacht geven bij het behandelen van de omgevingsvergunningaanvragen.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel, gedeputeerde Lemmens. Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dank u wel, gedeputeerde, voor de antwoorden en de getallen. Het blijkt toch steeds moeilijk om evaluaties te doen van advisering tijdens vergunning-verleningsprocedures. Want u zegt dan, vierduizend adviezen verleend, 1.200 in een eerste ronde negatief, daarvan zeshonderd werden aangepast. Dan wordt het wat wazig. Dan vraag ik, wat gebeurt er dan nog met die zeshonderd overblijvende? Daar zegt u daar worden dan voorwaarden opgelegd, of daar wordt niet vergund. Daar heb ik ook geen getallen over gehoord. Dat is altijd het ambetante in uw verhaal, dat die cijfers blijkbaar altijd heel moeilijk zijn op te sporen en dat we daar geen duidelijk verhaal over krijgen. Dus mocht u daar nog meer cijfers over hebben, neem ik die graag in ontvangst.

Dan nog een tweede element van reactie. Ik merk inderdaad dat rond informeren en sensibiliseren de provincie echt heel goed werk levert. Ik denk dat dat heel belangrijk is naar de lokale besturen toe. Het thema water is ook iets dat over de gemeentegrenzen heen gaat en waar dat de ondersteuning vanuit de provincie echt bijzonder relevant is. Die kennis zit ook in huis van de watersystemen. Dat is iets wat sommige lokale besturen minder goed in de vingers hebben. Dus dat is inderdaad belangrijk. Maar dan verwacht ik dus ook dat in het verdere traject van die advisering en vergunningverlening, dat u het daar even *au serieux* neemt. Dus we gaan die cijfers die u mij hier gegeven hebt, verder opvolgen. Ik zou dan ook ervan uitgaan dat u, gezien er een nieuwe hemelwaterverordening is, gezien die nieuwe kaarten pluviaal en fluviaal, dat dat eigenlijk toch nog een scherper advies kan worden in de vergunningverlening.

Dat dat dan ook inderdaad leidt tot het aanpassen van vergunningen of het weigeren. Dan wil ik het ook nog wel eens zien gebeuren, want daar hebt u een heel duidelijk antwoord op gegeven, u bent nog nooit in beroep gegaan. Dus dan het zou me benieuwen als er geen enkel dossier is waarbij toch vanuit het thema water nog bijsturing en noodzakelijk zijn en de deputatie niet in beroep is gegaan. Dus die dossiers bestaan zeker wel. Als u mij daar nog meer cijfers over kan geven, dan verneem ik die graag.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mevrouw Van Dienderen, wie is er hier nu wazig? Ik denk u. Want u begrijpt het na al die jaren nog niet. De omgevingsvergunningen, dat is zomaar niet zwart op wit op te volgen in cijfers. Ik heb het u getracht te zeggen. Een advies wordt steeds uitgebracht over een bepaalde versie van een dossier, een versie die door de aanvrager nadien nog gewijzigd kan worden. Je hebt een hoorzitting, daar kunnen nog plannen aangepast worden en dat gebeurt in vele gevallen. U moet niet in de toekomst zeggen: u gaat daar rekening mee houden. Wij hebben er altijd al rekening mee gehouden met pluviale, met fluviale kaarten, met onze adviezen van DIW en die zijn streng genoeg. Maar, ik zeg u nogmaals, in heel veel gevallen kan in de procedure een aanvrager, kan een particulier zijn, dat kan een ontwikkelaar zijn, dat kan een overheid zijn, kunnen die inderdaad met planaanpassing of ook met voorwaarden kunnen die de zaken oplossen. Dan van die zeshonderd dossiers die nog overblijven, zijn daar tal van dossiers natuurlijk die ofwel trekt men het dossier terug, dient men die terug in eerste aanleg in. Dat is zo maar niet in cijfers te vatten.

Het aspect water bij het verlenen van de omgevingsvergunning is enorm belangrijk, daar staan wij enorm op. Waarom geen beroep? Omdat het aspect water bij het verlenen van de vergunning jaar na jaar belangrijk is geworden. We merken in de praktijk dat zowel lokale besturen als vergunningsaanvragers de belangrijkheid van dit thema ook inzien. Het is door die sensibilisering dat heel veel dossiers ook wel in orde zijn. Maar dat krijg ik u niet uitgelegd natuurlijk, want u hebt niet graag dat dossiers in orde zijn. U wilt altijd maar van alles erachter te zoeken, maar dat hoeft ook niet. Onze administraties die doen hun job, die doen die enorm goed. Die adviezen zijn ook heel duidelijk. Het is dan door die goede adviezen van DIW, dat heel veel particulieren, of ontwikkelaars, of overheden die zaken uiteindelijk nog in orde brengen.

Er is daar niks wazigs aan, maar je kunt die cijfers zomaar niet gaan geven. Maar ik denk dat onze administratie daar op een heel correcte manier mee omgaat. Dat we inderdaad trachten, maar dat is ook denk ik onze taak, om oplossingsgericht te werk te gaan en dat doen we dan ook binnen de deputatie. Op die manier kunnen wij ook inderdaad veel dossiers oplossen. Maar dat water, zagezegd volgens u, maar in het verleden geen probleem was en wij alleen naar de toekomst kijken dat klopt niet. We zijn er allang mee bezig. Collega De Haes is daar enorm mee bezig. We hebben tijdens zijn uiteenzetting nog gehoord wat we allemaal doen met de Groene Oase. Hoe dat wij rond het onthardingsprojecten werken en dergelijke meer. Wel in die vergunningsdossiers is dat voor ons ook een enorm belangrijk gegeven.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel, gedeputeerde Lemmens. Goed als er geen vragen meer zijn kunnen we overgaan tot de volgende tussenkomst.

Nr. 1/5 van de agenda

Tussenkomst van de heer Bruno Valkeniers over het gedrag en de ongevallen van, met en door de fietsers.

VOORZITTER.- Een tussenkomst van de heer Valkeniers. De heer Valkeniers, aan u het woord.

De heer VALKENIERS.- Dank u Sinterklaas en Zwarte Piet voor al het lekkers, dat wordt gewaardeerd. Mijnheer de gedeputeerde, collega's, ik ben altijd al een fervent gebruiker geweest van mijn wagen. Mijn wagen, mijn vrijheid. Alhoewel vandaag is er niet veel meer vrijheid aan een wagen. Maar tevens ook van het openbaar vervoer. De tram is net als de trein, altijd een beetje reizen. Als hij vertrekt en aankomt tenminste. Maar sinds het begin van de coronajaren, ik heb dat al eerder gezegd, ben ik een volwaardig aanhanger van het STOP-principe geworden. Stappen, Trappen, soms doortrappen en ik laat in het midden in welke betekenis van het woord, dat laat ik aan jullie over, Openbaar vervoer en Privévervoer.

Maar wat mij door de jaren heen het meest is beginnen te ergeren, is het asociaal gedrag van sommige, vele trappers en het gevaar dat ze voor zichzelf en andere weggebruikers betekenen. De provincie is terecht fier op haar rol bij de toename van het fietsverkeer met 53 procent sinds 2015. Om dat groeiende fietsverkeer ook veilig op de weg te zetten, zegt u, blijft u inzetten op fietsostrades en fietsinfrastructuur als absoluut noodzakelijk. 'Jaein...' zegt men in het Duits, ja und nein. Ja, omdat een goede infrastructuur daarvoor meer dan nodig is, daar ben ik het mee eens. Nee, omdat de groei in het fietsverkeer en vooral de veelheid van transportmiddelen én het

gedrag van sommige, vele, gebruikers ontegensprekelijk ook geleid heeft tot een groei in het aantal ongevallen, ernstige en dodelijke inclusief.

Vele fietsers, bakfietsers, e-fietsers, speed pedelecs, trottinetten, steps en brommers wedijveren met elkaar om zich kriskras zo snel mogelijk, *rücksichtslos* een weg te banen naar hun bestemming. Medeweggebruikers en wegcode zijn dikwijls een nutteloze sta-in-de-weg. Ik ben ervan overtuigd dat iedereen hier aanwezig, wel eens bijna van zijn sokken is gereden door iemand die denkt dat hij tijdens het spitsuur de eenzame fietser is. *Homo homini lupus est* zou Bart de Wever zeggen. De mens is een wolf voor de mens. Volgens de Nederlandse ANWB zijn 44 procent van de fietsongevallen in Nederland te wijten aan het eigen gedrag of dat van de andere fietsers. Van de slachtoffers gaf 72 procent aan dat het ongeluk voorkomen had kunnen worden, vooral als dat werd veroorzaakt door eigen gedrag. Hallucinante cijfers. Ik heb geen technische vragen willen stellen over onze provincie, maar het zou interessant zijn om per gelegenheid die statistieken voor onze provincie eens te kennen. Ik denk dat ze wel in lijn zullen liggen met die van onze noorderburen.

Gelukkig worden niet alleen de gezagsgetrouwe trappers dupe, maar ook meer en meer de politie. Politie van Schoten kondigde eind vorige maand nog aan haar zesde “Mistrap je niet” politiek. Een strenge controle op fietsers. Ze zijn niet alleen, het gebeurt ook in Antwerpen meer en meer. Je ziet ze bijna dagelijks tegenwoordig, meer en meer controle en beboeting op fietsers. Maar ik blijf bij mijn vraag of het niet mede de taak van de provincie kan zijn om veiligheidscampagnes te organiseren voor de gebruikers van haar mooie infrastructuur. Het zou een mooie pioniersrol zijn, vergelijkbaar met de introductie van de wodka-controles. Dank u.

Nr. 1/6 van de agenda

Tussenkomst van de heer Erik De Quick met betrekking tot fietsostrades in de Noorderkempen.

VOORZITTER.- Dank u wel. Mijnheer De Quick heeft het woord.

De heer DE QUICK.- Voorzitter, ondervoorzitter, deputatie, collega's. De provincie Antwerpen zet heel veel in op de uitbouw van het netwerk van fietsostrades. Wat terecht lovenswaardig kan genoemd worden. Toch als we de kaart van de fietssnelwegen even erbij aanschouwen, dan merken we een heel bijzonder fenomeen op. Daar waar de provincies Oost- en West-Vlaanderen duidelijk fietssnelwegen aanleggen tot tegen de landsgrenzen, is dat in onze provincie niet het geval. De meest noordelijke fietssnelwegen zijn deze van Antwerpen naar Bergen op Zoom en die van Antwerpen over Brecht naar Turnhout. Dat betekent dat een heel deel van onze Noorderkempen verstoken blijft van fietssnelwegen. De fietsverbinding met Nederland verloopt in die twee laatste bulten in het noorden van onze Vlaamse landkaart, slechts via gemeentelijke fietspaden zoals het Bels Lijntje. Daarom mijn vragen, waarom lopen er geen fietssnelwegen aan, dichtbij of langs de noordelijke landsgrenzen? Bestaan hiervoor plannen? Hoe komt het dat de Noord-Kempense gemeenten niet worden verbonden door een fietssnelweg en zijn hiervoor plannen? Waarom wordt niet meer ingezet op de rechtstreekse fietsverbindingen met Nederland? Gelet op het feit dat Nederland een echt fietsland is en dit bijgevolg voor ons fietstoerisme een meerwaarde zou kunnen bieden? Dank u.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Heel kort in het verlengde van wat de heer Valkeniers daarnet als inleiding heeft gegeven. Dan de vragen, maar ik ben niet zo negatief. Ik wou gewoon vragen aan de gedeputeerde, op onze fietsostrades, als ik mij niet vergis, is de maximum snelheid dertig kilometer per uur. Maar met de speed pedelecs en andere snellere vormen van fietsverkeer, zijn er die zelfs tot 45 kilometer per uur kunnen bereiken. U moet mij corrigeren als het verkeerd is. Het is een vraag die ik van iemand heb gekregen. Is het niet mogelijk om eventueel trajectcontrole te organiseren op die fietsostrades? Een vraag, vragen staat vrij. Wat de signalisatie enzovoort betreft, ik denk dat wij als provincie niet verantwoordelijk zijn, maar eerder de gemeentebesturen. U moet mij daaromtrent maar corrigeren als ik het verkeerd heb.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Dank u wel voor deze vragen, collega's. Ik zal eerst antwoorden op die van de heer Valkeniers. Ik ben natuurlijk blij dat ik de heer Valkeniers mag verwelkomen in de statistieken van het sterk toenemend fietsverkeer. Dus dat is heel fijn. Ik durf denken dat we met ons provinciaal fietsbeleid mee voor die *modal shift* hebben gezorgd. Waardoor u nu al eens de wagen laat staan en dan toch eens de fiets zal nemen. Dus dat is heel mooi. Wij voeren dat provinciaal fietsbeleid natuurlijk eerst om een meer verkeersveilige openbare ruimte te realiseren. Het aanleggen van die kwaliteitsvolle fietsinfrastructuur heeft daarin een cruciaal aandeel. We blijven als provincie, en we hebben al gezegd "Antwerpen fietsprovincie", daar ook van overtuigd dat investeren in die bovenlokale fietsostrades en bovenlokale infrastructuur dat dat ook een goede keuze is geweest. We gaan daarbij voor die brede, comfortabele fietsostrades met ook fietstunnels en bruggen. Om natuurlijk het aantal kruisingen met het autoverkeer en andere verkeerswegen zoveel als mogelijk te beperken.

Ook inzake onze adviesverlening in subsidiedossiers aan gemeenten, speelt natuurlijk verkeersveiligheid een doorslaggevende rol. We hebben een provinciaal dashboard verkeersongevallen. We zullen daar op de commissie in januari wat meer toelichting over geven. Maar daaruit blijkt dat het totaal aantal ongevallen binnen onze provincies sinds 2015 ongeveer gelijk blijft. Zowel voor alle verkeer, als voor het aantal fietsers. Ik moet daar wel bij vertellen dat ons dashboard verkeersongevallen, enkel de door de politie geregistreerde ongevallen op lokale en gewestwegen en niet die op de autosnelwegen bevatten. Maar aangezien het fietsgebruik door de jaren heen fel gestegen is, zou u kunnen stellen dat de relatieve ongevalskans in principe gedaald is. Al besef ik wel dat ik met zo'n uitspraak heel voorzichtig moet zijn. Aangezien de fietsdata uit het dashboard geanonimiseerd zijn, is het niet mogelijk om een link te maken met het gestelde gedrag van de weggebruikers bij een gebeurlijk ongeval.

Maar je moet al ziende blind zijn om in te zien dat hoffelijkheid in het verkeer vandaag met een groot probleem kampt. Wederzijds respect en de verkeersregels naleven, is een cruciaal onderdeel in een verkeersveilig klimaat. Dat zowel bij de autobestuurder, als bij de fietser, als bij de voetganger. Ik rijd ook in deze stad regelmatig met de fiets en soms denk ik ben ik nu de enige die voor een rood licht stopt? De rest vliegt u voorbij. Maar er zijn ook auto's die gewoon door het rode licht rijden. Het is een mentaliteit.

Natuurlijk, u vraagt naar een brede sensibilisatiecampagne. Goed, ik denk niet dat dat deel uitmaakt van onze provinciale opdracht. Ons aanbod moet zich richten op de lokale besturen, niet zozeer rechtstreeks naar de burger. Wel begeleiden we lokale besturen en politiezones in de uitvoering van de lokale verkeersveiligheidsactieplannen. Dat doen we dan binnen het traject "Verkeersveilige Gemeente". Dus daar zit meer onze taak denk ik. Andere overheden en organisaties die doen wel aan sensibilisering. Bijvoorbeeld de Vlaamse Stichting Verkeerskunde

voert bijvoorbeeld jaarlijks campagne rond veilig fietsen. De Fietsersbond bijvoorbeeld ook. In 2022 heeft de provincie de Fietsvriendelijk campagne van de Fietsersbond ook nog financieel gesteund. Uiteraard delen en verspreiden we deze campagnes mee via onze provinciale kanalen bij onze lokale besturen. Ik deel uw bekommernis inzake het onveilig gedrag bij bepaalde deelnemers aan het verkeer en dat is al veel langer dan vandaag. Maar we zien het natuurlijk niet, ik herhaal het nog eens, niet als onze kerntaak om daar nog eens grootschalige campagnes te voeren. Wij sensibiliseren wel dagdagelijks onze lokale besturen en ook onze politiezones. Zij kunnen rekenen op onze enorme expertise die wij hebben bij onze dienst Mobiliteit. Daar kunnen ze natuurlijk ook in 2024 op blijven rekenen.

Mevrouw Talhaoui, het is een interessante vraag dat u stelt. Maar, er is geen maximumsnelheid op de fietsostrades. Wel bijvoorbeeld, dat hangt wel af van de lokale politiekezone. Natuurlijk, dat is een discussie. We willen natuurlijk zoveel mogelijk mensen op de fiets krijgen. Als dan inderdaad een speed pedelec daar een oplossing is voor mensen die naar de haven komen en dagdagelijks inderdaad veertig kilometer fietsen. Dan op een snelle manier en op een veilige manier tot in de haven kunnen komen, dan denk ik dat we dat moeten toejuichen. Dan moeten we kijken, want we kunnen dan weer een auto uit het verkeer halen. Dus dat is een moeilijk evenwicht. Maar ik begrijp uw bekommernis, want natuurlijk ik zie dat ook. Hoe dichter bij de stad, hoe meer verschillende soorten, u hebt daarnaar verwezen mijnheer Valkeniers, hoe meer verschillende soorten van fietsmodi dat je er ziet. Je ziet inderdaad de bakfietsen, je ziet de speed pedelecs, je ziet de gewone fiets nog. Je ziet de elektrische fiets, je ziet de speed pedelec en dat komt allemaal samen. Temeer dat we natuurlijk altijd maar die fietsostrades breder maken. De eerste fietsostrade Antwerpen-Mechelen, we hebben daar gisteren nog kort over gesproken, dat was drie meter breed. Op sommige stukjes daar in Boechout nog smaller. We moeten die allemaal naar de norm brengen, nu 4,5 meter. Dus dat is enorm belangrijk. Ik zie ook nog dat de Vlaamse regering recent ook nog heeft beslist dat onbemande flitscamera's en trajectcontroles mogen om snelheidsovertreders te flitsen, ook speed pedelecs. Dus dat kan nu ook. Maar natuurlijk ik mag toch wel rekenen op het gezond verstand van heel veel mensen. Wat wij vroeger nog leerden op school, dat was als wij links afdraaiden: dat deden wij zo. Rechts dan deden we zo, maar sommigen kijken daar gewoon niet meer naar. Dus natuurlijk ook bij de automobilisten zie je auto's een straat indraaien zonder dat ze dat inderdaad op een correcte manier aangeven. Maar goed, het is een mentaliteitswijziging. Het is respect voor iedereen en dat is het enige dat we kunnen vragen, hoffelijkheid in het verkeer van iedereen die deelneemt aan het verkeer.

Dan, de heer De Quick, de fietsostrades in de Noorderkempen. In 1999 startte de provincie Antwerpen op vraag van de Vlaamse overheid met het uittekenen van de BFF, dat Bovenlokaal Functioneel Fietsrouten netwerk. Dit netwerk is uit drie soorten routes opgebouwd. De hoofdroutes, dat zijn onze fietsostrades; de bovenlokale functionele fietsroutes, dit zijn de rechtstreekse routes tussen kernen, meestal langs de verbindingswegen of steenwegen; en alternatieve functionele fietsroutes, deze routes vormen een alternatief voor de routes langs de verkeerswegen en lopen langs rustige wegen die autoluw zijn, of die autoluw gemaakt worden. Je fietst er in principe in gemengd verkeer. In 2001 werd dit BFF door Vlaanderen goedgekeurd en door de provincie Antwerpen opgenomen in het richtinggevend gedeelte van het Ruimtelijk Structuurplan van de provincie Antwerpen. Uitgangspunten bij de opbouw van het BFF waren dat alle kernen met minimum tweehonderd inwoners en bovenlokale attractiepolen met elkaar verbonden worden met het juiste type van route. De uitgangspunten voor de selectie van een fietsostrade werden in 2015 na grondig onderzoek geactualiseerd. Actualisatie van het BFF resulteerde voor de provincie Antwerpen in 35 belangrijke langeafstandsfietsverbindingen,

waarvan 23 fietsostrades en ook nog eens twaalf schakelroutes, of autoluwe fietsroutes. Die werden goedgekeurd door de provincieraad op 12 november 2015.

Fietsostrades verbinden kleinstedelijke gebieden, of belangrijke, met elkaar. Ze worden naast spoorlijnen, kanalen, of andere grootlijnvormige infrastructures aangelegd. Schakelroutes zijn routes met een hoog fietspotentieel, waar geen kanaal of spoorweg ligt. In deze methodiek werden de kernen en attractiepolen binnen het grensgebied van Nederland mee opgenomen. In het fietsostradenetwerk zijn dan ook verbindingen, u hebt ernaar verwezen, met Nederland opgenomen. Richting Bergen op Zoom de F12, richting Rozendaal de F14 en richting Breda, Tilburg en Eindhoven via schakelroutes. Maar natuurlijk zijn alle fietsostrades, of andere fietspaden, nog niet gerealiseerd.

Het netwerk aanleggen vergt nu eenmaal keuzes maken en dat heeft natuurlijk allemaal met geld te maken. Die keuze is indertijd gemaakt om eerst eigen gemeenten met elkaar te verbinden vooraleer we ons richten op de buurlanden. De prioriteiten, ik hoop dat u dat nog herinnert, zijn goedgekeurd door de provincieraad op 12 november 2015. Waar we hebben gezegd: wat zijn nu de fietsostrades die we het dringendst moeten aanleggen? Waar is er het meeste potentieel? Waar zijn er de meeste scholen? Waar zijn er de meeste kmo-zones? Enzovoort, enzovoort en hoe verbind je die kernen dan op een goede manier en krijg je er ook voldoende fietsers op? Die keuzes zijn gemaakt. Wat de Noord-Kempense gemeenten betreft, werd die in dit netwerk verbonden. Het jaagpad langs het kanaal Dessel-Schoten is aangeduid als fietsostrade de F15. Deze verbindt Antwerpen, Schoten, Brecht, Rijkevorsel, Beerse, Turnhout en Dessel. De F15 loopt bovendien door de kernen van Elshout, Schoten, Sint-Job-in-'t-Goor, De Merel en Sint-Lenaarts in Brecht. Naast deze fietsostrades worden de kernen ook nog met elkaar verbonden door het Bovenlokale Functioneel Fietsnetwerk. Voor een overzicht van het BFF, mijnheer De Quick, verwijs ik door naar het geoloket op de provinciale website of naar onze online fietsbarometer. Maar in alle geval zoals u weet, 2015 is bepalend geweest voor de keuzes die wij maakten op fietsostrades. Waar we fietsostrades aanleggen. Maar in elk geval, als u mij nog meer geld geeft, gaan we nog meer aanleggen. Dank u wel.

VOORZITTER.- De heer Valkeniers heeft het woord.

De heer VALKENIERS.- Dank u mijnheer de gedeputeerde voor de uitleg en alle baten helpen natuurlijk. Dus ook de communicatie van jullie uit naar de onderliggende niveaus. Dat zij hun stinkende best moeten doen om het gedrag van de fietsers en andere weggebruikers op te volgen, is belangrijk. Ik kijk uit naar de informatie die in de commissie, die u belooft in de commissie van januari te geven. Goed, we weten natuurlijk niet alle informatie of niet alle ongevallen doorgegeven worden aan politie of aan wie ook. Dat er heel veel valpartijen zijn als gevolg van het gedrag van andere fietsers en van andere gebruikers die niet aangegeven worden. Uiteraard is het respect soms ver te zoeken. Ook bij de autogebruikers, ook bij de voetgangers, enzovoort. Alleen autogebruikers, die zitten natuurlijk in een gouden kooi in vergelijking met de fietsers. Ik heb het wel degelijk over de ongevallen veroorzaakt door de fietsers zelf, die in Nederland alleszins ernstig toenemen. Wat die campagnes betreft, dat is misschien niet de prioriteit, of de kerntaak van de provincie. Maar dat is de wodka-campagne ook niet. Ik hoor u direct zeggen maar de wodka-campagne gaat niet uit van de provincie, die gaat uit van de gouverneur. Maar natuurlijk de burger, de man in de straat, die maakt geen onderscheid tussen de gouverneur en de provincie. Spijtig genoeg misschien, maar dat laat ik in het midden.

VOORZITTER.- De heer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Mijnheer Valkeniers u opent hier wel een beetje de doos van Pandora. Voor welk voorbeeld dat u geeft van fietsers kan ik honderd voorbeelden geven van andere weggebruikers. Zo zijn we vertrokken natuurlijk. '...' (reactie buiten de microfoon). Zo zijn we vertrokken. '...' (reactie buiten de microfoon). Voor elk voorbeeld van dat gedrag kan ik een tegenvoorbeeld geven van andere weggebruikers. Ik sluit mij aan bij wat de gedeputeerde zegt, alle weggebruikers moeten hoffelijk zich gedragen. Ik meen dat de Fietsersbond daar al jarenlang campagnes voor voert om fietsers te wijzen op veilig gedrag. Dat zie ik niet bij andere weggebruikers zo vaak benadrukt worden om zich hoffelijk te gedragen. Ik ken routes die ik elke dag neem, waar fietspaden de beide richtingen bevatten. Er zijn tientallen automobilisten die niet beseffen dat er fietsers van de rechterkant ook op die fietspaden kunnen komen. Daar moet je je leven riskeren elke dag opnieuw tot drie keer toe op dezelfde route van slechts een paar honderd meter, enzovoort, enzovoort. Inderdaad ik denk dat uw oproep een oproep is voor de gouverneur. Dat heeft hier niks te maken met onze bevoegdheid. Eigenlijk hadden we dat in het vast bureau moeten bespreken of dat dit wel tot de bevoegdheid van de provincieraad behoort, dat is een bevoegdheid die tot de gouverneur behoort.

Misschien nog een laatste puntje. Als u over categorieën fietsers spreekt, de speed pedelec, niet speedelecs zoals u zei, speed pedelec. Mijnheer Valkeniers, dat is het juiste begrip. Dat is een motorfiets bijvoorbeeld qua statuut. Dus die bevindt zich ook in bebouwde kom, met die snelheid. Want daar mag u tot vijftig kilometer per uur. Ja, daar mag hij 40-45 kilometer per uur rijden op de rijbaan. Heel veel automobilisten weten dat niet. Dus je ziet daar vaak veel middelvingers van automobilisten naar speed pedelecs enzovoort. Vanuit het idee, die fiets hoort op het fietspad. Nee, die mag daar op de rijweg. Blijkbaar weten veel automobilisten dat bijvoorbeeld niet. Zo kan ik nog tientallen voorbeelden geven. Maar ik zeg het, u hebt de doos van Pandora geopend, dat is een eindeloos debat. Ik denk dat het debat moet zijn niet één categorie en dat heeft de gedeputeerde in het verleden al vaak gezegd en ik ga daarmee akkoord. Dat is niet categorieën weggebruikers tegen elkaar opzetten. Het gaat erom dat iedereen er op te wijzen zich hoffelijk te gedragen. Iedereen ertoe brengen de wegcode te kennen. De juiste benaming van categorieën fietsers te gebruiken en de juiste inzichten te hebben over die categorie.

VOORZITTER.- Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Tenzij de heer Valkeniers ...

VOORZITTER.- De heer Valkeniers en ook de heer Anciaux wil ook nog even het woord.

De heer VALKENIERS.- U zal niet goed geluisterd hebben, mijnheer Vandendriessche, maar ik heb het niet gehad dat er onschuldigen zijn onder de stoppers, integendeel. Maar ik heb het over een deelaspect, namelijk die fietsers die verantwoordelijk zijn voor hun eigen misdragen. Dat is een spijtige zaak. Maar misschien voelt u zich geïrriteerd, aan uw praat te horen.

VOORZITTER.- De heer Anciaux heeft het woord.

De heer ANCIAUX.- Gewoon omdat mevrouw Talhaoui daarstraks sprak over die dertig kilometer op fietsostrades. Ik weet van waar dat komt. Als een fietsostrade op een jaagpad ligt, is het overall dertig kilometer, ook voor speed pedelecs. Op andere locaties is het natuurlijk afhankelijk van welke signalisatie er is. Dat wou ik even meegeven.

VOORZITTER.- Gedeputeerd Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Ik wou maar gewoon, de heer Anciaux zoals altijd heeft de rust in dat debat teruggebracht. Ik wou maar oproepen tot hoffelijkheid, dus ook hier.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Met deze woorden denk ik dat we deze discussie kunnen sluiten.

Nr. 1/7 van de agenda

Tussenkomst van de heer Bruno Valkeniers over de gekwalificeerde uitstroom van onze jongeren in het provinciaal onderwijs.

VOORZITTER.- Ik wil verdergaan met de tussenkomst van onderwijs en educatie. De heer Valkeniers heeft het woord.

De heer VALKENIERS.- Dank u voorzitter, de heer de gedeputeerde. Eén van de doelstellingen die u in het onderwijs voor het jaar 2024 formuleert, is het aanpakken van enkele uitdagingen cruciaal voor de arbeidsmarkt. Met name zoveel mogelijk jongeren gekwalificeerd laten uitstromen uit het onderwijs. Ook als ze bij de aanvang zwak staan, of een moeilijke schoolloopbaan doormaken. Een lovenswaardige doelstelling. Recente resultaten van het laatste PISA-onderzoek bewijzen alleen maar die noodzaak. Een succesvolle schoolopleiding is immers belangrijk om u goed te voelen in uw vel en middels een succesvolle loopbaan, welke ook, een plaats in de samenleving in te nemen. Ik ga ervan uit dat er voor het realiseren van die gekwalificeerde uitstroom een plan van aanpak is. Waar men van de zwakkeren echt sterkeren maakt. Waaruit bestaat het provinciaal plan van aanpak? Wat zijn vandaag de cijfers van gekwalificeerde uitstroom in provinciaal onderwijs? Welke evolutie is daarin merkbaar sinds deze legislatuur?

Nr. 1/8 van de agenda

Tussenkomst van mevrouw Ilse Van Dienderen over stages in het POA - neutraliteit.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dank u wel voorzitter. Collega's, net zoals vorig jaar weerklonk ook in dit schooljaar de roep vanuit de hogescholen naar een tekort aan stageplaatsen. Stagestudenten vinden blijkbaar minder en minder een plek in het onderwijs. Want, waar knelt het schoentje? Dat is dat heel veel scholen een absolute neutraliteit in acht nemen. Ze hanteren een verbod op religieuze kentekens. Dat blijkt opnieuw jaar na jaar een nijpender probleem te worden. Dat beperkt het aantal stageplaatsen. Vier studenten van de AP Hogeschool hebben een campagne opgestart om daarin tegen in het verweer te komen. Ik vond het wel interessant om eens te lezen wat de argumenten waren van die studenten. Dus ik ga even hen citeren. De meeste secundaire scholen in Vlaanderen volgen dat neutraliteitsprincipe waar het dragen van een hoofddoek onder valt. Wij als studenten beschouwen het dragen van een hoofddoek niet als in strijd met neutraliteit. Het is een persoonlijke keuze die bij ons hoort, aldus Nassima. Als deze keuze ons wordt ontnomen, dan wordt ons de kans ontnomen om deze opleiding te volgen. Daarom besloten we om in gesprek te gaan met anderen en te zien wat we kunnen doen om dit probleem aan te pakken. Nog een andere studente, Jasmine, deze keer. Jasmine benadrukt het

belang van diversiteit in het onderwijs. Onze samenleving is heel divers. Het onderwijs moet deze diversiteit weerspiegelen. Het merendeel van de leraren in opleiding behoort tot verschillende religieuze en culturele groepen. Als we de mogelijkheid om een hoofddoek te dragen wegnemen, dan missen we de kans om deze diversiteit te vertegenwoordigen.

Ik vond dat heel interessant, want ik zou het zelf niet beter hebben kunnen verwoorden. Gezien ook de provincie de inrichtende macht is van onderwijs in de provincie, wou ik toch eens peilen of ook deze oproep dit jaar mogelijk toch wat gedachtewisselingen in gang zet. Dus waarbij dat ook het POA een meer opener houding kan aannemen ten aanzien van die heel strikt geïnterpreteerde neutraliteit. Dus vandaar heb ik een aantal vragen voor u. Hoe gaat het POA om met vragen naar stages van studenten? Hoeveel aanvragen naar stageplaatsen krijgt het POA jaarlijks? Hoeveel studenten voor een lerarenopleiding lopen er stage in het POA? Dan de tweede vraag. Heeft het POA in de afgelopen jaren, '19 tot '23, studenten in een lerarenopleiding die religieuze kentekens dragen aanvaard? Hoeveel? Geweigerd? Hoeveel? Ik kijk uit naar uw antwoord.

Nr. 1/7 van de agenda

Tussenkomst van de heer Ann Bakelants over de verhuis van CVO Campus Maalboot te Hoboken naar de site van PIVA.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Mevrouw Bakelants heeft het woord.

Mevrouw BAKELANTS.- Goedemiddag. Mijn vraag gaat over de verhuis van CVO Campus Maalboot te Hoboken naar de site van PIVA. Het centrum voor volwassenonderwijs CVO Vitant telt meerdere lesplaatsen in onze provincie. In Antwerpen, Hoboken, Kapellen en Stabroek. CVO Campus Maalbeek te Hoboken is er één van. Hier kan je opleidingen volgen voor een diploma secundair onderwijs, tweedekansonderwijs, administratie, logistiek en mode, alsook de voorbereiding voor de selectieproeven om bij de politie te werken. Ik heb vernomen dat het gebouw te Hoboken oud is en afgeleefd en een verhuis voor de hand ligt. Ik heb ook begrepen dat men op zoek is gegaan naar een goede, meer centrale locatie in de stad Antwerpen. Die nieuwe locatie is PIVA. Er werd budget voorzien in de begroting voor een verhuis van Campus Maalboot naar de site dus van PIVA. Ik vind het zeer positief dat er wordt geïnvesteerd in infrastructuur, meer in het bijzonder in moderne en duurzame schoolgebouwen. Mijn vragen zijn als volgt. Wanneer zal die verhuis plaatsvinden? Klopt het dat het binnen de twee jaar is? Is er eerst een tijdelijke verhuizing in leegstaande lokalen bij PIVA of zal men wachten tot de nieuwe gebouwen op de site af zijn? Zijn er meer leslokalen voorzien, gelet op de stijgende cijfers van de deelnemende cursisten? Mijn volgende vraag is, worden alle huidige opleidingen gegeven op de nieuwe campus of worden ze nog verdeeld over andere campussen? Tot slot, wat gebeurt er met de campus Maalboot te Hoboken? Ik heb begrepen dat dit gebouw in het verleden in 2015 in erfpacht werd gegeven aan APB POA.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Dank u wel collega's, voor die interesse in het provinciaal onderwijs. Ik zal eerst antwoorden op de heer Valkeniers, is een vraag rond de gekwalificeerde uitstroom van onze jongeren. De ambitie mijnheer Valkeniers van het provinciaal onderwijs is inderdaad om zoveel mogelijk jongeren gekwalificeerd te laten uitstromen. Het is dan ook de eerste actie in onze visienota die we vorig jaar presenteerden. We zetten hier in op vier

methodes. We investeren in kleine klasgroepen en *co-teaching*. Er werd in het begin van de legislatuur 250.000 euro gereserveerd voor het aankopen van extra lessen, om klassen te kunnen splitsen en leerkrachten per twee voor een klas te laten staan. Op die manier kunnen leerlingen sterker individueel gecoacht worden. We zitten ook sterk in op individuele trajecten voor leerlingen door remediering en differentiatie in de klaspraktijk. Leerlingen worden gestimuleerd door uitbreidingsdoelen voor de vakken waarin het goed gaat en krijgen remediëringskansen wanneer de minimumdoelen niet bereikt worden. Bovendien is motivatie van jongeren een belangrijke stimulator voor succes. Door een intense samenwerking met de bedrijfswereld, brengen wij jongeren in contact met de industrie en bereiden we ze voor op de arbeidsmarkt. Op die manier worden theorie en praktijk beter aan elkaar gelinkt. Jongeren zijn er ook vaak gemotiveerder om de theorie effectief in de praktijk om te zetten en aan de slag te gaan.

Daarnaast wordt er sterk ingezet op een juiste oriëntering van de jongeren. Leerlingen die een foute studiekeuze gemaakt hebben, worden begeleid in de overstap naar een opleiding aansluitend bij hun competenties en talenten. Jongeren waarvoor een voltijds onderwijs niet de juiste onderwijsvorm is, worden georiënteerd naar een duaal traject. Indien de jongere in kwestie meerderjarig is, wordt er ook gekeken of volwassenonderwijs een optie is. Ook het zevende leerjaar gericht op het hoger onderwijs, het vroegere naamloos jaar, is voor sommige jongeren een manier om zich te kwalificeren voor verdere studies. Dit zevende jaar geeft leerlingen immers de kans om hun algemeen vormende kennis en competenties uit te breiden. Het is een meerwaarde om op deze manier vanuit een arbeidsmarkt gerichte opleiding slaagkans in het hoger onderwijs te verhogen. Om zicht te krijgen op de cijfers en de gekwalificeerde uitstroom in ons onderwijs, maken we gebruik van de *dataloop* die Vlaanderen ons ter beschikking geeft. Hiervoor kijken we naar de cijfers van de leerlingen die op leeftijd zitten en de leerlingen die een schoolse achterstand hebben, dus eens blijven zitten zijn. Deze indicatoren worden ook door de onderwijsinspectie gebruikt als indicator voor de schoolloopbaan van jongeren. [*een presentatie wordt getoond*]

Het is een overzicht van de schoolvorderingen van onze leerlingen vanaf het schooljaar 2017-2018 tot en met het schooljaar 2021-22, de meest recente cijfers. Dus u ziet ze hier. Zoals u ziet merken we hier toch wel een positieve evolutie in deze legislatuur. Het aantal leerlingen dat op leeftijd zit, stijgt in onze scholen. Het aantal leerlingen met schoolse achterstand daalt. Deze indicatoren duiden ook op een toename van de gekwalificeerde uitstroom. Maar natuurlijk is dit ook geen eindpunt en zullen we ons blijven inzetten om meer en meer jongeren gekwalificeerd te laten uitstromen. U heeft de cijfers, die zullen we sowieso ook nog even bezorgen. Ik hoop dat dat als antwoord op uw vraag kan dienen.

Dan, mevrouw Van Dienderen. Het provinciaal onderwijs heeft net zoals het gemeenschapsonderwijs, de grondwettelijke opdracht om neutraal onderwijs te organiseren. Ook in het regeerakkoord van de Vlaamse regering staat dat in het provinciaal en het gemeenschapsonderwijs ervoor wordt gezorgd dat er een levensbeschouwelijke neutraliteit is, voor zowel leerlingen als leerkrachten. Dat wil zeggen dat er geen religieuze kentekens zichtbaar kunnen zijn. Het is dan ook de afspraak binnen POA dat allemaal alle vormen van kledij, juwelen, badges en hoofddeksels met niet alleen een religieuze, maar ook met een politieke, provocerende of racistische boodschap ten strengste verboden zijn. Ik wil u ook eens graag verwijzen naar het Arrest van het Europees Hof van Justitie van afgelopen 28 november. De aanleiding, mevrouw Van Dienderen, was het verbod op het dragen van een hoofddoek tijdens de werkuren bij een werkneemster van de gemeente Ans. Het Hof besliste het volgende, ik citeer. Een openbaar bestuur mag om te komen tot een volkomen neutrale overheidsomgeving

op het werk verbieden dat er zichtbare tekens worden gedragen vanuit levensbeschouwelijke of godsdienstige overtuiging blijken. Dat verbod discrimineert niet als het op een algemene manier en zonder onderscheid geldt voor alle personeelsleden van dat openbaar bestuur en het beperkt blijft tot wat strikt noodzakelijk is.

Dus ik herhaal, het Hof van Justitie zegt, het verbod discrimineert niet. Uit navraag blijkt dat leraren formeel nog nooit werden afgewezen voor een lesopdrachten en of stage in onze scholen, in centra omwille van religieuze tekens. Wel worden bij intekenen of sollicitatie de regels omtrent de neutraliteit in het provinciaal onderwijs toegelicht. We hebben geen weet van enige formele klacht bij de provincie, UNIA of het netwerk onderwijs en discriminatie. Provinciaal onderwijs ontving vorig schooljaar 168 toekomstige leerkrachten. Zowel educatieve bachelors, als zij-instromers van de specifieke lerarenopleiding. Heel wat universiteiten en hogescholen vinden voor hun stagiairs de weg naar het provinciaal onderwijs in Antwerpen. Ontvangen stagiairs van de Universiteit Antwerpen, de AP Hogeschool, Thomas More, UCLL, Odisee, KU Leuven, VBU Gent en de Erasmushogeschool in Brussel. De laatste jaren is het contact met de hogescholen en de universiteiten zeer goed en stijgen ook de aanvragen. Sommige starters beëindigen hun stageperiode zelfs met een lesopdracht in onze scholen.

In onze scholen zijn dus alle stagiairs welkom. Als er stages geweigerd worden, is dit omdat er te veel aanvragen zijn voor eenzelfde vakgebied of een graad waardoor er te weinig lessen beschikbaar zijn om aan alle aanvragen te voldoen. Ook trachten we in de mate van het mogelijke geen stagiairs te plaatsen bij leerkrachten die minder dan twee jaar effectief lesgeven. Zo werden er vorig jaar 22 stages niet aanvaard. Wanneer er stages geweigerd worden, trachten we alle aanbieders evenredig aan bod te laten komen, om zo de relaties met alle hogescholen en universiteiten optimaal te houden. AP startte dit schooljaar eveneens met een proeftraject waarbij studenten een volledig trimester op school aanwezig zijn. Naast een lesopdracht ook schoolgebonden opdrachten uitvoeren, zoals bewakingen, wachten enzovoort. Onze provinciale school avAnt is in dit proefproject gestapt. Vijf studenten lopen hier binnen een 38-uren week een volledig trimester mee op school. Ik hoop dat ik daarop antwoord heb gegeven.

Dan nog mevrouw Bakelants. Inderdaad, mevrouw Bakelants, CVO Campus Maalboot verhuist binnen afzienbare tijd naar Campus PIVA. Het gebouw in Hoboken is zoals u reeds zei, afgeleefd en ligt tevens op een met het openbaar vervoer moeilijk bereikbare plaats. Dat weet u ook. De opleidingen die op Campus Maalboot gegeven worden zijn zoals gezegd tweedekansonderwijs, administratie, logistiek en mode. Het cursistenaantal binnen deze opleiding is stabiel. Om deze cursisten te kunnen huisvesten, wordt de hotelafdeling gerenoveerd op PIVA en wordt er tevens een aangrenzende nieuwbouw gerealiseerd op onze PIVA site. Door deze ingrepen wordt een optimalisatie van ruimtegebruik uitgevoerd. Op die manier kunnen alle opleidingen die momenteel gegeven worden op Campus Maalboot verhuizen naar Campus PIVA. Deze werken kaderen in het grote masterplan van PIVA. We hebben ervoor gekozen om deze legislatuur zwaar te investeren in deze site, om kwaliteitsvol onderwijs te organiseren in kwaliteitsvolle en duurzame gebouwen. Momenteel zijn er dan ook heel wat werken op de site PIVA aan de gang. Zo werden al vier nieuwe keukens opgeleverd en staan er nog steeds op de planning voor renovatie. Ook wordt niet alleen de theorieblok gerenoveerd, maar ook de sportzaal.

De verhuis van Maalboot is het sluitstuk van deze werken. Hiervoor zijn momenteel werkzaamheden aan de gang, die zullen afgerond zijn tegen 1 september 2026. CVO Vitant zal dus in de zomer van '26 met reeds de vernoemde opleidingen verhuizen naar Campus PIVA. Door deze verhuisbeweging komt het gebouw in de Maalboot straat vrij te staan. Dit gebouw is sinds 2017 eigendom van de provincie Antwerpen en werd in erfpacht aan de APB POA gegeven.

Het is de bedoeling dat na de verhuis het gebouw verkocht zal worden. Dus het budget voor de renovatie in de nieuwe blok CVO Vitant bedraagt 1,5 miljoen EUR. Het gebouw in de Maalbootstraat staat op te valoriseren en is ook al ingeschreven voor een verkoop van ongeveer 873.000 EUR. Mijnheer de voorzitter, dan denk ik dat ik op de vragen een antwoord heb gegeven.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Dan kijk nog eens rond in de zaal. Ik zie geen handen meer omhoog. Dan kunnen we, mevrouw Van Dienderen toch. U hebt het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dank u wel, gedeputeerde voor uw reactie. Wat mij dus charmeerde aan die oproep van de hogeschoolstudenten, was dat zij over dat neutraliteitsgebod in gesprek wilden gaan. Door in gesprek te gaan kunnen er ook nieuwe inzichten komen. Want het kan er bij mij toch wel moeilijk in dat zo'n hoofddoekenverbod niet discriminerend zou zijn voor vrouwen. Het zijn vooral vrouwen die onder dat neutraliteitsprincipe vallen. Ik vond het ook een interessante insteek van die hogeschoolstudenten dat zij zeggen eigenlijk heeft die hoofddoek te maken met mijn identiteit en moet dat niet geïnterpreteerd worden als een religieus kenteken. In die zin voelen zij dat niet aan, dat zij het neutraliteitsprincipe schenden. Want terecht natuurlijk geeft u aan dat ons onderwijs ook in haar didactische opdracht, neutraal moet zijn. Helemaal waar. Maar of dat ook slaat op de manier waarop mensen zich kleden en een hoofddoek dragen, daar verschillen we dan blijkbaar over van mening. Het is jammer dat dat neutraliteitsgebod een verbod op religieuze kentekens, dat dat toch studenten afschrikt. Hogescholen zeggen dat ook dat op dit moment er gewerkt wordt met zogenaamde witte lijsten. Dat zijn dan scholen die een andere interpretatie geven aan dat neutraliteitsgebod en dus wel stagiairs toelaten met een hoofddoek. Dus daar wordt op dit moment aan gewerkt om toch voldoende stageplaatsen voor die stagiairs te voorzien. Dus bij deze toch nog eens een oproep om dat gesprek ook aan te gaan vanuit het POA met die studenten. Om daar ook mee te piloten en een aantal proefprojecten op te zetten om toch toe te laten dat die stagiaires waarover het gaat een plek kunnen vinden in het POA.

VOORZITTER.- Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mevrouw Van Dienderen, zoals in nog wat gevallen zullen wij van mening blijven verschillen. Dat denk ik wel. Het aanvoelen van de studenten is subjectief, denk ik natuurlijk. Het Hof waar ik uit geciteerd heb, dat is een heel duidelijk arrest en zegt het gaat hier niet over discriminatie. Als u alleen verwijst naar vrouwen, ik heb niet over wel of niet vrouwen gesproken. Ik heb in het algemene gezegd dat geen religieuze tekens zichtbaar kunnen zijn en dat het inderdaad ook zo is dat alle vormen van kledij, juwelen, badges en hoofddeksels, met niet alleen een religieuze, maar ook met een politiek provocerende, of racistische boodschap ten strengste verboden zijn. Ik sluit af met te zeggen, kijk het Hof beslist en heeft heel duidelijk gezegd het verbod discrimineert niet. Ik zal ten alle tijden de neutraliteit in onze scholen blijven bewaken.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Geen vragen meer? Dan kunnen we overgaan ...

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Mag ik nog reageren?

VOORZITTER.- Excuseer, mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Ik herhaal mijn oproep, ga toch in gesprek. Zodanig dat u, u wat kunt inleven in de leefwereld van die studenten. Ze steken een hand uit, dus bij deze een oproep om daarop in te gaan.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Mevrouw Van Dienderen, ondanks al onze gesprekken heeft u zich ook nog niet ingeleefd in mijn leefwereld.

VOORZITTER.- Goed, bij deze stop ik deze discussie.

1. Ruimte, Onderwijs en Mobiliteit

Nr. 1/1 van de agenda

APB Provinciaal Vormingscentrum Malle. Meerjarenplan 2020-2025 en kredieten 2024. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt jaarlijks de vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

2. Juridische context

Titel IV en het artikelen 236 van het Provinciedecreet.
De beheersovereenkomst.

3. Feitelijke context en verantwoording

Door uw raad werd in vergadering van 26 september 2013 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 26 september 2013 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf formuleerde de volgende kernopdracht: "Voor vormingsactiviteiten, voornamelijk in de non-profitsector en het onderwijs, willen we voldoende, betaalbare en kwalitatieve infrastructuur en materiaal ter beschikking stellen."

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt jaarlijks de vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 45,4 VTE voorzien.

De kredieten 2024 bevatten tegenover de vorige opmaak een verandering in het exploitatieresultaat.

Het uitgavenkrediet is aangepast rekening houdende met de stijgende personeelskost, de stijgende kost van de verzekeringen en de stijging in de grondstofprijzen voor de horeca. Voor de nutsvoorzieningen is er een daling in de raming opgenomen.

Anderzijds houden we ook rekening met hogere inkomsten omdat onze prijzen mee zijn aangepast aan de stijgende uitgaven.

Voor de investeringen in 2024 is er een verhoging van 856.424 EUR ten opzichte van het voorziene bedrag. PVM zal namelijk in het kader van het Masterplan zelf instaan voor de financiering van een fietsenstalling voor het personeel en de koel- en warmteopslag. Voor deze investering is een samenwerkingsovereenkomst gesloten met DLOG die is goedgekeurd door de raad van bestuur op 28 september 2023.

De jaarlijkse dotatie, die door het provinciebestuur ten behoeve van het autonoom provinciebedrijf wordt voorzien om haar missie en activiteiten te ontwikkelen bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 2.623.984,00 EUR
- 2025: 2.682.310,00 EUR
- 2026: 2.735.956,00 EUR

XXX

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SDG16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 23 november 2023.

BESLUIT:

Artikel 1:

Het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf PVM worden goedgekeurd.

Artikel 2:

De provincieraad keurt goed dat het autonoom provinciebedrijf PVM voor de realisatie van de doelstellingen in 2024 een dotatie van 2.623.984 EUR ontvangt.

VOORZITTER.-. Vragen we de goedkeuring. Geen vragen? De stemming van punt 1/1 kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. Stemming is als volgt, 34 aanwezigen, 28 ja en 6 onthouding.

Goedgekeurd met 28 stemmen ja, bij 6 onthoudingen

Nr. 1/2 van de agenda

APB Provinciaal Onderwijs Antwerpen. Meerjarenplan 2020-2025 en kredieten 2024. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt jaarlijks de vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

2. Juridische context

Titel IV en het artikelen 236 van het Provinciedecreet.
De beheersovereenkomst.

3. Feitelijke context en verantwoording

Door uw raad werd in vergadering van 26 september 2013 de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 26 september 2013 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf formuleerde de volgende kernopdracht: "Het Provinciaal Onderwijs Antwerpen biedt kwalitatief hoogstaand secundair en

volwassenenonderwijs aan, met de nadruk op technische en beroepsopleidingen. Het doel is om leerlingen en cursisten gekwalificeerd te laten uitstromen met opleidingen die aansluiten bij noden op de arbeidsmarkt. We richten ons daarbij zowel op algemene en technische kennis als op praktische vaardigheden. Het POA voorziet daarvoor in de nodige infrastructuur en uitrusting en waakt over de toegankelijkheid en betaalbaarheid voor leerlingen, cursisten en ouders. Daarnaast zijn persoonlijke ontwikkeling en deelname aan de samenleving belangrijke doelen. Daarvoor zetten we in op het versterken van de kennis van het Nederlands bij onze leerlingen en cursisten. Netwerkvorming en een nauwe samenwerking met het werkveld (via stages, duale leertrajecten en dergelijke) staan mee garant voor de kwaliteit van ons provinciaal onderwijs.”

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt jaarlijks de vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 125,11 VTE voorzien.

Het organogram kan worden teruggevonden bij de budgettoelichting op het intranet.

Het uitgavenkrediet is aangepast door de stijgende personeelskost, o.a. omwille van de opeenvolgende indexering, alsook met duurder lesmateriaal en grondstoffen. Met de kosten gelinkt aan de verhuis van CVO Vitant campus Maalboot naar de site van PIVA werd ook rekening gehouden.

Het provinciaal onderwijs kent een stijgend leerlingenaantal waardoor meer inkomsten gegenereerd worden via de leerlingenfacturen.

De jaarlijkse dotatie, die door het provinciebestuur ten behoeve van het autonoom provinciebedrijf wordt voorzien om haar missie en activiteiten te ontwikkelen bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 8.815.588 EUR
- 2025: 8.990.284 EUR
- 2026: 9.170.088 EUR

XXX

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SDG16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 23 november 2023.

BESLUIT:

Artikel 1:

Het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf POA worden goedgekeurd.

Artikel 2:

De provincieraad keurt goed dat het autonoom provinciebedrijf POA voor de realisatie van de doelstellingen in 2024 een dotatie van 8.815.588 EUR ontvangt.

VOORZITTER.- Vragen we de goedkeuring. Geen vragen? Stemming van punt 1/2 kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. Stemming is als volgt, 34 aanwezig, 28 ja en 6 onthouding.

Goedgekeurd met 28 stemmen ja, bij 6 onthoudingen

Nr. 1/3 van de agenda

**Provinciaal Onderwijs Vlaanderen. Jaarverslag en -rekening 2022.
Kennisname.**

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Overeenkomstig de omzendbrief van 21 april 1993 van de Minister van Openbare Werken, Ruimtelijke Ordening en Binnenlandse Aangelegenheden moeten provinciale vzw's die voor meer dan 100.000 BEF betoelaagd worden hun begroting en rekening ter goedkeuring voorleggen aan de provincieraad.

In de provincieraadszitting van 23 september 1993 engageerde de provincie zich om jaarlijks het werkingsverslag en het financieel verslag van de overige vzw's, waarin provinciale vertegenwoordigers aan het beleid deelnemen en die van een provinciale toelage van minimum 100.000 BEF of 2.478,94 EUR genieten, aan de provincieraad ter kennisgeving voor te leggen.

2. Juridische context

De vzw Provinciaal Onderwijs Vlaanderen ontvangt volgens de bovenstaande regeling jaarlijks een subsidie. In het budget van het APB Provinciaal Onderwijs Antwerpen is hiervoor jaarlijks een subsidie voorzien en de provincie is vertegenwoordigd in de bestuursorganen. In 2023 bedraagt de subsidie 104.704,52 EUR.

Betreffende subsidiëring van vzw Provinciaal Onderwijs Vlaanderen, koepelorganisatie voor het Vlaams provinciaal onderwijs, werd tussen de provincies volgende regeling afgesproken:

'De provinciale subsidie bestaat uit een vast bedrag van 2.500 EUR, te vermeerderen met 1,25% van de door de Vlaamse Gemeenschap aan de provincie effectief toegekende wedden- en werkingssubsidies.' Deze berekeningswijze blijft ongewijzigd.

Daarnaast betalen de provincies sinds 2017 ook een bijkomende subsidie als tussenkomst in de loonkost voor een provinciale belangenbehartiger. Daarbovenop wordt sinds 2019 een bijkomende werkingbijdrage betaald naar aanleiding van extra taken bij de hervorming secundair onderwijs en belangenbehartiging rond duaal leren.

Deze werkingstoelage werd voor 2022 voorgelegd aan de provincieraad in de zitting van 22 juni 2023, goed voor een bedrag van 104.704,52 EUR, opgesplitst in drie delen:

1. Werkingsmiddelen ten bedrage van 54.267,07 EUR.
2. Loonkosten belangenbehartiger ten bedrage van 24.172,63 EUR.
3. Loonkosten leerplannen tweede graad/extra ten bedrage van 26.264,82 EUR.

In 2022 bedroeg de subsidie 104.556,47 EUR.

3. Feitelijke context en verantwoording

Aan uw raad wordt het jaarverslag en de rekening voor 2022 van deze vzw ter kennisneming voorgelegd.

De rekening en het jaarverslag zijn toegevoegd.

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's)

SGD 4 Kwaliteitsonderwijs. Verzeker gelijke toegang tot kwaliteitsvol onderwijs en bevorder levenslang leren voor iedereen

Actie 1.4: We bundelen onze krachten en verdedigen onze belangen via onze koepelorganisatie.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

BESLUIT:

Enig artikel:

De provincieraad neemt kennis van het jaarverslag 2022 en de jaarrekening 2022 van de vzw Provinciaal Onderwijs Vlaanderen.

VOORZITTER.- Dit is een kennisname.

Kennis wordt genomen.

Nr. 1/10 van de agenda

Tussenkomst van mevrouw Fauzaya Talhaoui over erediensten, erkenning en financiering door provincie.

VOORZITTER.- Dan zijn we aan de tussenkomst over de erediensten. Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Dank u wel voorzitter. Voorzitter, mevrouw de ondervoorzitter, griffier, beste deputatie, beste collega's. Ik had graag hier een vraag over de erediensten willen stellen en vooral dan ook budgettair naar gedeputeerde Lemmens. In 2016 zijn de laatste geloofsgemeenschappen erkend, waarna een opeenstapeling van aanvragen in de jaren daarna volgden zonder enige erkenning. Dit was toen onder de bevoegdheid van toenmalige minister Liesbeth Homans, bevoegd voor de erediensten. Onder de nieuwe minister Bart Somers konden de oude aanvragen een verkorte procedure van een jaar krijgen, voor de nieuwe aanvragen was er een looptijd van vier jaar voor een erkenningsaanvraag. Ondertussen is het erkenningsdecreet inzake de lokale gemeenschappen van 22 oktober 2001 in voege dat verschillende criteria inzake erkenning, toezicht en administratieve handhavingsmaatregelen bevat. Om betere controle uit te oefenen, onder andere op de buitenlandse financiering van deze geloofsgemeenschappen. In volle zomer dan, landde dan weer het arrest van het Grondwettelijk Hof, waarbij vier vzw's en de provincie Antwerpen de gedeeltelijke vernietiging van het erkenningsdecreet vorderden.

Verrassend genoeg, "*I felt of my stoel*" zou Theo zeggen. Verrassend genoeg, stelde het Hof dat de vrijheid van godsdienst en eredienst geschonden werd in het decreet met het verbod om buitenlandse financiering en ondersteuning uit het buitenland te ontvangen. Omdat de voorwaarden afbreuk doen aan de onafhankelijkheid van de lokale gemeenschap, onvoldoende werd gepreciseerd in het decreet. Belangrijker voor ons dan is dat de provincie Antwerpen in het ongelijk werd gesteld in haar verzet tegen de verkorte erkenningsprocedure. Die als overgangsmaatregel werd ingeschreven voor de aanvragen voor 1 juli 2019. We hebben dat vorig jaar trouwens toen ook hier bediscussieerd. Het Hof zag daarin geen schending van het gelijkheidsbeginsel, noch van het non-discriminatiebeginsel, noch van het zekerheidsbeginsel en noch van het vertrouwensbeginsel. Vandaar mijn vragen, die ik vorig jaar eigenlijk ook een beetje heb gesteld. Via de media vernemen we nu dat Vlaanderen ondertussen in juni van dit

jaar zes lokale geloofsgemeenschappen heeft herkend, waaronder twee in onze provincie. Ik dacht dat het een orthodoxe kerk was en een moskee? Waarschijnlijk zullen er nog in het voorjaar volgen.

Heeft de deputatie kennis over hoeveel lokale gemeenschappen de erkenning voor 2024 mogen verwachten vanuit Vlaanderen? Meer specifiek, weet u wat dat betekent voor onze provincie? In het meerjarenplan en budget 2024 vind ik geen echt geraamd bedrag terug hiervoor. We hebben gisteren op de slide gezien bij de gedeputeerde een bedrag van 1.630.000 EUR. Als ik mij niet vergis is dat voor alle erediensten, gedeputeerde? Dus als er begin volgend jaar aanvragen binnenkomen, zullen we waarschijnlijk een budgetwijziging in juni moeten doorvoeren. Graag uw mening daaromtrent. Dan wou ik toch nog eens terugkomen op ons debatje vorige keer over de woonstvergoeding. Volgens de website Vlaanderen kerken en erediensten is de woonstvergoeding voor bedienaars van de erediensten waarvoor de provincie verantwoordelijk is, een subjectief recht van de bedienaar van deze erediensten. Het gaat om een passende woning die in goede staat moet zijn, comfortabel en voldoende ruim voor het privé- als het ambtsgedeelte.

VOORZITTER.- Uw laatste minuut gaat in.

Mevrouw TALHAOUI.- Ja, die komt. Wanneer de bedienaar van de erediensten een gezin heeft, moet de gemeente of provincie instaan voor de huisvesting van het volledig gezin volgens dezelfde website. Ik zie weer al kleine bedragen op de begrotingen voor de woonstvergoedingen vanaf 2020. Hoeveel bedienaars van de eredienst buiten de kerken, parochies, krijgen een woonstvergoeding in onze provincie? Waarschijnlijk met die twee erkende geloofsgemeenschappen van juni, zal dat waarschijnlijk ook een implicatie hebben op het budget. Dank u.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Dank u wel voor uw vragen. Altijd fantastisch om te zien dat socialisten zich zo bekommeren om de erediensten, maar dat vinden we natuurlijk wel fijn. Ze hebben er jaren tegen gevochten en nu komen ze je constant vragen stellen over de erediensten. Dus ik ga erop antwoorden, mevrouw Talhaoui. In juni, mevrouw Talhaoui, hebben wij ook via de krant moeten vernemen, dat minister Somers twee nieuwe geloofsgemeenschappen erkend heeft in onze provincie. De Roemeens Orthodoxe Kerk Heilige Georgios in Turnhout en de Islamitische geloofsgemeenschap Al Moslimine in Antwerpen. Dat betekent dat er nog dertig erkenningsaanvragen uit onze provincie in de verkorte procedure beslist moeten worden. Over hoeveel daarvan effectief nog erkend gaan worden en wanneer die beslist gaan worden, hebben wij geen informatie over. Waarschijnlijk zullen we ook dat, samen met u opnieuw in de krant moeten lezen. Tenzij natuurlijk de nieuwe minister ons beter op de hoogte zal houden dan de oude minister. ‘...’ (*reactie in de zaal*). Ja dat klopt, maar je kan ook op een andere manier natuurlijk communiceren. Maar nu dat u er werkt zal dat allemaal beter zijn natuurlijk.

Wat u vraagt over het meerjarenplan en budget 2024 betreft, klopt het dat we nog geen extra budget inschrijven? Dit gaan we pas kunnen doen als we zicht hebben op het aantal erkenningen en de begroting die de gemeenschappen zelf gaan indienen. Na de goedkeuring ervan door de provincieraad, zullen de nodige middelen in het provinciale meerjarenplan ingeschreven worden.

Dat debat over de woonstvergoeding, op dit moment zijn er vier bedienaren die een woonstvergoeding ontvangen. De priesters van de Griekse en Roemeens Orthodoxe Gemeenschappen te Antwerpen en de imams eerste in rang van de Islamitische gemeenschappen Ensar te Mol en El Attaqua te Deurne. Ik wil toch nog wel iets zeggen, mevrouw Talhaoui, dat de woonstvergoeding, dat is zo een gemiddelde van negenhonderd euro per maand. Nieuwe aanvragen zullen op basis van het nieuwe reglement, goedgekeurd in de provincieraad van november waar we het eerste debat hebben over gehad, beoordeeld worden.

Verwachting is dat het gemiddelde bedrag in de toekomst lager zal liggen, ongeveer achthonderd euro per maand. Maar, uw goede collega in de stad Antwerpen, Schepen Tom Meeuws, geeft gemiddeld vijfhonderd euro per maand, ook aan de getrouwde anglicaanse en protestantse priesters. Dus uw aanvoelen dat getrouwde imams benadeeld worden, klopt niet. Maar wij geven in de provincie dus inderdaad iets meer uit dan in de stad. Misschien moet u ook eens aankloppen bij uw collega de heer Meeuws, schepen van erediensten in de stad Antwerpen.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Dank u wel voor dit begin van antwoord, want we blijven in debat, mijnheer de gedeputeerde daaromtrent. Ik blijf ook vragen dat extra budget. Die twee, een orthodoxe kerk en moskee die in juni zijn erkend geweest. Gedurende welke periode hebben zij de tijd om een aanvraag in te dienen bij ons? Is dat dan nog voor dit jaar? Of komen zij dan pas in het budget van volgend jaar terecht? Samen eventueel met lokale gemeenschappen die eventueel in het voorjaar zullen al dan niet erkend worden door Vlaanderen? Wat de woonstvergoeding betreft, ik was gewoon aan het kijken naar de cijfers die we in het meerjarenplan hebben gekregen. Ik zie dat het heel de tijd constant blijft. Dus als er meer aanvragen komen, zullen we daar toch ook wel een effort voor moeten doen.

VOORZITTER.- Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Dat is wat ik ook heb gezegd daarjuist, mevrouw Talhaoui. Wij zullen wanneer de erkenning effectief en alle onderzoeken gebeurd zijn, dan zullen wij inderdaad daar de middelen voor inschrijven. Maar niet vroeger en dan kom ik er hiermee terug. Uiteraard is het bedrag hetzelfde gebleven, omdat er nog altijd geen erkenningsaanvragen waren. Tot nu toe hebben we er twee binnen en we zullen inderdaad, we kunnen ook niet anders conform de regelgeving, zullen we de budgetten moeten opzijzetten. Maar daar komen we dan terug mee naar deze provincieraad.

VOORZITTER.- Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Toch nog eens een specificering. De ervaring in het verleden leert ons wat mijnheer gedeputeerde? Hoelang duurt het? Dus er is een erkenning gebeurd vanuit Vlaanderen en hoelang duurt het voordat een eredienst, een lokale gemeenschap dan met zijn dossier hier naar de provincie komt? Die vraag wil ik toch wel op één of andere manier beantwoord zien.

VOORZITTER.- Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- De juiste termijn kan ik daar niet op zetten. Die mensen zijn nu bezig hun meerjarenplanning aan het maken, zullen die indien bij onze medewerker. Dat zal voor in de loop van volgend jaar zijn. Volgend jaar zullen wij dan hier inderdaad in de provincieraad met een budgetwijziging komen en zullen wij daar middelen voor moeten voorzien.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel.

2. Economie, streekbeleid en Europa

Nr. 2/6 van de agenda

APB Havencentrum. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2024. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Artikel 236 van het provinciedecreet stelt: "De raad van bestuur stelt het meerjarenplan en de aanpassingen ervan vast en legt ze ter goedkeuring voor aan de provincieraad."

2. Juridische context

Titel IV en het artikel 236 van het Provinciedecreet;
De beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Havencentrum.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's):

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

De provincieraad keurde de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goed in de vergadering van 28/11/2013, dat met ingang van 01/01/2014 operationeel werd.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

"Sensibiliseren en enthousiasmeren op het terrein om het maatschappelijk draagvlak voor de haven (maritiem, industrie en logistiek) te versterken. Bijzondere aandacht gaat naar jongeren om hun interesse op te wekken en hen tewerkstellings-kansen te tonen."

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 8,4 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2024 tegenover de vorige opmaak de nodige middelen voor de ontwikkeling van Havenwereld en de ontwikkeling van een pakket ruimtelijk bewustzijn 2de graad secundair onderwijs. Er werden ook middelen voorzien om de Lego-studio onder te brengen in het Havenpaviljoen aan het MAS.

Het provinciebestuur voorziet een jaarlijkse dotatie aan het autonoom provinciebedrijf om haar missie en activiteiten te kunnen ontwikkelen. Deze dotatie bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 1 215 044 EUR
- 2025: 1 233 926 EUR
- 2026: 1 258 605 EUR

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

De raad van bestuur stelde het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf op 6 november 2023 vast.

BESLUIT:

Artikel 1:

De provincieraad keurt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf Havencentrum goed.

Artikel 2:

De provincieraad keurt de dotatie van 1 215 044 EUR goed voor de realisatie van de doelstellingen van het autonoom provinciebedrijf Havencentrum in 2024.

VOORZITTER.- Vragen we de goedkeuring. Geen vragen? Stemming van punt 2/6 kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. Stemming is als volgt, 34 aanwezig, 27 ja en 7 onthouding.

Goedgekeurd met 27 stemmen ja, bij 7 onthoudingen.

1. Ruimte, Onderwijs en Mobiliteit

Nr. 1/11 van de agenda

Tussenkoms van mevrouw Ilse Van Dienderen over sportpaleis: modal shift - betrekken buurtbewoners.

VOORZITTER.- Dan over het Sportpaleis een tussenkoms van mevrouw Van Dienderen. Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dank u wel voorzitter, het Sportpaleis. Voor eerst, dank ik de gedeputeerde voor een jaarlijkse toezichtscommissie te organiseren. Die levert interessante informatie. Die informatie die we daar mochten ontvangen, dacht ik, mocht ook in de bredere wereld ingang vinden. Vandaar mijn vraagstelling hier in deze provincieraad. Want wat we daar mochten vernemen in die toezichtscommissie dat is dat het Sportpaleis haar doelen in het kader van de modal shift niet gehaald heeft in 2022. Dat is wel belangrijk, want dat ligt eigenlijk vast in de voorwaarden van de vergunning. Dat ligt eigenlijk ook vast in het evenementenvervoersplan dat het Sportpaleis met de stad heeft afgesloten. Dat is belangrijk voor de wijken rond het Sportpaleis. Want zij ondervinden bij evenementen veel verkeersdruk, ook parkeerdruk in hun wijken. Dus het feit dat die modal shift meer moet evolueren in de zin

van minder auto's en meer collectief vervoer, meer openbaar vervoer, meer fiets, meer voetgangers, dat is niet van de pot gerukt. Dat lijkt ons een heel goede maatregel.

Dus in 2022 zijn die resultaten minder goed dan het jaar daarvoor. De gegevens die we toen gekregen hebben, zijn dat de modal shift wordt afgeklopt op 50,9 procent. Daarvan, 39 procent gebruikt het openbaar vervoer, 6,7 procent het gemeenschappelijk vervoer, drie procent komt met de fiets en 1,87 procent zijn voetgangers. Dus dat is een beetje de samenstelling van de goede modi van mensen die naar het Sportpaleis gaan. Dat is dus bijna vijf procent lager dan het jaar daarvoor. Vooral is een daling vast te stellen in dat gemeenschappelijk vervoer, maar ook in dat openbaar vervoer.

Zoals ik al zei, die modal shift is heel belangrijk voor de buurten rond het Sportpaleis. Die wordt ook nog vergroot in perioden van Sinksenfoor, want Spoor-Oost daar kan ook op geparkeerd worden. Op dat moment van de Sinksenfoor is die parkeergelegenheid niet ter beschikking. Dus dan moet eigenlijk het Sportpaleis nog wat meer aanjagen om in te zetten op alternatieve modi. Tijdens die toezichtscommissie heb ik wel gemerkt dat de directie van het Sportpaleis ook bevestigt dat de trend niet goed is. Dus dat dat eigenlijk een slechte evolutie is. Ik heb wel gezien of gehoord dat er wordt ingezet op de fiets en meer en betere parkeerplaatsen voor de fiets. Maar voor de rest heb ik niet zoveel initiatieven gemerkt. Vandaar dat ik het toch wel van belang vond om de vraag hier nog te stellen. Ook eens te vragen naar welke rol dat de provincie kan spelen hierin. Hoe kan dan de provincie erop toezien dat die modal shift nog kan verbeteren? Hebt u misschien nog meer informatie ontfutseld bij het Sportpaleis naar intenties van hen om het toch beter willen doen? Welke initiatieven plant het Sportpaleis dan? Die voorwaarden rond die modal shift die zit ook vast in de vergunning. We hebben toen tijdens die toezichtscommissie ook kennis genomen over de problemen met de vergunning. In tussentijd weet ik dat er een dading is getroffen bij een zeker bedrijf. Ik vroeg mij af of dat een impact heeft op de stand van zaken, of de status van de vergunning. Dus ook vandaar dat ik hier ook vragen over stel.

Tot slot, de communicatie met de buurt is ook iets waar de buurt al jaren achter vraagt. Als ik dan spreek met mensen uit de buurt, dan verwijzen zij naar tijden van lang geleden, in de jaren tachtig zelfs. Waarbij dat er wel meer aandacht was om de buurt te informeren en te betrekken. Blijkbaar is dat toch met de jaren stilgevallen. Dus ik vroeg mij af of er daar nog initiatieven rond te verwachten zijn. Ik kijk uit naar uw antwoord.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Dank u wel mevrouw Van Dienderen. Op de toezichtscommissie Sportpaleis 13 november waarop u aanwezig was, werd dit reeds toegelicht. Eigenlijk kent u het antwoord dus al. Maar omdat u het vraagt ga ik natuurlijk nog eens uitgebreid antwoorden. Dat weet u. Dus de slechtere cijfers in 2022, die hebben natuurlijk, dat is ook toen toegelicht, een logische verklaring, namelijk de nasleep van corona. In 2022 gingen we terug met zijn allen naar het Sportpaleis, maar blijkbaar, nog niet iedereen was happig om in het openbaar vervoer te stappen. Om op volgepakte trams en bussen te stappen. Maar voor alle zekerheid toch maar met de eigen wagen te gaan. Dat was ook één van de redenen.

Bij het Sportpaleis is men er natuurlijk echt gerust in dat de cijfers vanaf dit jaar terug de goede richting uitgaan. Nu dat we weten dat de heer Valkeniers ook met de fiets zal gaan, zal dat cijfer al direct in de hoogte gaan. Dus in elk geval een tussenkomst van de provincie, ik denk dat dat niet nodig zal zijn, ook niet wenselijk. Aangezien het hier over een overeenkomst gaat tussen een private ondernemer en de stad. Ik denk dat de stad inderdaad hier rond de modal shift de bevoegde overheid is om verder met het Sportpaleis in overleg te gaan. Sowieso en dat weet u, staat het Sportpaleis echt achter die modal shift.

Enerzijds, omdat ze er zelf in geloven. Zij willen ook iets doen aan het milieu in het algemeen. Zij willen ook iets doen aan die modal shift. Maar natuurlijk ook uit eigen belang. In de vergunning is immers een bindende voorwaarde opgenomen, waarbij de capaciteit van het Sportpaleis rechtstreeks afhankelijk wordt gemaakt van de behaalde resultaten inzake de modal

split. Dit jaar is hun capaciteit dus effectief verlaagd, omdat ze in 2022 hun doelstelling niet gehaald hebben. De modal shift heeft dus een rechtstreekse impact op hun inkomsten. Dus ze zullen er ook alles aan doen om mee te gaan in dat verhaal. Natuurlijk gaat het Sportpaleis er dus alles aan doen om die doelstelling te halen. Op het vlak van gemeenschappelijk vervoer werd recent een belangrijk initiatief genomen. Busmaatschappij Keolis ligt voortaan vanaf 24 locaties verspreid over heel België bussen in naar het Sportpaleis. Die extra service moet een aanzienlijke impact hebben op de cijfers. Ook de fietsenstallingen werden verder uitgebreid. Tot slot, zet het Sportpaleis nog meer in op sensibilisering via gerichte mobiliteitsmails waarin bezoekers geïnformeerd worden over alternatieve vervoersmodi. Wat het Sportpaleis niet gaat doen is extra parkeerplaatsen voorzien. Want dit heeft natuurlijk een averechts effect. Als je de parkeercapaciteit verhoogd, trek je net meer wagens aan. Natuurlijk, de Sinksenfoor dat is elk jaar een uitdaging. Jan van Esbroeck heeft dat daar ook gezegd. Maar daar moet men oplossingen zoeken ook met de stad.

U hebt ook verwezen naar de omgevingsvergunning. Dat is inderdaad momenteel een zaak bij de Raad van State, een procedure hangende tegen de vergunning. Waarvan de uitkomst nog onzeker is. U beseft dan ook dat ik daar ook geen commentaar kan op geven momenteel. We moeten afwachten welke uitspraak de Raad van State zal doen. Toch nog even over de communicatie met de buurt. Sportpaleis voert uitgebreide communicatie via zijn website. Daar is informatie te vinden over de actuele mobiliteitssituatie. Voorts is het Sportpaleis zeer aanspreekbaar voor buurtbewoners. Vragen die door de buurt gesteld worden en dat gebeurt regelmatig, worden tijdig en goed onderbouwd beantwoord. Naar verluud krijgt het Sportpaleis daar zeer positieve reacties op.

Maar ik ben het eens met u, mevrouw Van Dienderen, dat we dat blijven moeten opvolgen. Ik denk dat ook het Sportpaleis dat doet. Met echt de beste bedoelingen zoals ik zeg, waarom? Omdat dat ook afhangt van hun eigen capaciteit. Ik denk dat er inderdaad constant wordt gezocht en voor zover ik Jan van Esbroeck en Jan Vereecke ken, zullen zij er alles aan doen om die modal shift in de toekomst terug in een goede richting te duwen. Ook in overleg met de buurt.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Mevrouw Van Dienderen heeft het woord.

Mevrouw VAN DIENDEREN.- Dank u wel, gedeputeerde, voor de interessante antwoorden. U verwijst vaak naar het andere bestuursniveau, namelijk de stad. Een goede tip om daar de vraag nog eens opnieuw te stellen, zullen we zeker doen. Inderdaad af te wachten of dat gemeenschappelijk vervoer terug aantrekt. Daar zat dus een serieuze terugval in. Dus hopelijk dat die overeenkomst met Keolis zijn vruchten afwerpt. Op de fiets kan echt nog meer ingezet worden. U hebt het ook gezien. Eigenlijk gaat nog maar weinig volk met de fiets, dat is nog maar drie percent. Dus daar is het zeker een heel goed idee van het Sportpaleis om te investeren in goede en veilige fietsenstallingen en dat ook kenbaar te maken aan haar bezoekers.

Wat betreft de communicatie met de buurt. Ik krijg daar dan toch andere signalen van, dat het beter kan. Misschien moet niet alle communicatie alleen maar via de website, of via digitale kanalen gebeuren. Maar moet er echt eens een buurtvergadering of zoiets georganiseerd worden. Of moeten mensen vanuit de buurt eens de kans krijgen om uitgenodigd te worden op het Sportpaleis, weet ik veel wat. Ik merk dat daar toch, dat daar voor de buurtbewoners toch een gat zit. Een gebrek aan mogelijkheid om interactief in communicatie te gaan met het Sportpaleis. Dus denk dat daar misschien toch nog wat meer aan gedaan kan worden.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel.

Nr. 1/12 van de agenda

Tussenkomst van de heer Louis Schoofs over Kleiputten in Boom Rumst.

VOORZITTER.- Als er geen tussenkomsten meer zijn, dan kunnen we overgaan naar de tussenkomst van de heer Schoofs. Mijnheer Schoofs aan u het woord.

De heer SCHOOFS.- Dank u. Collega's, voorzitter, deputatie, collega-provincieraadsleden. Mijn vraag gaat rond het complexe saneringsproces van de Kleiputten. Even ter opfrissing, voor zover dat dat nodig is. De vaststelling van PFAS in en mogelijk rondom het huisvuilstort versterkt de eerder vastgestelde urgentie en saneringsnoodzaak van het huisvuilstort en bevestigt het behoud van de saneringstechniek, met name via afdekking. Aldus de website van de Kleiputten en zij argumenteren verder: het is nodig om de mogelijke, historische verspreiding van PFAS naar de omgeving vanuit de stortplaats, doordat de badkuip in het stort eens wellicht af en toe heeft overgelopen, op korte termijn te onderzoeken. Daarvoor zal een zogenaamd afperkingsonderzoek worden opgestart. Dat betekent dat rondom de volledige buitencontour van de stortplaats peilbuizen worden geplaatst en het grondwater van de bodem wordt bemonsterd. Als in bepaalde richting vooral de waarde voor PFAS worden gemeten, zal in die richtingen via vervolgonderzoek worden afgeperkt, zodat duidelijk wordt tot waar en in welke mate er verspreiding van PFAS is.

Dan verwijs ik naar mijn eerste vraag. Wat is de huidige stand van de noodzakelijke sanering? Wat is gepland voor 2024? Dat is mijn eerste vraag. Die had ik vandaag eigenlijk niet moeten stellen, ik had die ook later kunnen stellen. Het gaat vooral om mijn tweede vraag. Wat is de stand van zaken betreffende de normen van de aanvalgronden waar ik in een interpellatie van oktober, dacht ik, heb naar gevraagd waar toen geen antwoord op was. Ik heb daar ook een schriftelijk antwoord op gekregen, dat er geen antwoord was. Maar ik verwijs naar de Vlaamse regering, die heeft veel strengere PFAS-normen afgeklopt. Die op 1 september 2024 ingaan, althans een vooropgestelde datum. De Vlaamse regering legt een minimumwaarde vast om grond op werven te verplaatsen, te saneren, waarbij actie nodig is als ze niet gehaald worden. Voor twee van de meest schadelijke stoffen PFAS: PFOS en PFOA gaat het om een minimumwaarde van respectievelijk drie en twee microgram per kilogram grond. De kostprijs van grote infrastructuurwerken dreigt daardoor fors te stijgen, onder andere door de zoektocht naar koolfilters om de PFAS grond te saneren en de schaarse beschikbaarheid van zuivere grond. Volgens de Vlaamse regering moet het kader rechtszekerheid bieden en garanties geven aan burgers dat de gronden waar de PFAS waarden te hoog liggen niet zomaar vrij worden gebruikt.

Dus ik had twee vragen. Eén, dat is ter rappel op de urgentie en ik wou nog maar eens duidelijk onderstrepen op de noodzakelijke sanering. Twee, ik verwijs naar het plan van aanpak van de intendant, actie vijf volgens de website: Tractebel vult het BSP verder aan met uit voorgemelde onderzoeken verkregen elementen, past de MCA aan, de milieueffectrapportage wordt aangevuld inzake klimaat en transport. Dan, een volledigheid- en consistentiecheck wordt uitgevoerd in het bijzonder voor het transport, hinder voor alle scenario's, de grondvolumes en de normen voor de aanvalgronden. Dan is mijn vraag, wat is de stand van zaken betreffende normen voor de aanvalgronden?

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Gedeputeerde Lemmens heeft het woord.

De heer LEMMENS, gedeputeerde.- Dank u wel, mijnheer Schoofs. Het siert u dat u dit dossier enorm goed opvolgt en dat is ook goed. Als u het woord urgentie uitspreekt, dan word ik al een beetje zenuwachtig. Want we hadden allang kunnen saneren natuurlijk. We konden al bezig zijn, we konden al bezig zijn, maar men houdt ons tegen. Om heel foute zaken. Maar goed, ik ga op uw vragen antwoorden. Ik ga proberen min of meer chronologische volgorde te zeggen wat er de komende maanden en in 2024 zal gebeuren.

Ten eerste, het afwerken van het oriënterend en beschrijvend bodemonderzoek, het OBBO, met betrekking tot de gronden Ceuppens en het indienen van dit OBBO bij OVAM en een conformiteitsonderzoek door OVAM.

Ten tweede, een onderzoek naar verspreiding van PFAS in en rond de huisvuilstortplaats, met zogenaamde afperking via het bemonsteren van bestaande peilbuizen. Het plaatsen en bemonsteren van nieuwe peilbuizen, het nemen van oppervlaktewaterstalen en het onderzoek

van bodemstalen. Een werkvoorstel van de erkende bodemsaneringsdeskundigen Tractebel werd daarvoor ontvangen. Dit onderzoek moet leiden tot een beschrijvend bodemonderzoek, BBO. Met een onderzoeksverslag PFAS voor de huisvuilstort. Dit onderzoek is tijdrovend, onder andere door de overbezetting van boorfirma's met zeer slechte toegankelijkheid van grote delen van het terrein voor machines.

Ten derde, een onderzoek van de integriteit. Dus de doorlatendheid en hoogste ligging van de dijken rondom het huisvuilstort. Een pompproef met afvoer van percolaat ter karakterisering van de stortplaats en een verwerking van deze gegevens tot een geactualiseerd zittingsmodel en een technische detaillering en motivering van de afdekking en opbouw. De opdrachthouder hiervoor is Pollux.

Ten vierde, aanpassing en aanvulling van het BSP door Tractebel met enerzijds de gegevens bedoeld onder de onderzoeken uit de punten één tot drie en anderzijds aanvullingen in relatie tot de vragen vanwege OVAM die betrekking hebben op de technische onderbouwing. Verduidelijking van een aantal parameters, zoals grondvolumes, kwaliteit aanvulgronden, transporthinder, enzovoort. Ten vijfde, indiening van het aangepaste BSP. Ten zesde, een beslissing ten gronde van de Raad voor Vergunningsbetwistingen binnen de hangende procedure.

Op 13 mei 2022 vergunde de bevoegde minister het saneringsproject. Dat is inmiddels meer dan anderhalf jaar geleden. Op 27 oktober 2022 werd deze vergunning door de Raad voor Vergunningsbetwistingen geschorst. 27 oktober 2022 was dat. De laatste pleitzitting waarop de debatten werden afgerond, dateert intussen alweer van 9 mei 2023, 9 mei 2023. Sedert die dag wachten we op een uitspraak ten gronde. Ik wil u maar zeggen dat wij hier binnen de provincie altijd binnen alle termijnen onze vergunningen moeten afleveren. Maar de Raad die zorgt ervoor dat inderdaad sinds 9 mei 2023, waar er dan gepleit is geworden, waar dat afgerond is worden, dat er ondertussen nog altijd geen uitspraak is. Ik vind dat schrijnend. Ik vind dat schrijnend. Natuurlijk afhankelijk van de beslissing kan er al dan niet een impact zijn op de vergunning, de MER en het BSP. De stand van zaken met betrekking tot algemene normen voor PFAS en de verstrekking daar rond is een Vlaamse materie waarop ik u geen antwoord kan geven.

Maar, als Vlaanderen de normen verstrengt is dat voor het dossier Kleiputten geen probleem. Reeds vanaf het ogenblik dat de PFAS-problematiek in Vlaanderen aan de orde kwam, heeft het provinciebestuur immers gesteld dat voor de aanvaarding van gronden te Boom - Rumst, voor sanerings- en landschapsherstel een nultolerantie zou worden gehanteerd. Meer bepaald zullen geen gronden aanvaard worden met PFAS-waarden boven de detectielimiet, géén: nultolerantie. Maar ik hoor de actiegroepen altijd andere dingen zeggen. Leugens vertellen, leugens. Dat is zo aangevraagd in onze omgevingsvergunning. Waarmee we voor onszelf en ten behoeve van de omwonenden en gebruikers een pak strenger zijn dan de normen. Ook bij een eventuele verstrenging van de normen voor vrij hergebruik, zullen we met onze nultolerantie nog altijd strenger zijn dan de nieuwe norm. In het BSP werd geen uitspraak gedaan over de kwaliteit van de aanvulgronden nu dit in de omgevingsvergunning geregeld wordt. Uiteraard mijnheer Schoofs zal bij een aanpassing van het BSP ook erin uitdrukkelijk worden opgenomen dat ten aanzien van PFAS geen gronden boven de detectielimiet zullen worden aanvaard. Ik zal het nog eens zeggen; géén gronden boven de detectielimiet zullen worden aanvaard. Wat men ook zegt, allemaal in de Rupelstreek.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. De heer Schoofs heeft het woord.

De heer SCHOOFS.- Bedankt, mijnheer Lemmens. Ben blij dat u dat van die nultolerantie herhaalt. Ik verwijs ook naar de heer Caluwé, ex-gedeputeerde, die dat ook heel duidelijk gesteld heeft. Ik blijf erbij, ik stel deze vragen, omdat ik denk dat we met emoties dit dossier niet gaan doen landen. Maar dat met feiten, feiten, feiten, dat is de reden dat ik vragen stel. Dat heb ik ook gedaan, dat is de reden dat ik mijn vragen stel.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Dan zijn we aan het einde van de vragenronde voor gedeputeerde Lemmens.

2. Economie, streekbeleid en Europa

Nr. 2/9 van de agenda

Uiteenzetting gedeputeerde Kathleen Helsen.

VOORZITTER.- Dan geef ik graag het woord aan gedeputeerde Helsen voor haar uiteenzetting. Na deze uiteenzetting zullen we een korte pauze houden. Gedeputeerde Helsen, aan u het woord.

Een presentatie wordt getoond tijdens de uiteenzetting.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel voorzitter, ondervoorzitter, collega's, griffier, departementshoofden. 2024, het laatste jaar van deze legislatuur en dat betekent een moment om eigenlijk al eens terug te blikken op datgene wat we gerealiseerd hebben. Om vooral ook stevig verder te stappen in de richting van einde '24 met datgene wat we op de rails gezet hebben. Als ik kijk naar de verschillende initiatieven die we tot nu toe genomen hebben, dan hebben we heel vele vruchtbare samenwerkingen op poten gezet. Wij hopen samen met u aan het einde van '24 vast te stellen dat die verschillende samenwerkingen die we hebben opgezet, dat die duurzame effecten realiseren.

We hebben tijdens de rede van de gouverneur een aantal experts gehoord en die hebben ons toch gezegd, en dat is eigenlijk ook hier in de zitting al aan bod gekomen, dat we in een hele complexe samenleving leven op dit moment, die ons voor heel wat uitdagingen plaatsen en dat die samenwerking tussen verschillende partners echt wel noodzakelijk is om tot goede oplossingen te komen. Ik denk dat we daar, ik denk dat niet alleen, ik stel dat vast, dat we daar als provinciebestuur een belangrijke rol in spelen. Die verbindende rol die wij opnemen om organisaties met elkaar in contact te brengen. Om samen na te denken over die complexe uitdagingen, waar we voor staan. Om dus te bekijken hoe dat we die kunnen aanpakken.

De maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan. Het zijn er natuurlijk veel meer dan deze die hier opgesomd zijn. Maar het zijn hier de drie waar ik in de uiteenzetting dieper op in wil gaan. De uitdaging om toch te evalueren naar een meer inclusieve arbeidsmarkt, maar ook een circulaire economie. Evolueren naar een toekomstgerichte en duurzame landbouw. Ook meer inzetten nog op infrastructuur die we ter beschikking stellen van mensen om ze met elkaar te verbinden. Dat zijn de drie maatschappelijke uitdagingen waar ik even samen met u bij stilsta en uitleg wat we tot nu toe gedaan hebben en wat we ook in '24 nog zullen doen.

Eerste uitdaging: evolueren naar een meer inclusieve en circulaire economie. Op dat vlak hebben we verschillende samenwerkingen opgezet die moeten leiden tot een betere aansluiting met die arbeidsmarkt. U ziet hier dat het verschillende organisaties zijn die we met elkaar verbinden. Zowel scholen, zorginstellingen, bedrijven voornamelijk bouwbedrijven, sectororganisaties, het provinciebestuur van Antwerpen, onze diensten hier, maar ook het Gouverneur Kinsbergencentrum en Kamp C. Samen met hen brengen we verschillende samenwerkingen tot stand om op verschillende manieren te bekijken hoe dat we dichter tot die arbeidsmarkt kunnen komen vanuit de opleidingen die gerealiseerd worden. We doen dat door nieuwe, hybride leeromgevingen op maat van de doelgroep te realiseren. We zijn daarmee gestart in 2020. We hebben eerst een aanloop genomen met een Interreg project. We hebben ons gebaseerd op een nieuw concept vanuit Nederland, van professor Ilya Zitter, die dus die hybride leeromgeving ontworpen heeft.

We hebben samen met de Nederlanders geleerd wat dat betekent als wij dat hier in Vlaanderen in onze provincie moeten implementeren. We hebben op basis van dat Interreg project de eerste lessen geleerd en dan hebben we zelf in de praktijk hier in Antwerpen in onze provincie op verschillende plaatsen proefgedraaid. Zowel binnen het project HYLAS voor de leerlingen van tien tot veertien jaar, als binnen het project Zorgplekieren voor de groep van

zestien tot negentien jaar. Op basis van deze ervaringen die we in die proefprojecten hebben opgedaan tot vandaag, zullen we in 2024 verder opschalen en ook verduurzamen. Dat betekent dat we verder zullen blijven inspireren en informeren. Maar dat we ook in de praktijk effectieve leeromgevingen zullen realiseren, dat we dus het concept zullen implementeren, meer dan dat we vandaag doen. Wij willen dus opschalen van vier naar twaalf operationele leeromgevingen, in twaalf scholen betekent dat dan. We zullen dat ook voor het Zorgplekieren doen. Daar gaan we naar een verdubbeling. We hebben vorig jaar 43 leerlingen bereikt voor wat het Zorgplekieren betreft, 172 voor wat HYLAS betreft. We zullen daar naar een serieuze opschaling gaan en wij voorzien daar ook de nodige middelen voor.

Wij hebben ook in het kader van het evalueren naar een meer inclusieve economie verschillende vruchtbare samenwerkingen opgezet. Wij hebben de voorbijgaande jaren 28 innovatieve projecten goedgekeurd. Dat betekent dat wij samenwerkingsverbanden hebben tot stand gebracht met drie lokale besturen, negen maatwerk bedrijven, acht reguliere bedrijven, drie opleidingsinstellingen en vijf middenveldorganisaties. Allemaal organisaties die samen met het provinciebestuur bekijken hoe dat we kunnen evolueren naar een meer inclusieve economie. Dat betekent dat we op verschillende zaken in die projecten inzetten. Ten eerste, proberen we in die projecten meer tewerkstelling in de sociale economie te realiseren, omdat een bepaalde groep, doelgroep nog steeds geen gepast aanbod heeft. Twee, bekijken we ook hoe dat nieuwe opleidingsmogelijkheden kunnen aangeboden worden aan doelgroep medewerkers, zodanig dat ze versterkt worden op die arbeidsmarkt, omdat het de meest kwetsbaren zijn op de arbeidsmarkt en op die manier kunnen versterkt worden. We hebben ook projecten opgezet om ondersteuningsnetwerken op poten te zetten om het mogelijk te maken om de overstap van die sociale economie naar die reguliere economie mogelijk te maken, omdat we vaststellen dat dat echt niet vanzelfsprekend is. Dat er meer nodig is dan gewoon de stap zetten van het ene naar het andere. Dat er echt een ondersteuningsnetwerk moet ontwikkeld worden. We stellen vast niet enkel alleen tussen de twee economieën, maar ook binnen de sociale economie.

Dan hebben we in de projecten ook ingezet op een betere aansluiting met de zorg en de bouwsector vanuit de sociale economie. Die projecten, die zijn lopende. We hebben er heel bewust voor gekozen om niet vooral veel projecten goed te keuren van korte duur, maar om 28 projecten goed te keuren die gedurende verschillende jaren lopen. Zodanig dat wij echt wel heel veel kunnen leren uit deze projecten. Dat we ook die duurzame effecten kunnen vaststellen en dat we uit die vaststellingen de kennis kunnen overdragen naar anderen. In 2024 is het de bedoeling om die duurzame effecten in kaart te brengen en dat te delen met het volledige veld. We hebben ook vruchtbare samenwerkingen tot stand gebracht tussen verschillende sociale ondernemingen, maar ook reguliere ondernemingen: Trividend, de coöperatieve vennootschap. Trividend Vlaanderen en ons provinciebestuur zelf. Net om meer te evolueren ook naar die inclusieve en circulaire economie. Wij hebben op die manier een mogelijkheid geboden aan bedrijven om een renteloze lening aan te gaan, of een lening met een interessante rente. We hebben daar toch wel vastgesteld dat we nog een kleine inspanning moeten doen. Dat we dan geëvolueerd zijn naar een rollend fonds. Dat is toch wel iets waar we naar uitkijken naar het einde van de legislatuur om tot dat punt te komen.

Wij hebben de voorbijgaande jaren acht renteloze leningen bij Trividend toegekend. Dat is niet zo heel veel, maar dat is ook te wijten aan corona. Dat is een periode waarbij dat we moeten vaststellen dat het toen toch even stilgelegen heeft. Maar wij zullen in '24 kunnen evolueren naar een uitbreiding met zes nieuwe leningen. We zien dat er op dit moment heel veel interesse is om dat te doen. Dus die uitbreiding staat op onze agenda. Maar ook de uitbreiding naar de circulaire economie. Dus tot op vandaag waren wij enkel en alleen gefocust op de sociale economie. Wij zullen dat uitbreiden ook naar die circulaire economie om daar ook meer stappen in vooruit te zetten. We zullen ook onderzoeken op welke manier dat burgerkapitaal kan ingezet worden om de sociale en circulaire economie te versterken.

Wij hebben voorgaande jaren heel sterk ingezet om de maatwerkbedrijven met elkaar in verbinding te brengen, omdat zij voor een aantal specifieke uitdagingen staan. Waarvan dat wij vaststellen dat het heel erg wenselijk is dat ze die samen aanpakken. Wij hebben daar de

voorbijgaande jaren heel sterk geïnvesteerd. We moeten vandaag als provinciebestuur vaststellen dat we erin gelukt zijn om de vzw Maatwerk opgericht te krijgen. De maatwerkbedrijven hebben dat zelf gedaan. Onze medewerkers hebben hen daarin goed ondersteund en zullen ook in '24 hen ondersteunen om samen toch wel drie thema's onder de loep te nemen en daarmee de maatwerkbedrijven te versterken. Dat is het versterken van de doelgroepmedewerkers, maar ook het verder vorm geven van de hybride organisaties binnen de sociale economie. En om ook te kijken hoe dat vanuit de sociale economie die circulaire transitie kan doorgezet worden. We zullen ook bekijken hoe dat we de maatwerkbedrijven weerbaarder kunnen maken binnen die volledige economie. Dat zullen wij in 2024 verder ondersteunen. We moeten vaststellen dat die samenwerking die we daar tot stand hebben gebracht, toch een stap vooruit is voor de volledige sector.

Dan tot slot, bij het luik economie zullen wij volgend jaar de eerste stappen zetten naar de proeftuinen, de pilootprojecten, rond de circulaire economie. We hebben tussen '21 en '23 vooral gestudeerd, opleiding gevolgd, verkend en data verzameld rond materialenstromen. Dat is een eerste stap die heel erg noodzakelijk is en ik kan vaststellen dat dit voor de medewerkers geen eenvoudige opdracht was om dat allemaal in kaart te brengen. Maar nu dat we dit zo goed als klaar hebben, zijn we ook in de mogelijkheid om in '24 de eerste stappen te zetten naar een pilootproject. Zullen wij bekijken op twee bedrijventerreinen, namelijk in Wilrijk en in Meer. Het ene bedrijventerrein is een terrein met verschillende bedrijven, het andere is heel specifiek gericht op de logistieke sector. Daar zullen we proefdraaien om te bekijken hoe dat we dus met verschillende materialenstromen, reststromen op die terreinen aan de slag kunnen.

Een volgend thema waar ik samen met u even wil bij stilstaan, is ons kerkenbeleid. Wij bekijken hoe dat we de bestaande kerken toch wel kunnen ombouwen tot nieuwe plekken die kansen bieden tot ontmoeting. Ook daar brengen wij vruchtbare samenwerkingen tot stand tussen lokale besturen, de inwoners van een leefgemeenschap, de kerkbesturen, het lokale verenigingsleven en de provincie Antwerpen. Samen bekijken zij hoe dat zij concrete projecten kunnen realiseren. Tussen '22 en '23 kunnen wij voor u in kaart brengen wat wij reeds gerealiseerd hebben. Zes bestemmingsonderzoeken, acht investeringssubsidies hebben wij toegekend. We hebben ook een kerkenroute die we jaarlijks, minstens één keer en tot nu toe twee keer, organiseren. Om samen op pad te gaan om te kijken naar goede voorbeelden en dat als inspiratie te gebruiken voor andere infrastructuurwerken. We hebben ook een lerend netwerk dat toch de mensen die aan de slag gaan met de projecten, ondersteuning biedt. Samen bekijken wij hoe dat wij ook in '24 nieuwe projecten mogelijk maken. Wij zullen op twee verschillende momenten in '24 de mogelijkheid bieden om projecten in te dienen. Wij zullen als provincie ook de verschillende partners daarin begeleiden en de nodige middelen daarvoor ter beschikking stellen.

Dan het derde thema, de toekomstgerichte en duurzame landbouw. Ik moet u niet zeggen dat de sector vandaag voor gigantische uitdagingen staat. We zullen ook als provinciebestuur onze rol daarin spelen. Ook hier moeten we vaststellen dat samenwerking tussen verschillende partners echt wel zijn vruchten afwerpt. Dat betekent dat wij samenwerking tot stand brengen tussen landbouwbedrijven in onze provincie, onze eigen proefbedrijven. Dat wij de middelen van Europa heel goed kunnen inzetten om te innoveren en dat wij ook samenwerken met andere kennisinstellingen buiten onze provincie, bijvoorbeeld ook het ILVO, én uiteraard ook met lokale besturen. Het is die samenwerking die ervoor zorgt dat wij binnen onze proefbedrijven verschillende projecten opzetten om de uitdagingen die er zijn, om die aan te pakken. Als we dan zien welke lijn dat daarin zit, dan is het vooral de waterproblematiek, maar ook het bodemherstel, waarrond dat wij de volgende jaren, dus in '24, aan de slag zullen gaan binnen onze proefbedrijven in verschillende projecten, en dan met Europese steun om te bekijken hoe dat wij rond water, rond de bodem, maar ook rond de ammoniakemissie. Collega Lemmens heeft het gisteren al gezegd, het RAMBO-project is daarvoor een heel belangrijk project om te bekijken hoe dat we rond ammoniakemissie aan de slag kunnen. De leerervaring die we opdoen in onze proefbedrijven, die delen we dan heel graag met de volledige sector.

Het is niet enkel en alleen vanuit onze proefbedrijven dat wij aan de slag gaan. Ook onze dienst Landbouw is continu aan het kijken hoe dat innovatie een plaats kan krijgen in de landbouwsector. Zij hebben al sinds 2016 een gans traject doorlopen, beginnende ook van studies, proeven die gedraaid zijn in PDPO-projecten rond agrarisch hergebruik. Het pas afgeronde PDPO-project “Boer(en)Bedrijf(en) match” om te bekijken hoe dat binnen de landbouwsector een aantal uitdagingen rond ruimte toch wel kunnen aangepakt worden. We kunnen vaststellen dat we daar toch wel een voorloper zijn met de provincie Antwerpen. Dat ook de andere provincies en Vlaanderen heel erg geïnteresseerd is in die zaken die in deze provincie worden neergezet. Dat zijn mooie resultaten, waarvoor dat we dan ook in 2024 zullen bekijken hoe dat we daar verder mee aan de slag kunnen. Dat betekent dat we zullen bekijken op welke manier dat de zone vreemdheid toch wel kan beperkt worden. Op welke manier dat we ontwikkelruimte kunnen realiseren voor landbouw, hoe dat we daar kennis kunnen delen. Hoe dat we het landbouwkompas, dat we als instrument ontwikkeld hebben, hoe dat we ervoor kunnen zorgen dat de lokale besturen in onze provincie daar mee aan de slag gaan en dat gebruiken om landbouwers te informeren en te begeleiden. We zullen vanuit onze dienst Landbouw volgend jaar ook bekijken hoe dat wij sloop- en ontharding kunnen ondersteunen. We hebben de voorbije jaren vanuit onze dienst Landbouw heel erg ook gekeken naar de manier waarop dat we een landbouw kunnen realiseren in onze provincie in harmonie met de omgeving. Daarrond zijn verschillende projecten opgezet en we werken daar ook in '24 op verder. Een heel belangrijk project is het Life ACLIMA-project, maar ook het project Waterlandschap. Dat gaat over watervoorziening voor de landbouwsector en hoe dat we naar de toekomst toe op een verstandige, duurzame manier moeten omgaan met water.

Een ander thema: de bodemkwaliteit. Dus ook daar zijn er verschillende projecten die lopende zijn. Ook nieuwe projecten die zullen opstarten om te bekijken hoe dat we de bodemkwaliteit kunnen verbeteren. Vorig jaar heb ik hier gesproken over herstellende landbouw en de lezing die we toen gehad hebben van Mark Shepard. Ik moet u dit jaar meedelen dat we daar dus verder mee aan de slag gegaan zijn. Dat was ook hetgeen wat ik vorig jaar hier verteld heb, dat we dat zouden doen. In '24 zijn we in de mogelijkheid om dus heel concreet proef te draaien in onze provincie op gronden, om te bekijken op welke manier dat we bodemherstel kunnen realiseren via herstellende landbouw. We zullen ook meewerken rond het ganse verhaal van de energielandschappen waar we samen met de andere departementen en diensten mee aan de slag gaan om te bekijken hoe dat we de connectie kunnen maken met de landbouwsector. In een aantal gebieden is al heel duidelijk gebleken dat de landbouwsector een heel belangrijke rol daarin kan spelen. We zullen dus ook experimenteren met de paludicultuur. Dat betekent dat we zullen bekijken hoe dat wij op natte gronden landbouw kunnen realiseren, daar waar dat we vandaag toch nog met een aantal vraagtekens zitten.

Dat zijn de verschillende initiatieven die we zullen nemen in '24. Het zijn een aantal zaken, het zijn niet alle bevoegdheden die ik overlopen heb, maar ik heb ervoor gekozen om deze thema's toch dit jaar in de kijker te zetten. Omdat we volgend jaar op dat vlak een aantal stappen zullen vooruit zetten en een aantal mooie dingen zullen realiseren. Ik bedank u voor uw aandacht, maar ik wil toch ook heel expliciet vandaag onze medewerkers bedanken die dat allemaal hebben mogelijk gemaakt dat ik dit hier kan vertellen. Want ook zij hebben zich enorm ingezet de voorbije jaren, het voorbije jaar en zij zitten klaar om ook in '24 volop tegenaan te gaan.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel gedeputeerde Helsen. Dan gaan we nu eerst een korte pauze inlassen. Het is zeven voor, dus om drie na vier starten we terug met onze provincieraad.

De zitting wordt gepauzeerd voor 10 minuten.

Nr. 2/12 van de agenda

Tussenkomst van de heer Koen Anciaux betreffende het Vlaamse stikstofdecreet.

VOORZITTER.- Goed dan starten we terug met onze provincieraad, het vervolg. Dan geef ik graag het woord aan de heer Anciaux voor zijn tussenkomst.

De heer ANCIAUX.- Voorzitter, collega's. Het Proefbedrijf Pluimveehouderij richt zich op onderzoek en demonstratieprojecten op het gebied van pluimveehouderij. Verschillende faciliteiten en installaties zijn aanwezig om onderzoek uit te voeren naar verschillende aspecten van pluimveehouderijen, zoals voeding, huisvesting, diergezondheid en duurzaamheid. Het Proefbedrijf voert zowel praktijkgericht onderzoek, als wetenschappelijk onderzoek uit. Ze werkt daar nauw samen met andere onderzoeksinstellingen, universiteiten, bedrijven, pluimveehouders, om de resultaten van die onderzoeken te delen en te implementeren in de praktijk. Ze streven naar een duurzame en efficiënte pluimveehouderij die rekening houdt met dierenwelzijn, milieu en economische aspecten.

Wij hebben ook de Hooibeekhoeve en dat is een landbouwbedrijf en kenniscentrum voor de veehouderij. Dat heeft als doel om landbouwers en andere geïnteresseerden te informeren en te adviseren over duurzame landbouwpraktijken. De Hooibeekhoeve heeft verschillende onderzoeks- en demonstratieprojecten ook op het gebied van melkveehouderij, varkenshouderij en akkerbouw. Ze testen nieuwe technieken, methoden en innovaties uit om de landbouwsector te verduurzamen en efficiëntie te verbeteren. Beide bedrijven ontvangen terecht natuurlijk, want ze hebben echt een heel goede werking, krijgen financiering van verschillende bronnen. Natuurlijk heel veel geld van onze eigen provincie, maar eigenlijk zijn het onze bedrijven. Ook van de Europese overheid en van de Vlaamse overheid. Diezelfde Vlaamse overheid heeft intussen tot ieders tevredenheid een stikstofakkoord uitgewerkt. Iedereen wou wel waarschijnlijk een ander akkoord, maar ik denk dat iedereen wel tevreden is dat er een akkoord is. Dat moet nu nog verwerkt worden natuurlijk en dat zou kortelings kunnen gebeuren, in een stikstofdecreet gaan we dat omzetten.

Het stikstofakkoord van de Vlaamse regering heeft verschillende invloeden op onze provincie Antwerpen. Bijvoorbeeld het akkoord kan leiden tot strengere regels en maatregelen om de stikstofuitstoot te verminderen. Dat kan natuurlijk gevolgen hebben voor onze landbouwbedrijven, voor andere bedrijven, voor landbouwactiviteiten en eigenlijk alle bronnen van stikstofuitstoot in onze provincie. Het akkoord kan ook gericht zijn en zal ook gericht zijn, op het beschermen en behouden van natuurgebieden die gevoelig zijn voor stikstofdepositie.

Het akkoord kan ook gevolgen hebben en zal vrees ik ook gevolgen hebben voor de economie van onze provincie. Maar daar ga ik nu vandaag niet verder op in. Het is belangrijk op te merken dat de specifieke invloed van het stikstofakkoord op de provincie Antwerpen afhangt van de details en de maatregelen die echt in het akkoord zullen zijn opgenomen en die nadien zullen moeten geïmplementeerd en gehandhaafd worden. Maar ik heb twee specifieke vragen aan, of eigenlijk één grote vraag aan de deputatie. Of er al contact geweest is met de Vlaamse overheid betreffende de mogelijke aanpassingen die door het nakende stikstofdecreet noodzakelijk zouden kunnen zijn, of zullen zijn voor de werking van de Hooibeekhoeve en het Proefbedrijf Pluimveehouderij. Indien u al contact gehad heeft, welke mogelijke aanpassingen zijn nodig en zijn daarvoor extra investeringen noodzakelijk? Dank u.

VOORZITTER.- Goed dank u wel. Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel voorzitter en dank u wel collega voor de vraag. U vraagt eigenlijk heel concreet naar de consequenties van het nieuwe decreet. Vooraleer dat ik inga op een aantal vragen en dat ik een antwoord geef heel concreet voor wat de twee proefbedrijven betreft, wil ik aangeven dat we natuurlijk vandaag nog geen decreet hebben. Dat we ons baseren op de informatie die we inderdaad vanuit Vlaanderen krijgen over die elementen die in het decreet normaal gezien zouden moeten terug te vinden zijn. Daarop baseren we ons, maar toch wel met die nuance dat we pas echt kunnen oordelen over een decreet wanneer dat het er is. Op basis van de informatie die we hebben en dat zijn inderdaad contacten met de Vlaamse overheid. Ik moet u zeggen dat onze bedrijven eigenlijk continu met verschillende

overheden contacten hebben, omdat dat ook belangrijk is om hun rol op een goede manier te vervullen. Ook in deze hebben zij goede contacten en volgen zij heel nauwgezet op wat er allemaal beweegt in de sector op alle mogelijke vlakken.

Voor wat het Proefbedrijf van de Pluimveehouderij betreft, in Poiel Geel, kan ik u het volgende zeggen. Wij hebben daar een vergunning tot 1 september 2031. Dat is nog even. Dus het is niet dat wij heel, heel dringend een nieuwe vergunning moeten aanvragen. Als wij kijken naar datgene wat er in het decreet, normaal gezien, zal opgenomen worden en wat dat betekent voor een nieuwe vergunning die we voor de vervaldatum van de huidige vergunning moeten bekomen, dan moeten we kijken naar drie stallen die we daar staan hebben. We hebben daar eigenlijk drie stallen, waarvoor dat we een vergunning nodig hebben. En we moeten vaststellen, dat één stal eigenlijk op dit moment al een ammoniakemissiearme stal is, waarvan dat we kunnen vaststellen dat we daar geen initiatieven moeten rond nemen. Een tweede stal daar hebben we een test eigenlijk uitgevoerd van een techniek, maar die techniek die staat nog niet op de lijst van de technieken die mogen toegepast worden. Maar die techniek die we daar hebben uitgevoerd die leidt wel tot minder emissie. En daar gaan we ervan uit - maar dat moeten we nog afwachten - dat we zonder bijkomende investeringen ook deze stal hervergund kunnen krijgen. Omdat we daar technieken hebben toegepast die kunnen erkend worden. Maar we hebben daar een tijd een stop gehad en we hopen nu op de aanvulling van de lijst dat dat geen probleem vormt. Maar dat is voor stal twee. Dan hebben we stal drie. Daar is het duidelijk, daar hebben we geen nieuwe technieken op toegepast die opgenomen zijn in de lijst. En daar zullen we echt wel moeten investeren, zodanig dat we daar een reductie toepassen van 60%. Dat is - daar gaan wij vanuit - hetgeen wat in het decreet gaat opgenomen worden en wat we dus ook zullen moeten realiseren. Dus dat is een oude slachtkuikenstal. En als we die hervergund willen krijgen dan zullen we daar de volgende jaren bijkomende investeringen voor moeten doen. Dus twee stallen die we in ons pluimveebedrijf hebben, daarvan gaan we ervan uit dat die in orde zijn. En eentje, daar zullen we de volgende jaren de nodige middelen moeten voor voorzien om daarin te investeren.

Wat het bedrijf zelf doet, u hebt het zelf ook aangegeven, dat is op zoek gaan naar nieuwe technieken en hoe dat we natuurlijk die reductie ook kunnen gaan toepassen. Niet alleen voor onszelf, ook voor de ganse sector en ik kan u zeggen dat we met ons pluimveebedrijf toonaangevend zijn in heel Vlaanderen en in heel Europa. Er zijn ook heel veel bedrijven in andere Europese landen die naar het pluimveebedrijf komen, om daar kennis op te doen en te bekijken hoe dat zij zelf ook verder aan de slag kunnen. Nu, wij gaan dus op zoek naar maatregelen die kunnen uitgevoerd worden, om dus tot die reductie te komen. Wij kiezen ervoor om de focus te leggen op brongerichte maatregelen. In het verleden hebben wij samen met ILVO al gekeken op welke manier dat er ammoniakmetingen kunnen gebeuren, want het is interessant om een meetplan op te stellen, zodanig dat we goeie metingen kunnen doen. Dat is iets wat we met ILVO hebben bekeken, maar we hebben tot op vandaag moeten vaststellen, dat we daar eigenlijk nog niet de nodige stappen hebben kunnen zetten om tot goeie metingen te komen. Wij hebben - ik heb het daarjuist ook al gezegd - het RAMBO-project. Het valt dezer dagen dikwijls en misschien de volgende maanden ook nog, maar wij zijn daarmee gestart sinds september. Dat is een Interreg-project en de bedoeling van dat Interreg project is nu net om op zoek te gaan naar de gepaste maatregelen om die problematiek aan te pakken. We doen dat op verschillende manieren. We gaan bekijken hoe dat we maatregelen kunnen nemen. De domeinen die we daarin bekijken, dat is: hoe kan nieuwe huisvesting een oplossing bieden? Hoe kunnen kleimineralen in het voeder een mogelijke oplossing bieden? En hoe kunnen verschillende soorten strooisel, die we kunnen gebruiken, een oplossing bieden? Dat zijn zaken die in het RAMBO-project uitgetest worden. En dat leidt hopelijk tot de resultaten die we nodig hebben om dat te doen. Ook in het RAMBO-project zullen we inzetten op meettechnieken, om in de mogelijkheid te zijn om ammoniak te meten, zodanig dat we ook daar weten waar dat we mee bezig zijn en welke resultaten dat we moeten voeren.

En daarbovenop is het voor ons bedrijf ook wel een vaste regel, een uitgangspunt, naast de brongerichte maatregelen waarop dat we ons richten en de verschillende domeinen heb ik net genoemd, gaan wij er ook altijd vanuit dat het niet enkel en alleen belangrijk is, om tot die

ammoniakreductie te komen, maar om ook na te gaan wat dit betekent voor het welzijn van de kippen. En dat is ook een element dat ze in de verschillende onderzoeken die ze doen, zullen meenemen. Maar dat is hetgeen waar dat we voorstaan, voor wat onze pluimveehouderij betreft en hetgeen wat dat we in 2024 zullen realiseren en sowieso ook daarna. Maar we zijn met heel veel enthousiasme en belangstelling daar aan de slag.

Voor wat de Hooibeekhoeve betreft, daar hebben wij een vergunning tot 23 december 2024. Dus daar zitten wij veel dichterbij de nieuwe vergunning die we moeten aanvragen. En dat betekent dat we eigenlijk een van de volgende weken daar een stap zullen moeten in zetten. Op basis van de informatie die we hebben, zullen we op de Hooibeekhoeve toch wel tot een andere reductie moeten komen. Dat is een reductie van ammoniakemissie met 5 procent. Dat is natuurlijk van een heel andere orde dan de 60 procent. We gaan ervan uit dat dat 5 procent is, maar we zullen afwachten hoe dat het in decreet is opgenomen, daar wordt een goeie opvolging gedaan van de reductie in de sector. Daar is ook normaal gezien een datum 2026 geprikt, om te bekijken hoe dat de reductie op sectorniveau gerealiseerd wordt. En indien dat dat tegen 2026 te beperkt is, zal die 5 procent mogelijk verhogen tot 15 procent. Dus dat is iets waar dat we op de Hooibeekhoeve ook rekening moeten mee houden en wat we ook mee zullen in rekening brengen, in onze nieuwe vergunningsaanvraag. We zullen ons daar niet richten op de 5 procent, maar we zullen ons daar zeker richten op het minimum van 15 procent. Nu, onze mensen zijn al langer aan het verkennen op welke manier dat wij naar een reductie kunnen evolueren. En daar is duidelijk dat wij in onze nieuwe vergunningsaanvraag perfect tot een reductie van 15 tot 20 procent kunnen komen, als wij een mestrobot aankopen. En daar hebben wij ook met de Hooibeekhoeve al gekeken wat dat financieel betekent. Dus dat is een mestrobot met water verneveling. En dat is ongeveer een investering van een 30.000 euro die we zullen moeten doen in de Hooibeekhoeve. Dat is ook een erkende maatregel op de lijst, dus dat is ook wel een voordeel. Dus we weten als we dat doen, die investering, dat we eigenlijk perfect in orde zullen zijn, zowel voor de doelstellingen 2025 die vooropgesteld worden, maar ook 2026 zelfs.

Dat is denk ik toch wel voor de beide bedrijven Positief nieuws, dat we niet in de problemen geraken met onze vergunning en met onze werking. Want het is ook voor de Hooibeekhoeve zo, dat wij een belangrijke rol spelen, naar de volledige sector toe, om onderzoek te blijven doen. En dat staat ook op de agenda. Ik heb er daarjuist al een beetje over verteld; verschillende projecten staan ook bij de Hooibeekhoeve op stapel - of die zijn reeds lopende - om te kijken, welke meetmethoden dat er toegepast worden, hoe dat ventilatie in de stallen een rol speelt en hoe dat er dan verder kan gemeten worden. Dat is eigenlijk toch wel een heel complex gegeven, wordt vastgesteld. Ook daar moeten we vaststellen dat ILVO tot op vandaag niet in de mogelijkheid is, om met dat complex gegeven de juiste antwoorden te bieden, voor wat de instrumenten betreft, om die ammoniakemissie te meten. En daar zullen we ook verder op zoek moeten gaan, samen met ILVO en VITO, hoe dat we daar stappen vooruit kunnen in zetten. Maar in het project "Pas-Partout melkvee", zullen we vanuit de Hooibeekhoeve ook bekijken hoe dat we rond nieuwe technieken, nieuwe maatregelen voor de sector, verder aan de slag kunnen. Dat is ook een actie die de Hooibeekhoeve zal nemen, om naar het buitenland te trekken en te bekijken welke technieken dat daar toegepast worden en hoe dat dat ook hier bij ons kan toegepast worden. Om naar de sector toe te bekijken hoe dat die reductie kan gerealiseerd worden. En dat gaat dan zowel naar machines toe, maar ook de focus op aangepaste voeding voor het vee zal iets zijn dat bekeken wordt. En andere teelten, we zijn daar momenteel al mee bezig en ook dat zullen we in het onderzoek verder zetten, hoe de andere teelten en gewassen daar een bijdrage kunnen toe leveren.

VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Mijnheer Anciaux heeft het woord.

De heer ANCIAUX.- Dank u voor uw omvangrijk antwoord, goed onderbouwd. Ik ben natuurlijk tevreden dat er heel veel contacten zijn, maar dat er in deze toch ook al een beetje ingespeeld wordt op wat er mogelijk in het nieuwe decreet zal staan. En dat jullie daar eigenlijk al goed mee bezig zijn. Dus dat verheugt mij. Eigenlijk is mijn vraag een klein beetje intentioneel, maar het was ook de intentie om te zien hoever dat ik daarmee kon gaan. Dat is eigenlijk goed. En ik kan u alleen maar zeggen: proactief werken loont. Proficiat.

Nr. 2/3 van de agenda

**APB Hooibeekhoeve. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2024.
Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Artikel 236 van het provinciedecreet stelt: "De raad van bestuur stelt het meerjarenplan en de aanpassingen ervan vast en legt ze ter goedkeuring voor aan de provincieraad."

2. Juridische context

Titel IV en het artikel 236 van het Provinciedecreet;
De beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Hooibeekhoeve.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's):

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

De provincieraad keurde de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goed in de vergadering van 26/09/2013, dat met ingang van 01/01/2014 operationeel werd.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

"De provincie streeft naar slimme economische en innovatieve specialisaties en speelt hiermee in op zowel het Europese als het Vlaamse beleid. We moedigen innovatie en ondernemerschap aan door kennisontwikkeling en innovatie te ondersteunen via de eigen provinciale instellingen, samenwerkingen met kennisinstellingen en door het uitwerken van de bestuurlijke randvoorwaarden. We vertrekken hierbij steeds vanuit een maatschappelijke of economische uitdaging en streven via samenwerking een doelmatige oplossing na. De acties omvatten het praktijkgericht onderzoek op melkvee en voedergewassen met het oog op de verduurzaming van de sector op economisch, ecologisch en sociaal vlak. Daarnaast wordt ingezet op gebiedsgerichte werking, vb. adviesverlening bodem en bemesting met het oog op het behalen van de doelstellingen van de nitraatrichtlijn water. Een breed maatschappelijk draagvlak is een essentiële voedingsbodem om verdere

economische ontwikkeling in balans met het maatschappelijk welzijn te realiseren. De provincie is het intermediair bestuur bij uitstek om het imago van de economische spelers te ondersteunen. De provincie informeert en sensibiliseert burgers, lokale besturen en onderwijsinstellingen over de maatschappelijke relevantie van het socio-economisch weefsel. Door middel van een educatief programma, gericht op scholieren, burgers en andere geïnteresseerden werkt de Hooibeekhoeve mee om een objectief en realistisch beeld weer te geven van de melkveehouderij in al haar facetten. Gegidste rondleidingen op de site zelf maken steeds onderdeel uit van dit programma. Door het opmaken van erfbeplantings- en landschapsbedrijfsplannen voor professionele land- en tuinbouwers in onze provincie zorgt de Hooibeekhoeve ervoor dat de beeldkwaliteit op het platteland verhoogt met aandacht voor kennisoverdracht naar en interactie met andere overheden.”

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 24,1 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2024 tegenover de vorige opmaak de nodige middelen voor de extra loonindexaties, het afsluiten leasing van een mengvoederwagen en een herschikking van het investeringsplan rekening houdende met de gewijzigde planning.

Het provinciebestuur voorziet een jaarlijkse dotatie aan het autonoom provinciebedrijf om haar missie en activiteiten te kunnen ontwikkelen. Deze dotatie bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 980 978 EUR
- 2025: 1 000 524 EUR
- 2026: 1 020 536 EUR

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

De raad van bestuur stelde het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf op 23 november 2023 vast.

BESLUIT:

Artikel 1:

De provincieraad keurt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf Hooibeeekhoeve goed.

Artikel 2:

De provincieraad keurt de dotatie van 980 978 EUR goed voor de realisatie van de doelstellingen van het autonoom provinciebedrijf Hooibeeekhoeve in 2024.

De VOORZITTER.- Vragen over de goedkeuring? Geen vragen. Stemming van punt 2/3 kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. Stemming als volgt: 34 aanwezig, 29 ja en 5 neen.

Goedgekeurd met 29 stemmen ja, bij 5 stemmen nee.

Nr. 2/7 van de agenda

EVAP Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2024. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Artikel 236 van het provinciedecreet stelt: "De raad van bestuur stelt het meerjarenplan en de aanpassingen ervan vast en legt ze ter goedkeuring voor aan de provincieraad."

2. Juridische context

De artikelen 238 tot 240 van het Provinciedecreet;
De samenwerkingsovereenkomst met het EVAP Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's):

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

De provincieraad keurde de oprichting van het extern verzelfstandigd agentschap goed in de vergadering van 27/10/2011, dat met ingang van 01/01/2012 operationeel werd.

Het extern verzelfstandigd agentschap heeft als kernopdracht:

“De vereniging heeft tot doel de beleidsuitvoerende taken van het provinciaal landbouwbeleid en in het bijzonder van de sector van de pluimveehouderij op te nemen. Deze beleidsuitvoerende taken hebben tot doel de economische welvaart en de tewerkstelling bij de Vlaamse vleeskuikenhouders en de Vlaamse leghennenhouders te bevorderen door:

- het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners met betrekking tot relevante productietechnische bedrijfsaspecten;
- het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners met betrekking op klimaat en ecologie en de impact op de pluimveesector en de burger;
- het opzetten van objectief en praktijkgericht onderzoek in samenwerking met Vlaamse, Federale, Europese en internationale partners rondom hergebruik van grondstoffen en het bevorderen van een circulaire economie;
- een efficiënte en zinvolle communicatie en een intensieve dialoog met de volledige Vlaamse pluimveesector en 3de aanbelangende partijen. De vereniging kan vanuit deze beleidsuitvoerende taken betrokken worden bij de beleidsvoorbereiding.”

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het EVAP ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 22,1 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2024 tegenover de vorige opmaak enkele aanpassingen in het kader van projectwerking op vlak van inkomsten en uitgaven.

Het provinciebestuur voorziet een jaarlijkse dotatie aan het extern verzelfstandigd agentschap om haar missie en activiteiten te kunnen ontwikkelen. Deze dotatie bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 1 650 766 EUR
- 2025: 1 683 682 EUR
- 2026: 1 717 358 EUR

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

De algemene vergadering stelde het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het extern verzelfstandigd agentschap op 20 november 2023 vast.

BESLUIT:

Artikel 1:

De provincieraad keurt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW goed.

Artikel 2:

De provincieraad keurt de dotatie van 1 650 766 EUR goed voor de realisatie van de doelstellingen van het extern verzelfstandigd agentschap Proefbedrijf Pluimveehouderij VZW in 2024.

De VOORZITTER:- Vragen voor de goedkeuring? Geen vragen, stemming van punt 2/7 kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. De stemming is als volgt: 34 aanwezigen, 29 ja en 5 neen.

Goedgekeurd met 29 stemmen ja, bij 5 stemmen neen.

Nr. 2/10 van de agenda

Tussenkoms t van mevrouw Lili Stevens over zal de provincie ook in 2024 zomerscholen voorzien en zijn er nog aanpassingen ten opzichte van de zomerscholen georganiseerd in 2023?

De VOORZITTER.- Dan gaan we naar de twee tussenkoms ten van flankerend onderwijs en het arbeidsmarktbeleid. Mevrouw Stevens, aan u het woord.

Mevrouw STEVENS.- Voorzitter, gedeputeerden, griffier, collega's; de PISA-resultaten liegen er niet om, er is nog werk aan de winkel in het onderwijs, ondanks de inzet van veel gemotiveerde leerkrachten. Meer dan ooit is er nood aan extra mogelijkheden om leerlingen bij te werken en bij te sturen. Wij ondersteunen en inspireren van hieruit de lokale besturen, bij het ontwikkelen en aanbieden van kwaliteitsvolle zomerscholen. Spelen en leren, die versterken elkaar en er wordt ingezet op de totaal ontwikkeling van kinderen. En vaak gaat het hier om de meest kwetsbare kinderen. In 2023 organiseerden 23 steden en gemeenten een zomerschool in onze provincie. Dat de helft van de lokale besturen intekent op het provinciaal initiatief van de zomerscholen, mogen we gerust een succes noemen.

Onze fractie wil dan ook graag dat die ondersteuning verder gezet wordt. Vandaar de vraag of de provincie ook in 2024 zomerscholen zal voorzien en of er nog aanpassingen ten opzichte van de zomerscholen van 2023 zijn? En moeten we gezien de PISA-resultaten niet meer inzetten op leerlingen van het eerste en het tweede middelbaar? Zij missen vaak de wiskundige en wetenschappelijke basis om hun middelbare opleiding, zonder waterval systeem, verder te zetten. En misschien kunnen we zo ervoor zorgen dat de daling van de PISA-resultaten stopt. Er is nog werk aan de winkel.

Nr. 2/11 van de agenda

Tussenkoms t van mevrouw Fauzaya Talhaoui over evaluatie en verderzetting zomerscholen en Trampoline.

De VOORZITTER.- Dank u wel mevrouw Stevens. Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Dank u wel voorzitter. Ook van mijnentwege een vraag over zomerscholen en het project Trampoline. Omdat mijn vragen een beetje gelijkaardig zijn voor de twee projecten. Inderdaad, sinds corona en de lockdown en de onderbreking van het fysiek onderwijs, organiseert de provincie Antwerpen in het kader van het flankerend onderwijsbeleid zomerscholen om de leerachterstand bij leerlingen met hoge leer- en zorgnoden weg te werken. Expertise-organisatie Schoolmakers zal voor de begeleiding en coaching van de coördinatoren, leerkrachten en vrijwilligers zorgen. Interessant in deze, collega's, is het experiment in de stad Antwerpen zelf, die al langer - voor corona - zomerscholen organiseert en bijlessen voor kinderen met leerachterstand en hoge zorgnoden. Het blijkt elke zomer een groot succes. Het gaat meestal om leerlingen van het eerste tot het vijfde leerjaar, omdat uit expertise blijkt, dat de leerwinst het meest wordt gegenereerd bij die leeftijdscategorie. Wegens succes zal de stad dan ook de zomerscholen een duurzaam karakter geven, ook de volgende jaren. Een batterij pedagogische experts staan de leraren en studenten stagiairs van AP en KdG bij, zodat ze met hun aangescherpte competenties en ervaringen uit de zomerklas naar hun eigen klas of school kunnen vertrekken. Zeg maar, dubbele winst. De stad Antwerpen legt met deze zomerscholen de focus op het verhalend en breinkrachtig leren, op het leren en lezen van de Nederlandse taal en het uitbouwen van sterke teams met focus op leiderschap, nu met het PISA-onderzoek meer dan nodig.

Tegelijkertijd gaat men voor een duurzame aanpak en benadrukt men het belang van een continu proces van meten, evalueren en bijsturen van nieuwe en bestaande initiatieven. Empirisch bewijs en *good practices* zijn belangrijk. Het concept Trampoline, begeleid door het VBJK - VBJK staat voor vernieuwende basisvoorzieningen voor jonge kinderen - biedt eigenlijk aan onze gemeentebesturen de kans om projecten op te zetten, om kinderen op zeer jonge leeftijd op te volgen en hen een goede startpositie te geven, voor een succesvolle schoolloopbaan en later leven. En krijgt ook van onze provincie, gedurende toch nu al een aantal jaren, geld. Het gaat om zeven gemeentebesturen die meedoen op dit moment.

Mijn vragen: is de evaluatie van de zomerscholen voor dit jaar verwerkt met aanbevelingen en conclusies? Is er na vier jaar een grondige evaluatie gemaakt met empirische bevindingen, didactische methodes die nuttig kunnen zijn voor de volgende jaren? Als we - zoals collega Stevens daarnet zei - de kans krijgen om het een meer duurzaam karakter te geven. Ik zie verschillen in de methodiek die de stad Antwerpen hanteert. Waar ons project eerder de klemtoon legt op spel, sport, creativiteit en op speelse wijze leren, heb ik daarnet gezegd dat de stad eigenlijk veel meer dus het brein aanspreekt. Enkel empirisch bewijs zal de leerwinst kunnen aangeven. Is die ondertussen gemeten na vier jaar financiering en ondersteuning? En dan nog twee vragen over het project Trampoline. Het project Trampoline ondersteunt een diversiteit aan initiatieven met verschillende invalshoeken, gaande van taalonderwijs voor kind en moeder, opvang van kinderen, sociale oriëntatie voor de ouders, bibliotheekbezoek enzovoort. Meestal gaat het om één of meer individuen en veel vrijwilligers die het project optrekken. Mogen we na een paar jaar financiële ondersteuning - het gaat toch om meer dan 90.000 euro elke keer - ook hier empirische wetenschappelijke bevindingen verwachten van het VBJK? In november, als ik me niet vergis, is er een samenkomst geweest met alle partners. Zijn daar interessante inzichten medegedeeld?

De VOORZITTER.- Uw laatste minuut gaat in.

Mevrouw TALHAOUI.- En dan iets wat mijn persoonlijke mening is, mevrouw Helsen. Is het niet veel interessanter en nuttiger, om huizen van het kind in sommige gemeenten te ondersteunen, die veel professioneler en structureler met steun vanuit de Vlaamse overheid worden opgericht, om een meer duurzamer en meer resultaatgericht te kunnen werken? En wij ondersteunen zeven gemeenten. Is dat niet te weinig kritische massa, om daaruit *good practices* te distilleren? Zeker als de activiteiten overal een andere inhoud krijgen. Dank u.

De VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel voorzitters en dank u wel collega's, voor de vragen. Ik ga op de verschillende vragen, trachten een zo goed mogelijk antwoord te geven. Ja, collega Stevens, wij zullen in 2024 de zomerscholen verder zetten. Het evaluatierapport waar jullie naar vragen en waar collega Valkeniers ook al naar gevraagd heeft, vorig jaar hebben jullie dat 22 december ontvangen. En nu zal dat in januari op de commissie uitvoerig aan bod komen en toegelicht worden door de collega. Zodanig dat jullie ook van het voorbije jaar de evaluatie krijgen, want elk jaar maken wij een evaluatie. Dus de zomerschool wordt volgend jaar verder gezet. En wij hebben daarvoor in december ook al een overheidsopdracht geplaatst, op zoek zijnde naar een kennispartner, die het effectief leren en het spelend leren kan introduceren in de zomerscholen. Op 24 februari hebben wij voorzien om ons ondersteuningsaanbod naar de verschillende lokale besturen te lanceren. En wij hebben besloten om te behouden wat goed werkt. Dat is onze inspiratiedag die wij jaarlijks organiseren, de verschillende webinars waarin dat wij informatie, maar ook vorming aanbieden. De *online community* waarin dat iedereen kan participeren, die de zomerschool organiseert en daar terecht kan met allerlei vragen. De verschillende intervisiemomenten die wij organiseren voor coördinatoren en leerkrachten die dat nodig hebben, de vorming ter plaatse die wij realiseren en de afsluiting die wij ook elk jaar doen, om grondig te kunnen evalueren.

Wat nieuw zal zijn in 2024 - en dat is op basis van de evaluatie die wij gedaan hebben - dat is dat wij een tweesporenbeleid zullen hanteren. Momenteel hebben we eigenlijk één aanpak gehanteerd, maar omwille van het feit dat er ondertussen een aantal gemeenten zijn, die al verschillende keren een zomerschool hebben ingericht en waarvan dat het steeds dezelfde mensen zijn die dat ook doen, geven deze mensen aan dat zij eigenlijk niet meer de introductie nodig hebben, maar eigenlijk graag een verdiepingstraject willen doorlopen. Daarnaast zullen wij ook voor de nieuwe lokale besturen die van start gaan volgend jaar - en wij weten op dit moment dat er vier nieuwe lokale besturen reeds zullen zijn - de contacten worden op dit moment volop door onze medewerker gelegd, om te bekijken hoe dat we de lokale besturen, daar waar we het nog niet organiseren, toch zover kunnen krijgen dat ze initiatief nemen. Maar momenteel zitten we al op vier extra, die zullen een gepaste traject krijgen als starter; dus die coaching op hun maat. Dus die twee sporen zullen wij in 2024 uitwerken. En dan, op basis van de evaluatie, zullen wij ook bijsturen. Wij hebben vastgesteld dat wij vanuit DocAtlas zomerschool-koffers maakten, maar dat die eigenlijk niet voldoende ter plekke geraakten, omdat Antwerpen voor een aantal lokale besturen toch wel een grote afstand is om af te leggen. Dus daar moeten we zoeken hoe dat we die ontlening... [*commentaar uit de zaal*]. We kunnen ook alleen maar vaststellen wat in de evaluatie naar voor komt. Dus wij zullen daar een oplossing voor zoeken. Ook de evaluatie-toolbox zullen wij vereenvoudigen. En het basisschema waarmee dat we werken, zullen wij ook aanpassen, zodanig dat het makkelijker werkbaar is.

De jaarlijkse evaluatie doen wij, collega Talhaoui. U vraagt naar een evaluatie. En het is op basis van die evaluatie dat wij elk jaar ook bijsturing doen. Ook Vlaanderen maakt een evaluatie van de zomerscholen. Wij spreken heel duidelijk af met Vlaanderen, op welke manier zij evalueren en de manier waarop dat wij evalueren, zodanig dat we complementair zijn. Dus we hebben een interne evaluatie, we hebben de evaluatie van Vlaanderen in 2020 en ook in 2023 heeft Vlaanderen een evaluatie gedaan, maar die resultaten, die hebben we vandaag nog niet. We zijn in heel nauw contact met de Vlaamse overheid om meteen de informatie te krijgen. Maar we schatten in dat dat te laat zal zijn, om nog te gebruiken in de zomerscholen van 2024. Maar we beroepen ons ook op de onderzoeksresultaten van Christophe De Witte en Pedro De Bruyckere, die heel interessante inzichten aanleveren voor de organisatie van zomerscholen. En op basis van die inzichten, maken Schoolmakers en Speelmakers een *framework*. En dat is gebaseerd op de inzichten dat het belangrijk is om doelgericht te werken, een sterk curriculum uit te bouwen, taal-ondersteunend te werken, te werken met effectieve leerstrategieën. En om inspiratie te halen uit de cognitieve psychologie. En op basis van die inspiratie daar de didactiek op vorm te geven.

Uit de inzichten is gebleken dat het ook belangrijk is om in te zetten op een sociale en affectieve component, waarbij dat samenwerken op de voorgrond gezet wordt en het spelend leren. Spelend leren, wat betekent dat het leren centraal staat, maar al spelend. Collega Talhaoui, u spreekt van de doelstelling dat wij remediëren in de zomerscholen. Dat is niet helemaal juist. Wij proberen om via de zomerscholen de leervertraging tegen te gaan. En dat is toch wel iets anders dan de remediëring voorop te stellen. Het is ook zo dat uit inzichten gebleken is, dat het belangrijk is om twee weken aansluitend een zomerschool te organiseren om effectief te kunnen zijn. En op twee weken tijd is het onmogelijk om te remediëren, maar zullen wij wel aan de slag gaan om de leervertraging tegen te gaan.

Voor wat de stad Antwerpen betreft, stelt u de vraag: zijn mijn inzichten juist? Neen, uw inzichten zijn niet juist. Het omgekeerde is waar. Dus ja, heel interessante vraag dus. De provincie Antwerpen zet heel duidelijk in op de totale ontwikkeling van de leerlingen en op effectief leren. Ik heb dat daarjuist al gezegd. Dat is op basis van de inzichten die experts ook aanleveren aan ons. De stad Antwerpen doet verschillende zaken. Enerzijds besteedt zij haar zomerscholen uit aan externe partners. En zij heeft in 2023 ook een evaluatie gedaan van haar zomerscholen die op die manier gerealiseerd worden. En het is de stad Antwerpen die in die zomerscholen het accent op sport en spel gelegd heeft. En uit die evaluatie is naar voor gekomen dat het niet wenselijk is om op die manier naar de toekomst toe verder te gaan. Wat is er gebeurd? De stad Antwerpen heeft dus met ons als provincie contact genomen. En heeft de vraag gesteld, of dat de provincie in 2024 hun zomerscholen wil ondersteunen, omdat ze vaststellen dat de methodieken die wij gebruiken toch wel tot betere resultaten leiden. En vandaar is die vraag gekomen. Naast die soort zomerscholen die zij inrichten, neemt inderdaad het stedelijk onderwijs een initiatief om voor hun scholen, de stedelijke scholen, een apart traject uit te werken. En zij ondersteunen dat met hun eigen pedagogische begeleidingsdienst. En ze werken daarvoor ook samen met ons. Dus zij vragen ook dat wij onze expertise via Schoolmakers en Speelmakers ook bij hen inzetten. Het klopt dat zij in 2023 het accent gelegd hebben op verhalend en breinkrachtig leren, in samenwerking met Jean Bosco Safari, hebben zij dat gerealiseerd.

Wij hebben in 2023 het accent niet enkel en alleen op verhalend en breinkrachtig leren gelegd, maar op taalontwikkeling. Omdat blijkt uit alle evaluaties dat dat echt wel cruciaal is, om daar heel sterk op in te gaan. En niet enkel en alleen voor wat het aspect luisteren en spreken betreft, maar ook voor wat het aspect schrijven en lezen betreft. Dus voor ons is het ruimer opgenomen. Maar de stad heeft gevraagd om ook in 2024 de ondersteuning aan te bieden voor dat traject dat zij realiseren voor hun scholen en hun teams. En uiteraard is het interessant, hetgeen wat dat ze doen, inzetten op die teamvorming en op dat sterk leiderschap, omdat zij in de mogelijkheid zijn om dat voor hun eigen onderwijsnet te realiseren, indien dat er voldoende leerkrachten participeren in die zomerschool. De zomerscholen die wij op de verschillende plaatsen organiseren, die kunnen die mogelijkheid niet bieden, omdat dat niet gaat over vaste dienst, die zich daar maar aandienen. Dus dat kunnen we eigenlijk zelf niet toepassen. Maar het is goed dat de stad Antwerpen dat doet.

U vraagt om de leerwinst te meten. Ook daarover hebben wij reeds eerder contacten genomen met het Expertisecentrum Effectief Leren, waar dat wij mee samenwerken, maar waar dat ook Vlaanderen mee samenwerkt. En zij geven aan - ze hebben dat eigenlijk ook heel interessant uitgelegd - dat het onmogelijk is om eigenlijk in de zomerschool volle leerwinst te meten. Want dat veronderstelt dat we bij alle leerlingen een voortest afnemen. Want dat is nodig om een nulmeting te doen. We moeten dat doen van alle leerlingen, want we weten niet op voorhand wie dat er effectief gaat opduiken in die zomerschool. We kunnen hopen dat die kinderen die het nodig hebben daarnaartoe gaan. Maar we weten dat niet op voorhand. Soms zijn er ook leerlingen waarvan de leerkrachten zeggen dat het niet echt noodzakelijk is, maar waarvoor dat ouders toch de keuze maken om te participeren aan de zomerschool. Dus het is belangrijk om van iedereen die voortest af te nemen. Het is ook belangrijk om van iedereen een na-test af te nemen. En zelfs als we dat zouden doen - waarvan dat het expertisecentrum aangeeft dat dit bijna onmogelijk is om dat te doen. Maar ook al zouden we dat doen, dan is het niet gegarandeerd dat het de zomerscholen zijn die leiden tot gunstige of minder gunstige effecten.

Omdat naast die twee weken er natuurlijk ook in een vakantieperiode nog andere dingen gebeuren, die bijvoorbeeld een positieve invloed kunnen hebben op de leereffecten bij kinderen.

Vandaar dat zij aangeven dat het onmogelijk is om zo specifiek die leerwinst binnen de zomerscholen te meten. Zij zeggen: wij beginnen daar niet aan, ook niet in de evaluatie die Vlaanderen vraagt. Zij zullen in de evaluatie die zij gedaan hebben en waarvan dat we de resultaten in maart 2024 zullen kennen, zullen wij lezen welk aanbod dat er gerealiseerd wordt in Vlaanderen, hoe dat de samenwerking gerealiseerd wordt tussen de kernschool en de zomerschool. Ook het hele financiële aspect van de zomerscholen zal daarin geëvalueerd worden. En dat is hetgeen wat zij wel kunnen doen, maar hetgeen dat u vraagt en op zich is er met die vraag, collega, niks mis. Maar we moeten vaststellen dat het eigenlijk onmogelijk is om dat uit te voeren. Wat we wel doen, dat is de kernscholen - dus de gewone scholen - bevragen over de leerlingen die de zomerschool gevolgd hebben. En daar krijgen wij in de evaluatie te horen, dat zij vaststellen dat de kinderen inderdaad minder achterstand hebben opgebouwd dan degenen die niet participeren. Dus dat is hetgeen wat wij wel te horen krijgen, maar wij meten dat niet aan de hand van toetsen. Dus dat als antwoord.

Dan voor wat Trampoline betreft, uw vragen met betrekking tot Trampoline. U vraagt naar empirische wetenschappelijke bevindingen van het VBJK op basis van datgene wat we met Trampoline realiseren. Het is eigenlijk een beetje een vreemde vraag, collega, omdat het net omwille van de wetenschappelijke inzichten die VBJK heeft en die zij opgebouwd hebben doorheen de jaren met verschillende experts in Vlaanderen, dat we net nu bekijken hoe dat we die vanuit die wetenschappelijke inzichten, wat inderdaad goed onderbouwd is, naar de praktijk toe kunnen gaan, en vanuit die wetenschappelijke inzichten kunnen overgaan naar implementatie. En dat is nu net hetgeen wat dat we in Trampoline doen. We weten in Vlaanderen heel veel. We weten in Vlaanderen eigenlijk bijna perfect wat dat we moeten doen. Maar het is niet omdat we weten wat dat we moeten doen en hoe dat we het moeten doen, dat we dat ook toepassen. En dat is hetgeen wat we in Trampoline doen. En die inzichten, die worden aangereikt. Dus dat is hetgeen wat VBJK doet. Zij zet de verschillende experts in, om die lokale besturen zeer goed te informeren, te vormen, op te leiden. Dus die inzichten worden bijgebracht. En dan wordt een grondige analyse gemaakt, in elke gemeente, hoe dat de situatie er is, waar dat er blinde vlekken zijn, waar dat er kansen liggen. En hoe dat de wetenschappelijke bevindingen die er zijn, die opgebouwd zijn, hoe dat die van dienst kunnen zijn om tot acties over te gaan. En die acties op een juiste manier te nemen tot een goede implementatie op het terrein.

Wil dat zeggen dat wij niet evalueren? Want u vraagt dat. Jawel, we evalueren wel. Maar we gaan niet onderzoeken, datgene wat dat onderzoek reeds aangetoond heeft. Wat dat we wel doen, dat is die procesevaluatie, om te kijken: die inzichten die we bijbrengen, die ondersteuning die we aanbieden, op welke manier gaan lokale besturen daar nu mee aan de slag? Waar liggen een aantal knelpunten? Waar zitten drempels, waar liggen kansen? Wat loopt er goed? Daar proberen wij heel duidelijk in kaart te brengen wat de effecten zijn op het vlak van impactgericht handelen. Dus niet zomaar wat doen, maar handelen met impact. En dat is hetgeen wat zij leren via VBJK. Ook geïntegreerd samenwerken, een hele uitdaging, stellen we vast. Niet vanzelfsprekend, iets wat vandaag eigenlijk zo goed als nauwelijks gebeurt en wat cruciaal is om effecten te bereiken. Wat we ook opvolgen in de evaluatie, is de output die gerealiseerd wordt voor het realiseren van het continuüm dat nodig is om eigenlijk tot juiste effecten te komen. Dat zijn de drie elementen waarop dat wij de evaluatie uitvoeren. En wij vragen aan de lokale besturen om die evaluatie zelf te doen, om zelf te monitoren, om zelf te evalueren. Maar uiteraard onder begeleiding van VBJK, die de lokale besturen daarin ondersteunt, zodanig dat ze dat ook op een juiste manier doen. Volgend jaar zijn wij nog volop aan de slag met de verschillende acties die de lokale besturen doen. En het zal pas het jaar nadien zijn dat we in de mogelijkheid zijn om een evaluatie ten gronde voor te leggen en aan te tonen wat de resultaten zijn.

U vraagt naar een bijeenkomst en interessante inzichten op die bijeenkomst in november. Wij hebben contact genomen met onze verschillende partners waar we mee samenwerken, collega.

Maar iedereen stelt zich de vraag: wat is er in november gebeurd? Want we hebben het gemist. Dus het is interessant om concreter aan te geven waarover dat het gaat. Want ik kan daar eigenlijk niet op antwoorden omdat *[commentaar uit de zaal]*. In alle geval hebben wij in het kader van Trampoline in november geen specifieke bijeenkomst georganiseerd met de lokale besturen.

Uw laatste punt, dat voorlaatste dus, Ja, collega Talhaoui heeft zeven vragen gesteld. Het waren interessante vragen. De Huizen van het Kind, inderdaad, het klopt, die kunnen een belangrijke rol spelen. Maar u spreekt over de steun die Vlaanderen geeft aan de Huizen van het Kind. Ik wil u toch met de twee voeten op de grond zetten in deze; die steun die Vlaanderen geeft varieert van 1200 euro tot maximum 87.500 euro. Dus als u voorstelt om de huizen van het kind te gebruiken om Trampoline te realiseren, dan denk ik dat we vandaag moeten vaststellen dat we er op deze manier niet gaan geraken. De Huizen van het Kind zitten in de meeste gemeenten in de opstartfase. We worden er vooral mee geconfronteerd dat de lokale besturen in de opstartfase zitten en vooral zoekende zijn naar een manier waarop dat ze dat in hemelsnaam op eigen kracht kunnen realiseren. Ze zijn heel tevreden met het feit dat de provincie mee nadenkt, hoe dat zij een aantal stappen vooruit kunnen zetten. Want het klopt als collega Stevens zegt: hoe kunnen we aan de slag om ervoor te zorgen dat die PISA-resultaten, die al twintig jaar lang, elk jaar dat ze op onze tafel liggen, moeten we vaststellen, twintig jaar lang al, dat we erop achteruitgaan. U vraagt: wat moeten we doen om ervoor te zorgen dat het een keer toch eens gaat stoppen? Ja, we weten dat eigenlijk en we weten dat we moeten beginnen op jonge leeftijd. Dat we niet moeten wachten, collega, tot de kinderen in de eerste graad zitten. Dan hebben we al gigantisch veel kansen gemist en is het leerpotentieel veel te beperkt, om dan nog ten gronde te kunnen remediëren. Dus ik denk dat we inderdaad met die lokale besturen aan de slag moeten om verder werk te maken van de kansen die er liggen en die moeten gegrepen worden. Het is niet zo, dat we ons dan enkel moeten richten op de Huizen van het Kind, maar op de verschillende organisaties die vandaag een aantal zaken organiseren. En waarbij dat we die samenwerkingen tot stand moeten brengen, die er vandaag nog veel te weinig of zelfs niet zijn. En waarbij dat daar toch wel een betere afstemming kan gerealiseerd worden, een betere overgang kan gerealiseerd worden en waar dat op een veel eenvoudigere manier nieuwe initiatieven die broodnodig zijn, kunnen genomen worden. Het is ook niet zo dat we vooral met vrijwilligers werken, we werken vooral met professionelen, maar in elke gemeente is dat toch wel een ander kader.

U vraagt of dat die zeven gemeenten voldoende zijn, om voldoende onderbouwd aan de slag te kunnen gaan. Ja, dat is zeker voldoende. Eén omdat we voldoende wetenschappelijk onderbouwd kunnen werken los van die zeven gemeenten, omdat het net de wetenschappelijke inzichten zijn die het vertrekpunt vormen van het project. Die zeven gemeenten zijn zo divers, dat er enerzijds vele verschillen zijn tussen de lokale besturen, die enorm veel stof geven om met andere lokale besturen aan de slag te gaan en te bekijken hoe dat een aantal zaken daar kunnen geïmplementeerd worden. Omdat ze gelijkenis vertonen met een van de zeven waar dat we vandaag mee werken. Maar, naast de verschillen zijn er ook vele gelijkenissen. En het zijn die gelijkenissen en die verschillen, die we heel duidelijk in kaart hebben van die zeven gemeenten. Die ons perfect in de mogelijkheid brengen, om ook naar alle andere lokale besturen in onze provincie voldoende aan te tonen, op welke manier dat zij aan de slag kunnen om ervoor te zorgen dat de ontwikkelingskansen die er liggen bij onze jonge kinderen, veel beter benut worden dan vandaag. Dus dat als antwoord op de vele verschillende vragen die u gesteld hebt. Het waren er vele, maar het waren inderdaad wel interessante vragen.

De VOORZITTER.- Goed, dank u wel.

Mevrouw TALHAOUI.- Dank je wel, voorzitter. Ik zal heel kort en bondig zijn. In de eerste plaats; dank u wel gedeputeerde. Het is zijn interessante thema's. Mijnheer Lemmens, mag ik ook nog, we moeten voortdoen.

De VOORZITTER.- Ja, doet dan voort alsjeblieft. Want ik kijk even naar het schema, maar we gaan stilaan uitlopen.

Mevrouw TALHAOUI.- Dank u wel, gedeputeerde. Maar zoals mevrouw Stevens ook zei, PISA heeft heel slecht nieuws gebracht, dus we moeten alles doen om te zorgen dat we die achteruitgang toch kunnen verbeteren. Gedelegeerde, ook heb ik geleerd dat we uit elkaanders projecten kunnen leren. Stad Antwerpen, andere zomerscholen in de provincie. En ten derde: gewoon wetenschap dient om inderdaad dingen in de praktijk te brengen. Praktijk dient ook om *good practices* te distilleren en dan terug naar de praktijk te gaan. Dat wou ik zeggen.

Nr. 2/13 van de agenda

Tussenkomst van mevrouw Fauzaya Talhaoui over PSES en Europa Direct voorbereiding Europese verkiezingen sensibiliseringscampagne.

De VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Dan gaan we verder met een vraag van mevrouw Talhaoui. Mevrouw Talhaoui heeft het woord.

Mevrouw TALHAOUI.- Collega's. ABP PSES en Europa Direct Provincie Antwerpen hebben als belangrijke taak. Wacht, ik ga ineens naar de vragen; we weten wat het PSES doet. 9 juni, mijnheer Valkeniers en niet 16 juni; verkiezingen in aantocht, zeker ook voor het Europese parlement. Het electoraat zal deelnemen deze keer, met de plus-zestienjarigen. Met route Europa biedt Europa Direct van de provincie een spel aan jongeren van de derde graad aan, om al spelenderwijs Europa en haar instellingen te leren kennen, met enkele beleidsthema's zoals migratie, klimaat en Europa in de wereld, die waarschijnlijk ook als verkiezingsthema's zullen terugkeren. Scholen zullen daarop kunnen intekenen en hiermee in het voorjaar aan de slag gaan. Naar schatting zijn het 60 à 70 duizend jongeren die potentiële kiezers zijn, volgend jaar in juni voor onze provincie. Maar veel groter is natuurlijk de groep volwassenen, die als Belg en EU burgers hun stemplicht/ stemrecht zullen uitoefenen.

Vragen: heeft de deputatie een inschatting gemaakt van het percentage zestienplussers dat kan bereikt worden via het spel route Europa, in de wetenschap dat scholen slechts enkele weken tijd zullen hebben om dit te organiseren voor de verkiezingen? Is dit spel enkel voor scholen, of kunnen jeugdbewegingen en jeugdorganisaties ook hierop intekenen? Zullen we niet creatiever uit de hoek moeten komen om de school, dan wel de schoolomgeving om deze jonge kiezers te bereiken? Ik denk aan YouTube, posters, een website enzovoorts. De Europese verkiezingen zijn voor veel kiezers een ver-van-mijn-bed-show en Europa boezemt heel wat wantrouwen, onbegrip, vervreemding en zelfs angst in bij de burgers. Vandaag nog in de pers gelezen. Zal het niet nuttig zijn en verantwoord, dat het APB en Europa Direct een grotere sensibiliseringscampagne zal opzetten en haar activiteiten over Europees burgerschap uitbreidt in heel de provincie? Het gaat tenslotte om belangrijke verkiezingen, waar de toekomst van Europa en de Europese integratie van afhangt. En dan ook nog: is er een sensibiliseringscampagne mogelijk naar de EU burgers die zich eerst moeten registreren, alvorens hun stemrecht te kunnen uitoefenen? En dat is ook een grote groep in onze provincie.

De VOORZITTER.- Dankjewel. Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Ik beloof kort te zijn. Dankjewel collega. Het zijn inderdaad 64 duizend jongeren waar dat we ons oprichten. Wij hebben ervoor gekozen om dat via de scholen te doen, omdat we op die manier toch wel een zeer groot bereik hebben. En we hopen op 80 procent van de scholen toch wel te kunnen bereiken. Wij kunnen vandaag enkel en alleen vaststellen, dat er heel veel belangstelling is en dat er al heel wat scholen zich zowel hebben ingeschreven voor de vorming, als voor het spel zelf. Wij bekijken dus in eerste instantie hoe dat we via de scholen kunnen werken, maar wij staan er ook voor open, indien dat jeugdbewegingen interesse hebben, om het spel ook ter beschikking te stellen van jeugdbewegingen. Uiteraard op voorwaarde dat zij ook de vorming volgen, zodanig dat ze het op een juiste manier kunnen

spelen. Wij beperken ons niet enkel en alleen daartoe, wij zullen ook flyers verspreiden, posters. Niet alleen via de scholen, maar ook via de lokale besturen.

U geeft aan dat er een negatieve houding is ten aanzien van Europa. Onze dienst Europa heeft de cijfers op basis van de Eurobarometer bevraging begin van dit jaar. En die cijfers die tonen toch wel een beter resultaat aan. Dus 41 procent voelt zich goed geïnformeerd, 78 procent voelt zich EU burger, 63 procent kent rechten en plichten en 63 procent is tevreden over Europa. Nu, naast het spel voor de jongeren, zal onze dienst Europa en vooral onze Europa Direct nog andere activiteiten organiseren, zoals we dat steeds doen: nog heel wat communicatie ter beschikking stellen van lokale besturen rond Europa en verkiezingen. En om op uw vraag te antwoorden met betrekking tot de EU burgers in onze provincie en de registratie voor een stemrecht: daar is het de federale overheid die de opdracht heeft om dat te doen en om daar de nodige initiatieven voor te nemen. Dus als provincie zullen wij daar geen initiatief rond nemen. Omdat niet enkel en alleen provincie Antwerpen, in het kader van de Europese verkiezingen aan de slag zal gaan, maar ook Europa en de andere overheden in ons land.

Nr. 2/1 van de agenda

APB Provinciaal Secretariaat Europese Structuurfondsen. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2024. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Artikel 236 van het provinciedecreet stelt: "De raad van bestuur stelt het meerjarenplan en de aanpassingen ervan vast en legt ze ter goedkeuring voor aan de provincieraad."

2. Juridische context

Titel IV en het artikel 236 van het Provinciedecreet;

De beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Secretariaat Europese Structuurfondsen.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's):

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

De provincieraad keurde de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goed in de vergadering van 26/09/2013, dat met ingang van 01/01/2014 operationeel werd.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

“De positie van de provincie Antwerpen ten aanzien van Europa, de Europese Unie, en meer bepaald ten aanzien van de beleids- en financieringsmogelijkheden die hieruit voortvloeien, te optimaliseren.”

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 19 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2024 tegenover de vorige opmaak bijstellingen aangaande nieuwe projecten.

Het provinciebestuur voorziet een jaarlijkse dotatie aan het autonoom provinciebedrijf om haar missie en activiteiten te kunnen ontwikkelen. Deze dotatie bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 1 217 230 EUR
- 2025: 1 361 570 EUR
- 2026: 1 388 802 EUR

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

De raad van bestuur stelde het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf op 23 november 2023 vast.

BESLUIT:

Artikel 1:

De provincieraad keurt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Secretariaat Europese Structuurfondsen goed.

Artikel 2:

De provincieraad keurt de dotatie van 1 217 230 EUR goed voor de realisatie van de doelstellingen van het autonoom provinciebedrijf Provinciaal Secretariaat Europese Structuurfondsen in 2024.

De VOORZITTER.- Vragen over de goedkeuring? Geen vragen, de stemming kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. De stemming is als volgt: 34 aanwezigen, 28 ja en 6 onthouding.

Goedgekeurd met 28 stemmen ja bij 6 onthoudingen.

Nr. 2/14 van de agenda

Tussenkomst van de heer Brend Van Ransbeeck over de heropleving van onze dorpen en dorpskernen.

De VOORZITTER.-En dan geef ik graag het woord aan de heer Van Ransbeeck.

De heer VAN RANSBEECK.- Dank u wel om het woord te geven. Ik was al even bang dat mijn interpellatie zou uitgesteld worden naar het weekend, dus ik ben heel blij dat ik die nu nog kan doen. Dank u wel, collega's. Een van de vraagstukken waar dat wij als provincie voor staan, is hoe we onze dorpen en dorpskernen kunnen laten heropleven en leefbaar houden. Daar zijn geen sluitende antwoorden en oplossingen voor, net omdat plattelandsbeleid erg complex is. De uitdagingen zijn talrijk. Ik heb een hele opsomming gemaakt: vergrijzing, sociale cohesie, armoede, eenzaamheid, diversiteit, betaalbaar wonen en verappartementisering, behoud van open ruimte en natuur, mobiliteit, openbaar vervoer enzovoort. Ik zal het kort houden. Graag neem ik kernversterking en kwaliteitsvolle dorpskernen onder de loep. Want de beschikbare open ruimte krimpt stelselmatig en dit zet gigantische druk op de leefbaarheid op het platteland. Het is een rechtstreeks gevolg van een trend die sinds de jaren 70 al bezig is. De aangekondigde bouwshift schrijft voor dat er tegen 2040 geen open ruimte meer mag aangesneden worden. Maar ik vrees dat dat tegen dan toch al niet meer zal kunnen. Tegelijk is het belang van natuur en groen in de buurt sinds corona, erg groot geworden. Een andere trend die zich voortzet op het platteland, dat is de verappartementisering. Bouwpromotoren bouwen elke vierkante meter vol. Zeer zwart-wit gesteld, zonder een gezonde balans te vinden tussen het aantal woningen en de hoeveelheid publieke groene ruimte die daartegenover staat. Deze werkwijze wordt verpakt als oplossing van de groeiende vraag naar betaalbare woningen, maar doet net het tegenovergestelde. Bouwpromotoren verdienen veel minder, relatief gezien, aan eengezinswoningen. Terwijl het aandeel alleenstaanden, dat is eerder al aangehaald, blijft stijgen.

Mijn vraag naar de gedeputeerde toe is: hoe gaan wij als provincie om met die kwaliteitsvolle en leefbare kernen? Want ondanks onze visie op kernversterking en de acties die ondernomen worden op vlak van plattelandsbeleid, staat dit haaks op het vergunningenbeleid van deze deputatie. Zo kan ik een aantal voorbeelden aanhalen - natuurlijk is dat een zeer beperkte selectie - waarbij vergunde projecten al dan niet worden ingegaan tegen het negatieve advies van de gemeente, of eigen administratie en die dus ingaan tegen de eigen beleidsvisie. Ik som er een aantal op: nieuwbouwproject van appartementen in de wijk Dennendael in Kalmthout. Op vlak van detailhandel zijn er ook nog twee vergunningen die aangevochten werden, van de supermarkt Jumbo op de Retiesebaan in Kasterlee en ook nog een op De Pas in Geel.

Dus mijn vraag is daaromtrent: hoe vereenzelvigen jullie die visie op het vergunningenbeleid enerzijds? Anderzijds ook zijn er dus binnen LEADER - LEADER kennen jullie ongetwijfeld - er zijn een aantal gebieden die aan het begin van deze legislatuur zijn vastgesteld. Er zijn een aantal gemeenten zoals Berlaar, Heist-op-den-Berg, Nijlen, Putte, dus de regio waar dat ik ben opgegroeid. Maar ook Vosselaer, Westerlo en Hulshout, die niet opgenomen zijn in deze selectie. Ook Rupelstreek en de Zuidrand bijvoorbeeld, die vallen daarbuiten. Op basis van welke criteria

is dit gebeurd? Kunnen deze gemeenten nog rekenen op bijkomende ondersteuning vanuit provincie? En indien ja, welke zijn deze? Waarom is er niet gekozen om bijvoorbeeld een gedeelde leidraad te maken, om die gemeenten te ondersteunen op vlak van kernversterking? Zoals bijvoorbeeld een toolkit die Vlaams-Brabant heeft opgemaakt rond kernversterking? Voor detailhandel is dat wel gebeurd. Dus dat is een pluim voor de provincie. Maar voor kernversterking is dat niet het geval. Dus mijn vraag: waarom is dat niet gebeurd? En tot slot: hoe percipieert de deputatie de balans tussen haar vergunningenbeleid van bouwprojecten enerzijds en haar visie op het plattelandsbeleid en kernversterking anderzijds? Is kernversterking een standaard criterium bij het verlenen van die vergunningen? Ik kijk uit naar uw bondige antwoord.

De VOORZITTER.- Dank u wel. Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel voorzitter. Collega, ik heb begrepen dat ik bondig mag zijn. U vraagt naar - ik zal daarmee beginnen - naar de afbakening voor de LEADER-gebieden en de criteria die gehanteerd zijn. Ik heb voor u om dat duidelijk te maken, twee kaartjes meegebracht die we zo dadelijk ook zullen tonen.

[Een presentatie wordt getoond tijdens het antwoord van gedeputeerde Helsen]

Dus om die LEADER-gebieden af te bakenen heeft Vlaanderen een aantal criteria vooropgesteld. En gezegd: het moet gaan over aaneengesloten gebieden, het moet gaan over minstens drie plattelandsgemeenten. Het gaat over een oppervlakte, een densiteit van 350 inwoners per vierkante kilometer. En daar mag maximum 30 procent ruimtebeslag zijn. Het mag niet om het centrumsteden gaan. Het moet een geheel vormen. En daar moet een dynamisch samenwerkingsinitiatief met relevante lokale plattelandsactoren zijn. Dat zijn de criteria die Vlaanderen vooropgesteld heeft. En dat geeft ons dan dit beeld. Dit zouden dan de LEADER-gemeenten zijn. En dan hebben wij met de provincie Antwerpen daarnaar gekeken en hebben wij gezegd: eigenlijk als wij naar onze provincie kijken, dan moeten we zien wat dat er nog mogelijk is. En dan heeft Vlaanderen gezegd: eigenlijk is er een mogelijkheid, om niet enkel en alleen op gemeentelijk niveau te kijken, maar ook op niveau van deelgemeenten te kijken en de criteria van Vlaanderen daarop toe te passen.

En als we dat deden als provincie, kwamen we dus tot deze tekening. En dat is dus een maximalisatie die wij hebben toegepast, om toch wel meerdere gemeenten, een aantal daarvan waren, vroeger al LEADER-gemeenten en zijn nu opnieuw LEADER-gemeente, maar wij hebben dus die maximalisatie op niveau van deelgemeente toegepast, om tot deze tekening te komen. En wij hebben dan ook, voor wat de indeling van de LEADER-gebieden betreft, hebben we gekeken naar de ervaringen die we hebben opgedaan in de vorige periode, de samenwerkingsverbanden die er vooral zijn tussen die gemeenten en hoe dat we dan best tot een opsplitsing komen. Dat is de manier waarop dat de afbakening gebeurd is.

Uw vraag: is er ook nog ondersteuning voor niet LEADER-gemeenten? Ja, dat hebben we eigenlijk hier in de provincie ook al in de provincieraad ook al goedgekeurd. Daar hebben we heel duidelijk gesteld, dat dit van toepassing is op het verstedelijkt platteland. Wat wil zeggen; niet voor de centrumsteden, maar ook niet voor de LEADER-gemeenten. En voor alle andere gemeenten, die niet tot deze twee categorieën betreft, wel. En waarvoor kunnen die middelen ingezet worden? Dat gaat kunnen aangewend worden om dorpenprojecten te realiseren, acties te realiseren voortvloeiend uit de dorpenprojecten en om de landbouw te verbinden met de stad. Dus de korte keten voedselstrategie, daar kunnen deze middelen voor aangewend worden, buiten de LEADER gebieden.

Dan hebt u een vraag: waarom wordt er niet gekozen voor een leidraad, een gedeelde leidraad om alle gemeenten te ondersteunen op vlak van kernversterking? Waarom is er een participatieplan per gemeente? En wordt er samengewerkt tussen de provincies op dat vlak? Omdat u zegt: voor detailhandel gebeurt dat. Ja, ook in de A-commissie platteland werken de verschillende provincies samen op dat vlak. En is er al gekeken op welke manier dat er een wetenschappelijke methodiek kan ontwikkeld worden, om plattelandsbeleid te voeren en daarmee aan de slag te gaan. En dat onderzoek, samen met de Universiteit Gent, heeft eigenlijk ertoe geleid dat er gekozen is met alle provincies samen, om toch wel de diversiteit die we hebben op het platteland te respecteren. En we zijn dan toch met de A-commissie tot de conclusie gekomen, dat het niet wijs is om met een gedeelde leidraad te werken voor alle gemeenten, maar om vooral oog te hebben voor de diversiteit. En om vooral te werken rond thema's die aan de orde zijn op het platteland, maar die in de ene gemeente, in het ene dorp, meer aan de orde zijn dan in het andere. Dat kan verschillen van streek tot streek. En vandaar dat nu globaal, ook voor dat plattelandsbeleid binnen LEADER, gekozen is om in te zetten op drie thema's: veerkrachtige dorpen, open ruimte en dan de korte keten samen met voedsel strategieën en landschappen. Dat zijn de drie thema's waar dat we nu zowel binnen LEADER als buiten LEADER mee aan de slag gaan, in ons plattelandsbeleid.

Dat betekent dat we veerkrachtige dorpen trajecten aanbieden en begeleiden. We hebben daarvoor wel de gemeenschappelijke methodiek ontwikkeld. Dus uw punt: waarom een participatieplan per gemeente? Dat klopt niet, wij hebben natuurlijk een participatiemethodiek die in elke gemeente hetzelfde is, maar de output daarvan kan verschillend zijn. Dus de manier waarop dat we aan de slag gaan is verschillend, maar het participatieplan zelf niet. Het andere plan dat daaruit voortvloeit wel.

En dan uw punt van kernversterking: daar stellen we samen met de andere provincies vast, dat dit echt wel een hele complexe uitdaging is, kernversterking. En dat omvat verschillende dimensies. Dat gaat niet enkel en alleen over ruimtelijke ordening, maar dat gaat ook over het al dan niet aanwezig zijn van bepaalde voorzieningen, het noodzakelijk zijn van bepaalde voorzieningen, lokale handel, diversiteit in het woonaanbod, de sociale cohesie, de klimaatverandering, het energievraagstuk, de publieke ruimte, mobiliteit. Allemaal zaken die eigenlijk toch wel aan bod komen, als we spreken over kernversterking. U verwijst naar een aanpak in Vlaams-Brabant en u zegt: waarom hebt u die aanpak niet gekozen? We hebben die aanpak niet gekozen omdat - en ook de andere provincies niet - omdat in Vlaams-Brabant het vijf jaar geduurd heeft eer dat er tot actie en uitvoering kan overgegaan worden, omdat er echt wel vijf jaar studie aan voorafgegaan is. Wij hebben vooropgesteld om via onze gewoontebreker trajecten, meteen ook al in de actie te schieten en al doende te leren. En op basis van de ervaringen, de kennis op te bouwen, die kennis ook wel op te nemen in wooncahiers en die wooncahiers te verspreiden naar alle lokale besturen toe, om de inzichten te delen. En als we rond de verschillende thema's, in de verschillende gewoontebreker-trajecten aan de slag zijn, als we die kennis die daaruit kan gehaald worden in kaart brengen, dan zullen wij in zijn totaliteit op minder dan vijf jaar tot een leidraad komen, die Vlaams-Brabant heeft ontwikkeld. En dat is hetgeen waar wij nu op inzetten. Wij hebben twee gewoontebreker-trajecten lopende één in Neteland en één in Antwerpen-midden. Het gaat samen over twaalf gemeenten. En we zullen straks ook rondom reconversie van woonwijken een aanpak ontwikkeld hebben, op basis van een project waarmee dat we aan de slag gegaan zijn.

Nu, als we spreken over kernversterking, dan zijn er verschillende definities. Een definitie die we hanteren binnen onze plattelandsbeleid, daar zeggen we dat we in kader van kernversterking inzetten op leefbaarheid van de open en bebouwde ruimte, door te faciliteren, stimuleren en

initiëren van samenwerking. En de veerkrachtige dorpen is een manier om die samenwerking te faciliteren en te stimuleren. Dat is een definitie die wij hanteren. In het kader van het provinciaal beleidsplan ruimte hebben wij de definitie dat het bekomen van meer levenskwaliteit in een stadskern of dorpskern vooropgesteld wordt, in het kader van kernversterking. En dat er heel wat mogelijkheden zijn, om kernversterking te realiseren. Kernversterkende projecten kunnen bijvoorbeeld inzetten op herbestemming van heel bepaald patrimonium, nieuwe invullingen van leegstaande plekken, hoger of ondergronds bouwen, het bundelen en het verweven van verschillende functies, de integratie van nieuwe, compacte of gestapelde woontypologieën, kwalitatieve en klimaatveilige woonomgeving. En dat zijn allemaal zaken die mogelijk zijn in het kader van kernversterking. Waar dat we van gemeente tot gemeente, van dorp tot dorp, moeten bekijken op welke manier dat we dat eigenlijk best kwaliteitsvol realiseren.

Ik moet aangeven dat op vergunningen niveau, dat kernversterking geen verordend criterium is. Het begrip is ook niet verankerd in de Vlaamse Codex voor ruimtelijke ordening en ook niet in de Omgevingswetgeving. En daar moet telkens bij een vergunningsaanvraag een toetsing gebeuren, aan de verordende stedenbouwkundige voorschriften. De deputatie kan bijvoorbeeld voorbijgaan aan onderliggende bestemmingsvoorschriften van een perceel. Een aanvraag moet ook steeds worden getoetst aan relevante criteria van een goede ruimtelijke ordening, functionele inpasbaarheid, mobiliteitsimpact, schaal, ruimtegebruik, bouwdichtheid, visueel vormelijke elementen, cultuurhistorische aspecten; heel wat elementen die in de toetsing in overweging kunnen genomen worden en waar dat de deputatie zich kan op baseren, om tot een besluit te komen. Dus concluderend is het zo dat kernversterking best wel een complex gegeven is, waarin dat verschillende elementen uitspelen en waar dat telkens op basis van verschillende elementen een aftoetsing gebeurt. En die leidt dan tot een beslissing.

De VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Mijnheer Van Ransbeeck heeft het woord.

De heer VAN RANSBEECK.- Dank u wel, gedeputeerde Helsen, voor het antwoord. Misschien nog een kleine bijvraag: die participatiemethodiek zoals u aanhaalde, is overal hetzelfde, maar het resultaat natuurlijk anders. Anders heeft het geen zin om zo'n participatietraject te doen. Lijkt mij wel een intensief proces, waar dat ook wel budget voor vrijgemaakt wordt, voor die LEADER-gemeenten. Ik kan mij ook voorstellen dat niet elke gemeente binnen de LEADER selectie aan bod kan komen, gezien het einde van de legislatuur al vlak voor de deur staat. Wordt die selectie gemaakt van de gemeenten die daar op dit moment opgevolgd worden? En misschien nog een praktische vraag; die beleidsnota platteland loopt tot 2024. Zijn er bepaalde acties die niet, of al wel worden verdergezet bij aanvang van 2025 of verder?

De VOORZITTER.- Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Wat de selectie betreft van de dorpen in de gemeente wat LEADER betreft, heb ik net aangegeven op de kaart over welke gemeente dat het gaat. Dus al die dorpen komen in aanmerking. En daar zal inderdaad gekeken worden op welke manier dat dit in de planning kan gezet worden. Maar op dit moment zitten wij niet met het gegeven, dat we niet kunnen ingaan op de vragen die voorliggen. Dus dat is één element. En ik denk dat je perfect, in de documenten die u gekregen hebt, een aantal maanden geleden als provincieraadslid, de verschillende doelstellingen hebt meegekregen die vooropgesteld worden in de LEADER-programma's die uitgewerkt zijn en waar dat we nu samen met de verschillende actiegroepen per LEADER-gebied aan het bekijken zijn, hoe dat we die doelstellingen kunnen halen en welke concrete acties dat we gaan opzetten.

De eerste oproep van de nieuwe programmaperiode, want de vorige programma periode loopt af en het is zo dat nog twee jaar lang de projecten uit die periode zullen verder lopen, maar de eerste oproep van de nieuwe periode zal in het voorjaar 2024 gebeuren. En op dit moment worden de verschillende actoren eigenlijk geïnformeerd. Eén van de volgende dagen wordt zo een infomoment georganiseerd. Ook in januari zullen wij nog in infomomenten op dat vlak organiseren. Dus ja, eigenlijk iedereen die behoort tot het platteland kan aan de slag. En zoals u zelf ook stelt, daar zijn middelen zowel van Europa, Vlaanderen, als de provincie om een aantal concrete dingen op het platteland te realiseren.

De VOORZITTER. - Goed, dank je wel. Als er geen vragen meer zijn, dan kunnen we overgaan naar punt 2/2 van de agenda.

Nr. 2/2 van de agenda

APB Kamp C. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2024. Goedkeuring.
Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Artikel 236 van het provinciedecreet stelt: "De raad van bestuur stelt het meerjarenplan en de aanpassingen ervan vast en legt ze ter goedkeuring voor aan de provincieraad."

2. Juridische context

Titel IV en het artikel 236 van het Provinciedecreet;
De beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Kamp C.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's):

SDG 16 Bevordert vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzekert toegang tot justitie voor iedereen en creëert op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

De provincieraad keurde de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goed in de vergadering van 26/09/2013, dat met ingang van 01/01/2014 operationeel werd.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

“Kamp C is de partner voor burgers, bouwprofessionelen en lokale overheden voor de ondersteuning van de transitie naar een duurzame samenleving. Bij Europese projecten op het vlak van duurzaamheid en innovatie moet Kamp C zich aanbieden als partner zodat geen opportuniteiten verloren gaan. Kamp C zet zich in om genoemde doelgroepen te activeren en hen hierin verder te begeleiden. Kamp C plant acties om alle (technische) leerkrachten en hun leerlingen te bewegen een bezoek te brengen aan het domein. Het bedrijf werkt verder aan de bewustwording van de burger met betrekking tot duurzaamheid en stimuleert de lokale overheden tot het definiëren en uitvoeren van ambitieuze klimaatplannen. Daarnaast behoort het in stand houden van een geactualiseerde tentoonstelling tot de vaste acties. Als educatief centrum zal Kamp C bijdragen dat bouwprofessionelen, van metser tot architect, een goed en actueel onderwijs genieten en zich bewust worden van de noodzaak tot duurzaam bouwen. Kamp C brengt internationale innovatie binnen de bouw naar de Vlaamse bouwsector en ondersteunt de bedrijven in hun transitie. Verder ondersteunt Kamp C de lokale overheden, intercommunales en energiehuisen met de uitvoering van hun ambities op het gebied van Energie en Klimaat. Kamp C zet verder in op het bereiken van een hogere graad van bezetting op het gebied van zaal- en kantoorverhuur, alsook op de verdere uitstraling van het domein en zijn gebouwen. Een slimme specialisatiestrategie veronderstelt een positionering van de provincie om te komen tot een kritische massa om internationaal competitief te zijn. Om deze kritische massa te realiseren, is ook internationale en grensoverschrijdende samenwerking noodzakelijk. De provincie Antwerpen wil een breed gedragen samenwerking tussen overheden, bedrijfsleven en kennisinstellingen bewerkstelligen. De provincie kan hierin (afwisselend) initiator, facilitator of regisseur zijn. De kernfocus blijft het creëren van een kader waarin de provinciale economische structuur zich kan ontplooiën en het creëren van een arbeidsmarkt met kansen voor iedereen. De reikwijdte en de slagkracht van Kamp C trachten te vergroten door samenwerkingen en participaties aan te gaan, waardoor de snelheid van de transitie naar een duurzame samenleving kunnen beïnvloeden.”

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 22,1 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2024 tegenover de vorige opmaak een bijsturing van onderzoeks- en projectwerkmiddelen voor zowel inkomsten als uitgaven. Bijkomend werden er extra investeringsmiddelen voorzien voor de inrichting van het 2de verdiep 't Centrum.

Het provinciebestuur voorziet een jaarlijkse dotatie aan het autonoom provinciebedrijf om haar missie en activiteiten te kunnen ontwikkelen. Deze dotatie bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 1 556 718 EUR
- 2025: 1 587 766 EUR
- 2026: 1 619 522 EUR

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

De raad van bestuur stelde het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf op 23 november 2023 vast.

BESLUIT:

Artikel 1:

De provincieraad keurt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf Kamp C goed.

Artikel 2:

De provincieraad keurt de dotatie van 1 556 718 EUR goed voor de realisatie van de doelstellingen van het autonoom provinciebedrijf Kamp C in 2024.

De VOORZITTER.- Vragen we uw goedkeuring. Geen vragen, stemming van punt 2/2 kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. De stemming is als volgt: 32 aanwezigen, 27 ja en 5 onthouding.

Goedgekeurd met 27 stemmen ja, bij 5 onthoudingen.

Nr. 2/4 van de agenda

APB Provinciaal Documentatiecentrum Atlas. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2024. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Artikel 236 van het provinciedecreet stelt: "De raad van bestuur stelt het meerjarenplan en de aanpassingen ervan vast en legt ze ter goedkeuring voor aan de provincieraad."

2. Juridische context

Titel IV en het artikel 236 van het Provinciedecreet;
De beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf DocAtlas.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's):

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

De provincieraad keurde de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goed in de vergadering van 28/11/2013, dat met ingang van 01/01/2014 operationeel werd.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

“De provincie biedt met het Provinciaal Documentatiecentrum Atlas een provinciebreed instrument om alle actoren, actief in onderwijs, de arbeidsmarkt en voorschoolse context te ondersteunen in de omgang met diversiteit en het bevorderen van de participatie van ieder in de diverse en dynamische samenleving van vandaag. DocAtlas doet dit door als gids te fungeren. Het doet dit via leeractiviteiten, adviesverlening en een kwalitatief en relevant materiaal aanbod. Met deze tools wordt de deskundigheid van voornoemde actoren bevorderd, zowel intern met provinciale partners als extern met professionelen en netwerken in het veld.”

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 6,9 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2024 tegenover de vorige opmaak enkele bijstellingen naar aanleiding van een vermindering in activiteit tijdens het sluitingsjaar en de schrapping van de raming 2025 gezien de stopzetting van activiteiten per 31/12/2024.

Het provinciebestuur voorziet een jaarlijkse dotatie aan het autonoom provinciebedrijf om haar missie en activiteiten te kunnen ontwikkelen. Deze dotatie bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 774 904 EUR

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

De raad van bestuur stelde het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf op 23 november 2023 vast.

BESLUIT:

Artikel 1:

De provincieraad keurt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf Doc Atlas goed.

Artikel 2:

De provincieraad keurt de dotatie van 774 904 EUR goed voor de realisatie van de doelstellingen van het autonoom provinciebedrijf Doc Atlas in 2024.

De VOORZITTER.- Vragen we uw goedkeuring. Geen vragen, stemming van punt 2/4 kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. De stemming is als volgt: 32 aanwezigen, 22 ja en 10 onthouding.

Goedgekeurd met 22 stemmen ja, bij 10 onthoudingen

Nr. 2/15 van de agenda

Tussenkomst van de heer Rudy Sohier over 'Wanneer duidelijkheid voor cultuurtempel De Warande?'

De VOORZITTER.- En dan geef ik graag het woord aan mijnheer Sohier.

De heer SOHIER.- Dank u wel voorzitter. Dag collega's allemaal. Ik ga het kort houden. Ik dacht daar te citeren uit het rapport dat op de laatste raad van bestuur is voorgelegd. Maar ik ga dat niet doen, ik ga direct starten de kern van mijn betoog. In 2018 moest de provincies hun taak in het kader van cultuur, jeugd, sport en welzijn afbouwen. De Warande moest ofwel naar Vlaanderen, ofwel de gemeente worden overgeheveld. Dat botste natuurlijk op de beperkingen, die er net voor hadden gezorgd dat De Warande als een APB onder de provincie terechtkwam. De Vlaamse regering gaf de provincie Antwerpen per uitzondering de machtiging om De Warande te blijven financieren en besturen tot einde 2024, volgend jaar, dus. De Warande werkt ondertussen al een hele tijd in een complexe situatie, zonder een duidelijk zicht op hoe het verder moet. Dit alles zorgt natuurlijk voor ongerustheid bij zowel de werknemers als de cultuurliefhebber, die in De Warande een cultuurtempel vindt, waar zowel grote producties spelen als waar experimentele voorstellingen een plaats vinden. De Warande is een huis met vele kamers dus, waar jeugd en ook kleine gezelschappen terechtkunnen. Zij vrezen natuurlijk voor de toekomst. We zijn het provinciebestuur in deze erkentelijk voor wat ze tot nu toe hebben gedaan om De Warande overeind te houden, zowel financieel als op vlak van organisatie en ondersteuning. Maar als we zien dat 2024 nadert, dat er geen financiering is voorzien voor 2025 en 2026, hetgeen een logisch gevolg is van de beslissing, die de Vlaamse regering heeft genomen, neemt natuurlijk de ongerustheid toe.

Een overname door de stad Turnhout is volgens ons onmogelijk, zeker gezien het verleden een omgekeerde beweging heeft laten zien, omdat dat toen ook niet mogelijk was voor die stad. Voor ons - en ik denk voor iedereen die begaan is met De Warande - zou de beste oplossing zijn dat de provincie Antwerpen verder gaat met beheren van het APB, zoals nu ook gebeurt, ook met de ervaring die de provincie heeft opgebouwd, door de tijd heen. Op die manier kan de nieuwe directie - en ik wens hen alle succes, ook in een stabiel APB en kan rust komen bij het publiek en vooral bij de werknemers van De Warande. Bovendien boezemt een eventuele overheveling naar andere niveaus geen vertrouwen in. Als de stad het cultuurhuis in beheer moet nemen, gaan er keuzes moeten komen. En zal er in het aanbod en misschien erger nog, moeten gesnoeid worden. Een overname door Vlaanderen schrikt zeker af, gezien de zware besparingen die de Vlaamse regering met het begin van deze legislatuur heeft opgelegd aan de cultuursector. Dat is een pad volgens ons met vele putten en gaten. De vraag heel concreet is: is de provincie bereid om opnieuw te gaan spreken met andere overheden, om tot een duurzame oplossing te komen voor de Kempische cultuurtempel die De Warande nog altijd is. Voilà, ik heb het heel kort gehouden, mijn vraag is duidelijk.

De VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Gedeputeerde Helsen heeft het woord.

Mevrouw HELSEN, gedeputeerde.- Dank u wel voorzitter. Collega Sohier, ik zou ook heel kort kunnen zijn in mijn antwoord en zeggen: ja. Maar ik denk dat het ook u toekomt, om toch iets uitgebreider een antwoord te krijgen. Ja, uiteraard voeren wij gesprekken. Wij hebben het voorbije jaar, dat is vorig jaar, ook hier bij de begrotingsbesprekingen eigenlijk aangekondigd. Gesteld van: ja het is toch wel nodig dat er duidelijkheid komt hoe dat Vlaanderen kijkt naar De Warande en welke toekomst dat zij ziet voor De Warande. Dat is allemaal niet ongemerkt voorbijgegaan. Wij hebben met Vlaanderen gesprekken gevoerd. En we zullen ook de volgende periode met Vlaanderen verdere gesprekken voeren. Dat is ook zo afgesproken. En het is inderdaad aan de Vlaamse overheid, om duidelijk te maken op welke manier dat zij de toekomst van het huis ziet. In dat kader is nu ook een intendant aangesteld, die een ganse verkenningsronde doet, gesprekken voert. En die in de loop, eigenlijk eind januari waarschijnlijk, een rapport zal neerleggen, waar dat de Vlaamse regering verder mee aan de slag kan. We zullen dus moeten afwachten hoe dat verder evolueert en welke antwoorden dat de Vlaamse overheid daarop wil geven.

Dus daar kunnen we zeker niet op vooruitlopen.

Maar het is wel zo dat de voorbije legislatuur in het Vlaams parlement er een nieuw decreet voor cultuur is gestemd. Dus in 2021 heeft dat plaatsgevonden. Dat was een moment om duidelijkheid te bieden op welke manier dat Vlaanderen verschillende cultuurorganisatie wil ondersteunen. Welke wel, welke niet? Het is zo, dat - ondanks het feit dat De Warande wel goed vertegenwoordigd was in het parlement om een decreet vorm te geven - is daar geen oplossing op maat opgenomen in het decreet voor De Warande. En moeten wij bekijken hoe dat wij in dat kunstendecreet al dan niet een plaats kunnen vinden. En dat is op dit moment zeker geen antwoord op maat, dat is duidelijk. En we zullen moeten kijken hoe dat Vlaanderen daar zelf naar kijkt en of dat daar andere antwoorden mogelijk zijn naar de toekomst toe. Maar daar kunnen we niet op vooruitlopen. Hetgeen wat we weten is dat Vlaanderen in 2021 eigenlijk dezelfde conclusie getrokken heeft dan Vlaanderen in 2017 en 2018 getrokken heeft, met betrekking tot De Warande. En wat de toekomst biedt, dat zullen we allemaal moeten afwachten.

Dus dat is eigenlijk hetgeen wat ik vandaag als antwoord op uw vraag kan stellen. Ik wil toch ook nog wel een correctie doorvoeren, collega. U zegt: daar is geen budget voorzien voor 2025.

De provincie heeft dat wel voorzien. Dus wij hebben niet enkel en alleen voor 2024, maar ook voor 2025 budget voorzien. Waarom? Wij zijn geen bestuur dat er voor kiest om De Warande helemaal verwaarloosd en verweesd achter te laten. En daarom hebben wij heel duidelijk gesteld; 2024 komt dichtbij. Als wij een overheveling moeten doen naar een andere overheid of een andere optie, dat is niet zomaar van de ene dag op de andere gerealiseerd. Wij willen ervoor zorgen dat we niet in een probleemsituatie terechtkomen. En wij zullen dus voor 2025 sowieso de financiële middelen voorzien. Dus dat is toch wel een belangrijke correctie die ik wil aanbrengen.

Ook naar collega Vandendriessche: ik vond het gisteren eigenlijk toch wel jammer, uw tussenkomst met betrekking tot De Warande. U geeft hier aan: vroeger was De Warande Vlaams niveau, internationale bekendheid. Het is jammer dat het vandaag allemaal niet meer kan. Ik vind dat jammer zo'n uitspraak, want het is echt een klets in het gezicht van die vele medewerkers in De Warande, die echt wel kwaliteiten hebben. En die zich alle dagen inzetten in heel moeilijke omstandigheden, die ze deze legislatuur gehad hebben. En ik vind dat eigenlijk toch wel jammer, om die uitspraken hier van u te mogen horen. En ik denk dat je dan toch niet goed geïnformeerd bent over het huis. En dat het belangrijk is dat je andere bronnen raadpleegt, om over het huis toch wel op een juiste manier te spreken. Dat wil ik toch wel meegeven, want ook met betrekking tot de artistiek directeur, dat is een nieuwe functie. Je zegt: we hebben geen artistiek directeur niet meer. Wij hebben dat nooit gehad; we hadden een algemeen directeur en we hadden een zakelijk leider.

Het is omdat we het voorbije jaar gewerkt hebben aan een mooie organisatiestructuur voor het huis, dat we een artistiek leider hebben aangeduid, naast een algemeen directeur en een zakelijk leider. En ook een functie die de connectie legt met de rest van het cultuurveld. Dat zijn belangrijke dingen, denk ik, die we in het huis het voorbije jaar gerealiseerd hebben en die ons in de mogelijkheid brengen, om het artistieke luik echt op zijn juiste plek te zetten. Daarom dat ik die opmerkingen toch wel heel jammer vind, omdat daar toch wel kansen liggen voor het huis naar de toekomst toe. En ik vind dat niet terecht naar al die mensen, die zich de voorbije periode heel erg hebben ingezet in het huis, in De Warande zelf, maar ook binnen deze administratie van de provincie. Daar heeft iedereen een tandje bij gestoken om te doen wat nodig is, ook vandaag nog. En dat wou ik toch nog wel als opmerking meegeven. En die opmerking van: dure consultatie; het budget dat we in het verleden hebben vrijgemaakt voor de directie, is hetzelfde budget gebleven gedurende al die jaren. Dat zijn zaken die hier verteld worden, die niet correct zijn. En ik wil dat rechtzetten, want ik vind dat dat huis dat niet verdient, dat dergelijke dingen over hen gezegd worden.

De VOORZITTER.- Dank u wel. Mijnheer Sohier heeft het woord.

De heer SOHIER.- Dank u wel, gedeputeerde Helsen, voor uw antwoord. Ik ben heel content. Ik heb dat ook gezegd in mijn tussenkomst, dat de provincie haar verantwoordelijkheid gepakt heeft. Spijtig genoeg dat die tot nu toe, zo ziet het ernaar uit, gaat aflopen. En twee, inderdaad De Warande is door een heel moeilijke periode gegaan. Ik heb die van dichtbij mogen meemaken in de raad van bestuur. En we hopen dat de toekomst beterschap brengt op dat vlak. En dan terug opnieuw herhaal ik: de nieuwe directie die binnenkort aan de slag gaat, die zullen heel veel geluk moeten hebben. Ik wens die ook heel veel geluk om hun taak naar behoren te kunnen uitvoeren.

De VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Ik kan heel kort zijn in mijn antwoord op uw reactie, mevrouw Helsen. Er is nog altijd kwaliteit geleverd ondanks alles, ondanks het de verkeerde keuzes die gemaakt geweest zijn het afgelopen jaar.

[discussie in de zaal, buiten de microfoon].

De VOORZITTER.- Beste vrienden, we gaan deze discussie stoppen, want anders gaan we volledig uitlopen. Ik geef graag het woord aan de heer... . Nee, ik geef nog niet het woord.

Nr. 4/3 van de agenda

**APB Cultuurhuis de Warande. Meerjarenplan 2020–2025 en Kredieten
2024. Goedkeuring.**

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt jaarlijks de vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

2. Juridische context

Titel IV en het artikelen 236 van het Provinciedecreet.
De beheersovereenkomst.

3. Feitelijke context en verantwoording

Door uw raad werd in vergadering van 26 maart 2009 oprichting van het autonoom provinciebedrijf goedgekeurd. Dit provinciebedrijf werd met ingang van 1 juli 2009 operationeel.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

“Het uitbouwen van een open en dynamisch cultuurklimaat, door jonge of regionale kunstenaars aan te moedigen en door de kunstliefhebber uit te dagen met experiment en vernieuwing. Het uitdragen, samen met onze structurele partners, van een breed toegankelijk en kwalitatief hoogstaand aanbod voor de Kempen en ver daarbuiten, zodat alle mensen de kans hebben tot ontmoeting en cultuurdeelname.”

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 52,1 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2024 tegenover de vorige opmaak de nodige middelen voor:

- Stijgende personeelskosten door de dotatie te verhogen;
- Plein de Cirque (projectsubsidie Circusdecreet);
- Meer eigen personeel door het beëindigen van de detacheringsovereenkomsten;
- De actualisatie van de werkingsmiddelen door de ontvangsten te actualiseren.

De jaarlijkse dotatie, die door het provinciebestuur ten behoeve van het autonoom provinciebedrijf wordt voorzien om haar missie en activiteiten te ontwikkelen bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 4.136.962 EUR
- 2025: 4.219.566 EUR
- 2026: 0 EUR

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's).

SDG 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

Het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf werd door de raad van bestuur van het APB vastgesteld op 22 november 2023.

BESLUIT:

Artikel 1:

Het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf Cultuurhuis de Warande (WAR) worden goedgekeurd.

Artikel 2:

De provincieraad keurt goed dat het autonoom provinciebedrijf Cultuurhuis de Warande (WAR) voor de realisatie van de doelstellingen in 2024 een dotatie van 4.136.962 EUR ontvangt.

De VOORZITTER.- Vragen we uw goedkeuring. Geen vragen, stemming van punt 4/3 kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. De stemming is als volgt: 31 aanwezigen, 27 ja en 4 onthouding.

Goedgekeurd met 27 stemmen ja, bij 4 onthoudingen

Nr. 2/5 van de agenda

APB Gouverneur Kinsbergencentrum. Meerjarenplan 2020-2025 en Kredieten 2024. Goedkeuring.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Artikel 236 van het provinciedecreet stelt: "De raad van bestuur stelt het meerjarenplan en de aanpassingen ervan vast en legt ze ter goedkeuring voor aan de provincieraad."

2. Juridische context

Titel IV en het artikel 236 van het Provinciedecreet;
De beheersovereenkomst met het autonoom provinciebedrijf Gouverneur Kinsbergencentrum.

3. Feitelijke context en financiële aspecten

Bijdrage aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's):

SDG 16 Bevorder vreedzame en inclusieve samenlevingen met het oog op duurzame ontwikkeling, verzeker toegang tot justitie voor iedereen en creëer op alle niveaus doeltreffende, verantwoordelijke en open instellingen

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparantie instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

De provincieraad keurde de oprichting van het autonoom provinciebedrijf goed in de vergadering van 23/11/2017, dat met ingang van 01/01/2018 operationeel werd.

Het autonoom provinciebedrijf heeft als kernopdracht:

"Het APB GKC heeft tot doel om de beleidsuitvoerende taken van het provinciaal beleid zorg economie, -innovatie en -arbeidsmarkt mede in te vullen. APB GKC is het centrum voor anders leren, anders werken en innoveren in de zorg met als prioritaire focus (thuis)zorg, voor de huidige en toekomstige professionals van de private en publieke sector. Het centrum wordt uitgebouwd in nauwe samenwerking met diverse partners." Projecten, activiteiten en dienstverlening, al dan niet in samenwerking met partners, opstarten, faciliteren en beheren in zoverre die inspelen op huidige en toekomstige noden met betrekking tot de arbeidsmarkt in de zorgsector, behoort tot de corebusiness."

De beheersovereenkomst bepaalt onder meer dat de deputatie jaarlijks aan de provincieraad het meerjarenplan van het APB ter goedkeuring voorlegt. Tevens wordt de jaarlijks vaststelling van de kredieten voor het komende werkingsjaar voorgelegd aan de provincieraad.

In het meerjarenplan worden de financiële consequenties voor de genomen beleidskeuzes opgenomen. De financiële documenten zijn digitaal toegevoegd.

In de kredieten 2024 is een budgettaire personeelsbehoefte van 11,1 VTE voorzien.

Tevens bevatten de kredieten 2024 tegenover de vorige opmaak de nodige middelen voor de stijgende personeelskosten, de dotatie verhoogd structureel vanaf 2025 vanuit de stopzetting van APB Doc Atlas. Verder zijn er enkele interne wijzigingen van werkingsmiddelen, onder meer de aanpassing van ramingen in het kader van projecten. Ook de huurinkomsten werden bijgestuurd vanwege de voorziene verhuis in 2026.

Het provinciebestuur voorziet een jaarlijkse dotatie aan het autonoom provinciebedrijf om haar missie en activiteiten te kunnen ontwikkelen. Deze dotatie bedraagt in het meerjarenplan:

- 2024: 230 950 EUR
- 2025: 726 006 EUR
- 2026: 740 530 EUR

4. Procedurele vormvereisten

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

De raad van bestuur stelde het ontwerp van het meerjarenplan 2020-2025, kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf op 23 november 2023 vast.

BESLUIT:

Artikel 1:

De provincieraad keurt het meerjarenplan 2020-2025 en de kredieten 2024 van het autonoom provinciebedrijf Gouverneur Kinsbergencentrum goed.

Artikel 2:

De provincieraad keurt de dotatie van 230 950 EUR goed voor de realisatie van de doelstellingen van het autonoom provinciebedrijf Gouverneur Kinsbergencentrum in 2024.

De VOORZITTER.- Vragen we de goedkeuring. Geen vragen, de stemming kan starten. Heeft iedereen zijn stem uitgebracht? Einde van de stemming. De stemming is als volgt: 31 aanwezigen, 26 ja en 5 onthouding.

Goedgekeurd met 26 stemmen ja, bij 5 onthoudingen

Nr. 2/8 van de agenda

Provinciale initiatieven. Het GielsBos vzw. Jaarverslag 2022. Kennisname.

Verslag van de deputatie

1. Bevoegdheid

Het provinciedecreet van 30 november 2005

2. Juridische context

Volgens de onderrichtingen dient het financieel en werkingsverslag van vzw's, die volgens de omzendbrief van minister Kelchtermans niet als een para-provinciale vzw moeten worden beschouwd, maar waar wel provinciale mandatarissen aan het beleid deelnemen, en die een provinciale ondersteuning van minimum 2.500 EUR (100.000 frank) genieten, ter kennisneming aan de provincieraad worden medegedeeld.

3. Feitelijke context en verantwoording

SDG 16 Vrede, justitie en sterke publieke diensten

SDG-subdoelstelling 16.6 Doeltreffende, verantwoordelijke en transparante instellingen ontwikkelen op alle niveaus.

Het jaarverslag 2022 van Het GielsBos vzw biedt o.a. een overzicht van:

- De belangrijkste gebeurtenissen van 2022 in een chronologisch overzicht.
- Het GielsBos in cijfers.

4. Procedurele vormvereisten

In uitvoering van de richtlijnen wordt bijgevoegd jaar- en financieel verslag 2022 van Het GielsBos vzw ter kennisname aan de provincieraad voorgelegd.

De provincieraad wordt gevraagd kennis te nemen van bijgevoegd jaar- en financieel verslag 2022 van Het GielsBos vzw.

De deputatie keurde dit verslag goed in zitting van 9 november 2023.

BESLUIT:

Enig artikel:

De provincieraad neemt kennis van het jaar- en financieel verslag van 2022 van Het GielsBos vzw.

De VOORZITTER.- Dit is een kennisname.

Kennis wordt genomen.

3. Leefmilieu, financiën en logistiek

Nr. 3/2 van de agenda

Uiteenzetting gedeputeerde Jan De Haes.

De VOORZITTER.- . En dan geef ik graag het woord aan gedeputeerde De Haes voor zijn uiteenzetting. En de vragen die daarop volgen, zullen we normaal naar morgen verschuiven. Tenzij dat mijnheer De Haes op vijf minuten dit kan uiteenzetten, maar dat geloof ik niet. Dank u wel. Gedeputeerde De Haes heeft het woord.

Tijdens de uiteenzetting wordt een presentatie getoond.

De heer DE HAES, gedeputeerde .- Dank u wel. Ik ga het wat hebben over het departement leefmilieu. Misschien eerst en vooral daarbij vertellen, wij hebben natuurlijk over het leefmilieu, bosuitbreiding, ruimte voor water, als de groene oases, maar in globo voor een hele legislatuur. En ik wil daar alle mogelijke misvattingen ook bij voorbaat wegnemen. In globo betekent toch wel dat wij met onze provincie 160 miljoen aan leefmilieu spenderen: 25 miljoen investeringen, 83 miljoen om te werken, 16 miljoen subsidies - bijvoorbeeld regionale landschappen en bosgroepen - en 34 miljoen dotaties, bijvoorbeeld aan PIH.

Een paar highlights wil ik zeker meegeven. We hadden heel ambitieuze doelstellingen met betrekking tot bosuitbereiding en tegen het einde van het plantseizoen 2024, dat wil dus zeggen februari '25 - na onze vervaldatum - wil ik toch graag 150 hectare nieuw bos aangeplant hebben. We hebben daartoe vijf voltijdse medewerkers bij aangetrokken, die op twee pijlers werken: uitbreiding van groen, van bos, in de buurt van groen- en waterdomeinen en complete ontzorging van iedereen die wil bos aanleggen. We zetten alles op alles, zou ik zeggen. En we gaan op actief op zoek naar interessante gronden om te bebossen. We maken andere gronden vrij en zelf gaan we over tot het aankopen van bossen. We hebben vorige plantseizoen 30 hectare, dit plantseizoen gaat er 60 hectare in de grond. En zo zullen we in om en nabij volgend plant seizoen eindigen aan die 150 ha.

Wat het waterbeleid betreft, denk ik dat we zeker moeten benadrukken: we hebben natuurlijk onze historische aanleggen van de bufferbekkens, we hebben onze pompinstallaties. Maar ik wil toch zeker ook zeggen dat we heel veel tijd steken en geld steken in het realiseren van een robuust watersysteem, met kwaliteitsvolle blauwgroene netwerken - het was gisteren hier ook in de raad een beetje even een blauwgroen netwerk - en dat is om onze beek en de rivieralleen terug de ruimte te geven die ze verdienen. Ja, de overstromingen in West Vlaanderen - we kunnen er niet naast - en de lange droge periodes van de afgelopen jaren, bijvoorbeeld het voorjaar. Dat toont aan dat we het misschien nog wel een versnelling hoger moeten schakelen. Het specifieke, waar we de laatste jaren en de komende jaren zeker mee bezig zijn, is het ecologisch en het morfologisch herstel van natuurlijke beekvalleien. En dat zorgt ervoor dat je niet alleen veel meer water kunt bergen in tijden van overvloedige neerslag, maar dat je die buffer kunt gebruiken in droge periodes. Om het meteen maar aan te kondigen - het staat ook op de slide - wij hebben onze investeringsbegroting voor de komende twee jaar '24 en '25, telkens verhoogd met 600.000 euro. Dat betekent dat in 2024 4,6 miljoen euro naar investeringen zal gaan. De werking is 5,5 miljoen euro. Dat is zeker voor het onderhoud van waterlopen en het herstel van infrastructuur.

Wat niet mag ontbreken, dat is een kleine toelichting van de groene oases – u kent het verhaal ondertussen al, ik heb het liedje al dikwijls gezongen. Een tweetal jaren geleden zijn we daaraan begonnen. Een nieuwe aanpak waar het de doelstelling was van te versnellen en te vermeerderen, te multipliceren en accelereren noemde ik dat, want tot dan was het een vrij complex proces en veel administratie. En het duurde lang voor de scholen echt overgingen tot vergroenen. Nu, we hebben daar twee eenvoudige principes ingestoken. Het gaat over fysieke veranderingen van speelplaatsen, dat is het uitgangspunt. En we leven met die overtuiging dat als je fysiek verandert, dat dan het leerproces daarop volgt. *En passant* doen we iets aan water en voor groen. Het tweede uitgangspunt was dat we zo weinig mogelijk planlast bij de school lieten neervallen, dus we ontzorgen opnieuw.

En dat is altijd een beetje een logica die we blijven volgen. De scholen konden daarbij kiezen tussen een kleine, een middelgrote en een grote oase. En ik moet eerlijk zeggen, het is een overdonderend succes. Wat in onze wildste dromen misschien ooit heeft geleefd. Maar er zijn nu een - en ik zou zeggen om een klein beetje nuance te maken - een kleine dikke tweehonderd scholen die zich hebben aangemeld. De teller zit namelijk op 195. Spijtig dat we de 200 niet overgaan, al is het maar voor het symbolische. Maar dat betekent dat toch bijna 25 procent van de scholen op ons grondgebied, gaan zich bezighouden met het vergroenen en ontharden, ik zeg het juist deze keer. Om dat allemaal mogelijk te maken, hebben we in onze begroting voor volgend jaar 1 miljoen euro extra ingeschreven. En dat maakt dat we daar inderdaad op die twee jaar en een half, toch al 3,25 miljoen euro hebben vrijgemaakt. Ik denk dat we eens naar de volgende slide kunnen, want hier ziet u een school, een speelplaats zoals we ze nog wel kennen overal in onze provincie. Maar de volgende slide geeft het resultaat na het vergroenen. Dat is de school GIBO Heide in Brasschaat, die al helemaal aan de slag is gegaan. Ik denk dat dat een mooi voorbeeld is van hoe het kan en waar we naartoe willen.

Ik heb ook nog de bevoegdheden van logistiek, waar ook heel veel centjes naartoe gaan. In totaal een 40 miljoen euro. We hebben in 2023 58 bouwwerken opgeleverd, effectief. Het schoolgebouw PTS Boom, PTS Mechelen, dat is de foto, denk ik, klopt hè? En één in PITO Stabroek en de restauratie van het aartsbisschoppenpaleis in Mechelen. In '24 gaan we op nog een hogere kruissnelheid en dan zijn we met een honderdtwintigtal werven bezig. Bijvoorbeeld de totaal renovatie van het vormingscentrum in Malle, de bouw van Havenwereld in de droogdocksite. Maar ook bijvoorbeeld eindelijk de hotelruïne in het Vrijbroekpark. Telkens - behalve wat betreft die hotelruïne - telkens respecteren we onze engagementen rond klimaatneutraliteit en circulair bouwen. En we zoeken tegen '25 voor elke site een masterplan energie en water te hebben. Om de zoektocht naar die energiebesparing en efficiëntie te ondersteunen, werd dus inderdaad ook een projectingenieur gebouwautomatisatie en *smart buildings* aangeworven. En die moet er eigenlijk voor zorgen dat we de technieken allemaal heel slim inzetten.

Wat ook nog opvalt, is dat wij zelf streven naar de elektrificatie van ons wagenpark en dat we ook een netwerk van laadpalen gaan beginnen uitrollen, moet ik eerlijkheidshalve zeggen, waarvan de eerste geplaatst zijn. Dat we daar ook zelf een investering voorzien, omdat dat op locaties is die niet meteen de meest commerciële laadpaallocaties zijn, maar wel in onze sites, in onze domeinen, om daar ook de mensen die daar toekomen de kans te geven om op te laden. Dat is wat ik binnen mijn tijd, voorzitter, wakker worden, binnen mijn tijd heb gezegd.

De VOORZITTER.- Goed, dank uw wel. We hebben nog twintig minuten. Ik weet niet, het zijn vijf vragen voor milieu en natuur. Kunnen die nog gesteld worden en beantwoord? Ja, dan zouden we nog op schema zitten.

Nr. 3/3 van de agenda

Tussenkomst van de heer Koen Palinckx over de bestrijding van de Aziatische Hoornaar. Welke rol ligt hier al dan niet voor de provincie?

De VOORZITTER.-Goed, dan geef ik graag het woord aan de heer Palinckx.

De heer PALINCKX.- Ik zal het van hier doen voorzitter, dan winnen we tijd. Goed, to bee or not to bee, maar met dubbel E. Ik wijs dus niet naar Shakespeare collega's, naar zijn Hamlet, maar naar onze bijen. Want als de bij van het aardoppervlak verdwijnt, heeft de mens nog maar vier jaar te leven. Niet de woorden van een of andere groene jongen, maar toegeschreven aan niemand minder dan Albert Einstein. Wat heeft dat er nu mee te maken? Voilà, sedert enkele jaren is de Aziatische hoornaar in onze contreien in opmars.

De Aziatische hoornaar is een exotische wespensoorst die sinds mei 2017 in Vlaanderen voorkomt. Hij kwam Europa binnen via Frankrijk, heeft zich sindsdien verspreid over zowat half het continent en dus ook Nederland en België. De soort staat erom bekend honingbijkasten te kunnen binnendringen en volledige nesten leeg te roven. In november 2017 stond de teller op 15 waarnemingen in België, waarvan 6 in Vlaanderen. Vanaf 2018 werd de soort in alle provincies waargenomen en breidden ze sterk uit. Het VBI, het Vlaams Bijeninstituut, maakt zich zorgen om de exponentiële groei van het aantal Aziatische hoornaars in Vlaanderen. In 2021 verdelgde de organisatie 125 nesten, het jaar erop waren dat er al 1250. En het aantal nesten dit jaar, 2023, wordt dus volgens het expertisecentrum op 10.000 geschat, ofte min of meer 10 miljoen beestjes. Op Vespa-Watch werden tot oktober '23 al meer dan 4200 nesten aangemeld. En dus nog even herhalen, de soort wordt dus gecatalogiseerd als een invasieve exoot. Dat wil zeggen dat de soort uiteraard niet oorspronkelijk van hier is, maar ze neemt in aantal en geografische spreiding erg snel toe. En het is een gevaar voor de inheemse biodiversiteit. Ze valt de gedomesticeerde honingbijen en andere inheemse insecten aan, die van cruciaal belang zijn in de bestuiving van gewassen, planten en bloemen.

Daarnaast staat de soort op de Europese lijst van zorgwekkende invasieve exoten. En dat betekent dat dus ook België als Europese lidstaat een beheerplan moet opmaken. De hoornaar ontwikkelt twee typen nesten in de zomer een primair en een secundair nest. In dat primaire nest is de koningin aanwezig en zo groeit de kolonie telkens snel uit. De problematiek zal dus alleen maar exponentieel toenemen de komende jaren. En dus alsmaar meer een gevaar worden voor onze biodiversiteit en dus ook voor de mens. Tot eind vorig jaar stond de Vlaamse overheid nog in voor het bestrijden van alle gevonden nesten, maar daarop kwamen ze dit jaar terug. Het Agentschap Natuur en Bos financiert de bestrijding niet langer, wegens onhoudbaar en geen budgettaire middelen. Mogelijk is het een piste om het lokaal of bovenlokaal bestrijden van nesten van de Aziatische hoornaar op privaat domein te betoelagen, in functie van het welzijn van de bijenpopulaties overal. In elk geval zou de provincie naar analogie met het succesvol bestrijden van de processierups, een taak kunnen opnemen in het coördineren en het bestrijden, het informeren van lokale besturen en het opbouwen van meer expertise inzake de bestrijding van deze invasieve exoten.

De collega's van de provincie West-Vlaanderen lanceerden bijvoorbeeld voor de zomer een oproep naar de lokale besturen, om mee te werken aan de bestrijding van de Aziatische hoornaar. En daar reageerden 61 besturen positief op. Dus de provincie neemt daar ook een stuk coördinatie op zich en spant zich in om te sensibiliseren. In de provincie Oost-Vlaanderen werd de bestrijding van nesten van de Aziatische hoornaar in samenwerking met een VZW georganiseerd. Dus ik denk, collega's, dat gelet op de toenemende problematiek en dus de meldingen die alsmaar toenemen - u moet zelf maar eens gaan kijken op Vespa Watch, dat is indrukwekkend als je die bolletjes ziet waar er overal nesten vastgesteld worden. Dus ben ik alvast van mening dat we vanuit de provincie de nodige initiatieven kunnen ontwikkelen en ondersteunen, om met succes de bestrijding van de Aziatische hoornaar aan te gaan.

Dus enkele korte vragen: is deze soort ook gevaarlijk voor de mens en wat moeten wij of kunnen wij doen, als we in contact komen met een nest? Welke stappen neemt, of kan het provinciebestuur nemen om de verspreiding en de bestrijding van de hoornaar aan te pakken? Kan de provincie dus in deze ook een coördinerende rol opnemen? En welke stappen neemt Vlaanderen? En zijn er dus contacten tussen de Vlaamse overheid en de provincies in deze? Dank u.

Nr. 3/4 van de agenda

Tussenkomst van de heer Erik De Quick in verband met bos en landbouw

De VOORZITTER.- Goed, dank u wel. Mijnheer De Quick heeft het woord.

De heer DE QUICK.-: Wie is de slimste mens ter wereld? Is het gouverneur Berx, een dame met stijl en pit die een toekomstvisie heeft en veel kennis over de vier elementen? Of de deputatie; een ploeg van vier elementen die een plan ruimte heeft bedacht en kennis heeft over de SDG-segmenten? Of is het de provincieraad; een groep van verkozen raadsleden die vooral uit de oppositie dan, toeziet op het goede gebruik van onze zuurverdiende centen? Kan één van ons de slimste mens worden? Ik denk het niet. Ik geloof dat de slimste mens zich buiten dit halfroond bevindt, tussen de varkens en de koeien en op de drassige velden. De Vlaamse landbouwer, beste collega's, moet wel de slimste mens zijn, want hij heeft kaas gegeten van verschillende zaken. Elektriciteit, mechanica, teel- en kweekmethoden, veredeling van plant en dier en alles wat daarbij hoort. Maar daarnaast moet hij ook rekening houden met vele wettelijke normen rond hygiëne, voedselveiligheid, milieu, CO₂ uitstoot, stikstof enzovoort. En telkens moet hij zich aanpassen, van change management gesproken. Hij is econoom en boekhouder, maar blijft afhankelijk van weersomstandigheden met in de zomer captatieverboden en in de winter wateroverlast. Daarbovenop moet hij rendabel zien te blijven op een beperkte beschikbare ruimte. De Vlaamse landbouwsector behoort tot de meest efficiënte en kwaliteitsvolle sector ter wereld. Niettegenstaande de internationale concurrentie met landbouwbedrijven, die over een veelvoud aan grond, vee en materiaal beschikken en die weinig of geen normen moeten hanteren. De Vlaamse landbouwer moet dus wel de slimste mens ter wereld zijn, om stand te houden.

Maar landbouwgronden worden hoe langer hoe meer ingenomen door industrie, bouwprojecten, natuurgebieden en bos. En de provincie wil tegen eind 2024, 150 hectare bos aanplanten. Mooi initiatief, ware het niet dat voor landbouwgronden, palend of liggend in natuurgebied, nogal wat restricties van dwingende aard bestaan. Zodat er soms geen andere optie bestaat dan te stoppen met het bedrijf. Het sneeuwbaaleffect, waarbij meer landbouwgrond

wordt omgezet in natuurgebied, maakt het voor de landbouwer onleefbaar en werkt voor de landbouw verstikkend. Ik hoop dat wij binnenkort niet aan onze landbouwers moeten vertellen: 'het is gebeurd'. Daarom wil ik uitdrukkelijk aan de deputatie vragen, om bij de aanleg van natuur- en bosgebieden optimaal rekening te houden met de situatie van de landbouwers en steeds in het achterhoofd te houden dat we zonder onze landbouw nog zouden leven van jacht en pluk. Om misschien eerst de dorre ven- en heidegebieden te bebossen met loofbomen, alvorens landbouwgrond in te palmen. Ik dank u.

Nr. 3/5 van de agenda

Tussenkoms van de heer Jan Claessen over ontoereikend budget dierenwelzijn binnen het departement leefmilieu

De VOORZITTER.- goed, dank u wel. Mijnheer Claessen heeft het woord.

De heer CLAESSEN.- Goedenavond voorzitter, collega's, in het bijzonder gedeputeerde De Haes. In het verleden en ook nu nog, worden vanuit de provincie enkele projecten rond dierenwelzijn financieel ondersteund. Hoewel het bestuursakkoord zegt dat de provincie zijn verantwoordelijkheid neemt betreffende dierenwelzijn, is er weinig reden tot juichen. Het begon nochtans veelbelovend. Het subsidiebedrag voor dierenopvang zou deze legislatuur door het provinciebestuur worden verdubbeld. Terecht, want ook in onze provincie kampen verschillende dierenasielen en opvangcentra met financiële moeilijkheden. De veeleer bescheiden, maar wel broodnodige subsidie naar twee opvangcentra voor vogels en wilde dieren in Herenthout en Brasschaat-Kapellen, is echter een druppel op een hete plaat. Als ik deze legislatuur de provincieraad overloop, is er echter weinig beweging wat betreft dierenwelzijn binnen het departement leefmilieu. De huidige inspanningen van het provinciebestuur zijn niet toereikend om huisdieren in de provincie Antwerpen in voldoende mate te beschermen. Van haas tot huispoes; we moeten onze beestjes behoeden in misbruik en verwaarlozing.

Collega's, de grootheid van een overheid kan worden beoordeeld door de manier waarop dieren worden behandeld. En dan citeer ik Mahatma Gandhi, waarvan zijn borstbeeld prijkt in de tuin rond het provinciehuis. Wellicht was hij toen niet over de subsidie die via mondiaal beleid van 159.000 euro, naar de Koninklijke maatschappij voor dierenkunde Antwerpen vloeit, voor het behoud van de bonobo's in de Republiek Congo. Graag gedeputeerde, antwoord op de obligate vragen: wat zijn de lopende en komende dierenprojecten van deze legislatuur? Is het provinciebestuur bereid om de investeringen wat betreft dierenasielen en opvangcentra op te voeren? Dank u wel goed.

Nr. 3/6 van de agenda

Tussenkoms van de heer Diederik Vandendriessche over de verdere ondersteuning van de voormalige kandidaat Nationale Parken en Landschapsparken.

De VOORZITTER.- Dank u wel. Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Dank u wel, voorzitter, collega's. De Vlaamse regering lanceerde op 19 april 2021 een oproep voor kandidaat nationale parken en landschapsparken. De kandidaten konden tot 15 september van dat jaar een parknota indienen. Tien

gebiedscoalities dienden kandidaturen in voor de erkenning tot nationaal park Vlaanderen en dertien voor erkenning tot landschapspark. Bij de nationale parken lag de klemtoon op de eerste plaats op de natuurwaarde en de biodiversiteit, met ook links naar een mogelijk toeristisch potentieel, zowel nationaal als internationaal. Op termijn zou een nationaal park een natuurkern van 10.000 hectare moeten omvatten. En na de kandidaatstelling moest er in de tweede fase een masterplan uitgewerkt worden. Vervolgens zou de Vlaamse regering beslissen. Van de tien kandidaten die oorspronkelijk een aanvraag hadden ingediend kwamen er vijf uit de provincie Antwerpen: Kalmthoutse Heide, Rivierpark Scheldevallei, Taxandria in de Noorderkempen, Rivierenland en het Grote Netewoud. Hoewel op een gegeven moment bekendgemaakt werd dat hun masterplan al klaar was, heeft de gebiedscoalitie voor de Kalmthoutse Heide uiteindelijk geen dossier ingediend. De spanningen met de landbouwsector bleken onoverbrugbaar. Van de tien oorspronkelijke dossiers, bleven er na de indiening van de masterplannen finaal vijf kandidaten over, waaronder twee Antwerpse kandidaten: Scheldevallei en Taxandria. En in onze provincie waren er ook twee kandidaten voor een landschapspark, de Merode en de Kleine en de Grote Nete.

Bij de landschapsparken lag de nadruk eerder op erfgoed, landschapskwaliteit en de wisselwerking tussen mens en natuur, aan de hand van verschillende functies, zoals wonen, recreatie en landbouw. Ook hier moest er in een tweede fase een masterplan uitgewerkt worden. Op het einde van die fase bleven er voor heel Vlaanderen nog zes kandidaten over. Daaronder bevond zich geen enkele Antwerpse kandidaat. De verwachtingen waren aanvankelijk hooggespannen en op basis van het aantal kandidaten in de eerste ronde was dat ook gerechtvaardigd. Samen met u, gedeputeerde De Haes, hebben we dan ook de ontgoocheling moeten wegslikken bij het afhaken van een aantal kandidaten in de loop van het traject en ook bij de uiteindelijke toewijzing van de labels. Enkel het rivierpark Scheldevallei kreeg een erkenning. En dat ligt dan nog voor de helft op het grondgebied van de provincie Oost-Vlaanderen. Omdat er enerzijds grote inspanningen werden geleverd door verschillende Antwerpse kandidaten en er anderzijds ook kansen zijn geschapen om verschillende gebieden voortaan te laten uitgroeien tot groenblauwe netwerken - en dan bedoel ik het puur natuur - zouden we willen oproepen om verder te bouwen op de gelanceerde projecten. Er zijn naar aanleiding van het parkendossier op verschillende locaties in onze provincie, heel wat vernieuwende ideeën ontstaan voor een verregaande vorm van intergemeentelijke samenwerking in het kader van extra natuurontwikkeling. We vernamen tijdens de raad van november al dat de Kalmthoutse Heide en Taxandria in de toekomst kunnen blijven rekenen op financiële steun vanuit de provincie. Ook voor de Merode worden al geruime tijd provinciale middelen vrijgemaakt. Maar we willen vanuit onze fractie ook oproepen om de overige kandidaten niet in de kou te laten staan. Er is ook heel hard gewerkt, daar zijn heel wat resources verzameld, zowel human resources als ook financieel is daar toch al wel wat werk ingestoken.

Concreet gaat het dan om Rivierenland, het Grote Netewoud en de Kleine en Grote Nete. En daarom had ik graag een antwoord gehad op de volgende vragen: is er voor onze provincie een evaluatie gebeurd over de redenen die werden opgegeven, om bepaalde parken niet te selecteren? Kan er een overzicht worden gegeven op welke manier de provincie op dit moment bepaalde parken of natuurgebieden uit de bovenstaande lijsten ondersteunt, op de eerste plaats financieel? En de kans is groot natuurlijk, dat sommige kandidaten financieel niet langer kunnen instaan voor de werking die ondertussen ontstaan is. Op welke manier zou de provincie hen tegemoet kunnen komen? En dan denk ik dus vooral aan bijvoorbeeld Rivierenland, het Grote Netewoud en de Kleine en Grote Nete.

Nr. 3/7 van de agenda

Tussenkoms van de heer Louis Schoofs over Nationaal park Scheldevallei

De VOORZITTER.- Dank u wel. En dan geef ik het woord aan mijnheer Schoofs.

De heer SCHOOFS.- Mijn vragen gaan enkel rond de Scheldevallei. De Scheldevallei is erkend als nationaal park. De verankering van stakeholders en organisatorische invulling wordt de komende maanden ingevuld. Hierbij mijn vragen, heel concreet: wat zijn in grote lijnen de sterke punten en welke verbeterpunten worden vermeld in het juryverslag? Welke stakeholders worden betrokken? En specifiek, hoe is de verankering voorzien van de provincie Antwerpen in de werking van het nationaal park Scheldevallei? Hoe worden de betrokken gemeenten uit de provincie verankerd? Het gaat dan mogelijk om stuurgroep, vzw en timing. Hoe wordt het nationaal park financieel en organisatorisch onderbouwd? En wat omvat de financiële, organisatorische en instrumentele ondersteuning vanuit de provincie Antwerpen? En waarover moet deze provincieraad beslissen, of zijn wij geen partij? Ik had een bijkomende vraag, maar die is misschien eerder voor uw collega, ik weet het niet. Bijkomende vraag: wat is de deelname vanuit de provincie Antwerpen aan Stroom 2024? Maar dat is een beetje een vraag die misschien hier nu niet direct bij behoort?

De VOORZITTER.- Dank u wel. Gedeputeerde De Haes heeft het woord.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Mag ik op alle vijf vragen nog antwoorden?

De VOORZITTER.- Als iedereen nog tijd heeft?

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Het is niet dat ik tegen zes uur moet...

De VOORZITTER.- Nee nee, voor mij is dat goed. Antwoord maar.

De heer DE HAES.- Collega Palinckx, dank voor de vraag. Want je weet dat wij al wat ervaring hadden met de processierups. Herinnert u nog, middenin Covid, de eerste dagen dat iedereen buiten kwam; de ene crisis na de andere en dan kwam daar nog de processierups bij. Nu, wat de Aziatische hoornaar betreft, de vraag of die gevaarlijk is. Die is gevaarlijk, maar niet gevaarlijker dan andere wespensoorten op zich. De steek is vergelijkbaar, ze spuiten niet meer gif dan de honingbij en de angel is even lang als de inheemse hoornaar. Maar, meestal zorgt hij niet voor een probleem. Natuurlijk, als je allergisch bent, dan wel. Je moet wel oppassen, want ze worden wel agressief, maar dat is wanneer je dichtbij het nest komt. En wat doe je dan als je in contact komt met een nest? Zelf verdelgen is ten stelligste af te raden, want dat is gevaarlijk. Ten eerste omdat ze op grote hoogte zitten. Maar ten tweede dus die agressiviteit van de wespen, dus altijd een professional inschakelen. Dus als je een nest gespot hebt, meldt dat dan op de website van Vespa-Watch en als er een acuut gevaar is, dan de brandweer waarschuwen.

Welke stappen neemt, of kan het provinciebestuur nemen, was ook een vraag. Ik zou ze graag samen beantwoorden met vraag vijf: wat de contacten zijn tussen Vlaamse overheid en de provincie. Het ontbreekt eigenlijk inderdaad aan een gecoördineerde aanpak. Er zijn wel verschillende plannen en organisaties en die coördinatie dringt zich op. U verwees naar West-Vlaanderen, Oost-Vlaanderen en Vlaams-Brabant. Op Vlaams niveau: Vespa-Watch,

departement Landbouw en Visserij, Agentschap, Natuur en Bos, ze zijn er allemaal mee bezig. Maar er is overleg en ik denk dat wij in deze een coördinerende rol kunnen opnemen. En we zijn daar ook mee bezig. We hebben als coördinator van die bestrijding van de eikenprocessierups inderdaad heel wat ervaring opgedaan, op vlak van monitoring, bestrijding en wetenschappelijk onderzoek. En die ervaringen die gaan we nu ook verder inzetten in de bestrijding van de Aziatische hoornaar.

Waar gaat dat concreet over? Dat begint eerst en vooral met studeren. En dat is de zoektocht naar wat we noemen, een ecologische beheermethode. Herinnert u, bij de processierups hebben we daar ook achter gezocht: zo weinig mogelijk met gif werken en dan de natuur zelf inschakelen, om de evenwichten opnieuw te herstellen. Nu, er komt een student van Thomas Moore, vier maanden, en die gaat kijken wat het effect kan zijn als we de koninginnen weg vangen en wat het effect daarvan is op de populatiegrootte. Er zullen lokpotten gezet worden en die studie wordt drie jaar achtereenvolgens uitgevoerd.

Er bestaat ook wel wat literatuurstudie en dat brengen we allemaal samen. Die kennis gaan we verspreiden en verdelen. Zo komt er in februari één groot info moment voor de gemeenten, over de ecologie van de Aziatische hoornaar, de hiaten in de kennis, wat kennen we en wat kennen wij niet, en de mogelijke alternatieve beheerstrategie. De rol van de provincie daarin, is ondersteunen van de gemeenten. Er is een site met kennis rond Aziatische hoornaar, opgesteld voor de lokale besturen. Die vullen we systematisch aan met elke nieuwe informatie die we hebben en ook met doorverwijzen naar waar men moet zijn als er problemen zich aandienen. Die website is gewoon te vinden onder de provincieantwerpen.be/lokale besturen/duurzame gemeente en zo verder. Er is ook een tweewekelijks interprovinciaal overleg aan de gang, waar de ervaringen en ideeën worden uitgewisseld. Op regelmatige basis is er een terugkoppeling met de Vlaamse Aziatische hoornaar coördinator, met ANB en Vespa-Watch. We zijn ook bezig met te polsen naar de noden van de gemeente en die bevraging is vorige maand uitgestuurd, nog voor u uw vraag had gesteld weliswaar. Maar deze week worden die data verwerkt en dan weten we wat de beste en snelste manieren zijn, om de gemeente daarin te helpen. We zijn *work in progress*, zou ik zeggen.

Mijnheer De Quick, uw vraag over bebossen en natuur. Misschien eerst een paar feitjes over landbouw in Vlaanderen juist zetten, om de grootte orde goed in te schatten. Meer dan 50 procent van de oppervlakte van Vlaanderen is gebruikt voor landbouw doeleinden; 6200 vierkante kilometer. Slechts 10 procent, 1400 vierkante kilometer is bebost. En als we dan onze 150 hectare daartegenover afzetten, dan is dat 0,05 procent van de oppervlakte van de provincie Antwerpen. Dat is *zero, zero, zero, cinco*. De evolutie van het aantal landbouwbedrijven in onze provincie, is die van een grote intensivering. Het aantal bedrijven neemt af en sinds 1980 is dat gedeeld door vier, het aantal. Maar ze worden dus relatief groter. Wat de afstandsregels voor grondgebonden bedrijven en landbouw betreft, die gelden enkel ten opzichte van waterlopen, grondgebonden, opgelegd door het waterdecreet en het mestdecreet. Er is de één meter zone: geen grondbewerking, pesticide gebruik beperken. De vijf meter zone zijn de natuurlijk de doorgang voor de onderhoudswerken, geen bemesting en geen tijdelijke of permanente ophogingen. En er zijn natuurlijk nog kwesties van wateronttrekking, maar dat is een ander verhaal.

Nog een feit, of we moeten gaan leven van jacht en pluk. De zelfvoorzieningsgraad, bijvoorbeeld de hoeveelheid vlees die we zelf als België enerzijds produceren en anderzijds consumeren, voor de varkens is dat 220 procent, voor de gevogelte 222 procent, runderen 140 procent. Dus we komen daar nog wel even mee toe, zo'n vaart zal het niet lopen. En dat is eigenlijk wat ik wil

zeggen. Dus wat u in uw vraagstelling aanhaalt over oppervlakte en de veestapel en de impact van onze bebossing, van onze bebossing in de provincie, dat loopt zo'n vaart niet. Maar, en dan ben ik de eerste om aan te sluiten dat de Vlaamse landbouwer het niet gemakkelijk heeft, of het niet eenvoudig is om zich aan te passen aan de veranderende klimatologische en/of wetgevende omstandigheden, dan ben ik het volop met u eens. Dus dat we het niet moeilijker moeten maken dan het is, dat proberen we ook te doen.

En dat is ook de reden waarom we een hele methodiek hebben uitgewerkt, met het kabinet en met de administratie, om de situatie van die landbouwers mee te pakken in alles wat we doen met betrekking tot de bossen en zeker met betrekking tot de aankoop van percelen voor bebossing. Er zijn twee algemene criteria: we kopen alleen gronden aan die aangeboden worden op de markt. We gaan niet zoeken naar iemand: wil jij uw grond verkopen. En gronden met een actieve pacht, dus waar er geen signaal is dat de pachter zou willen stoppen, die worden ook niet meegenomen in de procedure, in de selectie. Het volgende zijn selectie om de criteria die eigenlijk gebruikt worden om fragmentatie, of impact op landbouwgebied tegen te gaan. We kijken voornamelijk naar percelen in de buurt van provinciale groendomeinen, of recreatiedomeinen, of percelen die grenzen aan een waterloop die ook nuttig of bruikbaar kunnen zijn voor de veiligheid van ons watersysteem. Bovendien wordt er voorrang gegeven aan percelen die aansluiten aan bestaand bos, of die een bos connectiviteit kunnen organiseren. En tot slot, bij aanwezigheid van gewassen op de percelen, laten we steeds de landbouwer zijn volledige oogst realiseren vooraleer we overgaan tot bebossen en dat doen we in samenspraak met de gebruiker. Dat proces leidt ertoe - en we kijken dat ook goed na en we vragen ook altijd advies van de dienst landbouw intern - dat er slechts van alles wat theoretisch bebosbaar zou zijn, dat als je daarnaar kijkt om te kopen en te bebossen, dat we amper 10 procent daarvan effectief kopen. Dus daar is nog wel wat potentie, maar we zijn daar heel voorzichtig en dat wil ik u zeker meegeven.

Uw laatste vraag om eerst de dorre veen- en heidegebieden te bebossen met loofbomen. Daar moet ik eigenlijk kort over zijn: veen- en heidegebieden zijn beschermd van Europese en Vlaamse natuurwetgeving en die hebben heel specifieke natuurbehoud- en ontwikkelingsdoelen en daar is bebossen om geen reden toegestaan. Ik denk dus, kort samengevat, we zijn daar voorzichtig in. Maar we willen ambitieus zijn, maar die ambitie is relatief. En ik denk dat we geen bedreiging zijn, zowel -en dat is ook een argument dat wel eens voorkomt - we zijn geen bedreiging in het effectief afnemen van vierkante meters of hectares. Maar we zijn ook geen bedreiging in het opdrijven van prijzen. Dat is ook al eens naar boven gekomen, maar wij kopen al altijd maar aan schattingsverslag. Wij kunnen niet speculeren als ik het zo mag noemen. Een bijkomende vraag?

De heer DE QUICK.- U had het erover de zones waar restricties waren, maar volgens het veldwetboek gaat het over zones van zes meter. En het ongenoegen van de landbouwers bestaat erin, dat als zij een landbouwgebied hebben dat paalt aan een natuurgebied of aan een bosgebied, dan moeten zij die zone respecteren. De volgende stap is dan dat soms die zone dan ook wordt aangekocht door milieuorganisaties. En zo schuift de grens van landbouwgebied almaar op. Dat maakt natuurlijk de onderhandelingen met de landbouwsector moeilijker, omdat die de indruk hebben: wij verliezen altijd maar meer en meer landbouwgrond aan natuur en milieu. Dat is dat sneeuwbal effect wat ik vernoemde.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Wat de zes meter zone betreft, dacht ik dat dat was: als wij willen bebossen ten opzichte van landbouw, moeten we zes meter overhouden. Dat is iets dat wij moeten respecteren. Dat is de omgekeerde richting. Maar dat is dan naar veestallen en

dergelijke, dat is een heel andere wetgeving. Dat gaat over de stikstofdepositie, dat is een veel moeilijker verhaal. Maar ook daar zijn we veraf, want dan gaat het over bossen met een natuurbeheerplan type 4, reservaten en zo. Wij leggen geen type 4 bossen aan, dat doen we niet. Dus we zijn daar redelijk voorzichtig in, maar ik begrijp de bezorgdheid die daar leeft.

De VOORZITTER.- Mag ik even? De stemming van punt 3/1 gaan we morgen doen. Dus misschien dat er mensen ook naar een andere vergadering moeten, ik weet het niet. Want de stemming, voor iedereen een kans te geven om mee te stemmen, zullen we morgen doen. Oké, gedeputeerde De Haes heeft terug het woord.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Dan is nu het moment om buiten te lopen.

De VOORZITTER.- Nee, zeker niet. Maar misschien zijn er die een andere vergadering hebben.

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Dan ga ik door. Over dierenwelzijn, en ja een haas of een huispoes. Ik ben natuurlijk vanuit mijn familienaam bezorgd over dieren en over het voortbestaan van de soort. Maar voor alle duidelijkheid, dierenwelzijn is geen bevoegdheid van de provinciale overheid in Vlaanderen. De lokale besturen, die werken daar hard aan. We hebben zelfs een minister die daar heel hard aan werkt, soms heel, heel hard. Zowel de erkenning als de opvolging van kwekerijen en dierenwinkels of markten, maar ook voor transport en kweken van dieren voor consumptie, dat is allemaal bevoegdheid van anderen. We werken daar een stukje aan mee. En dan verwijst ik enerzijds naar het onderzoek bijvoorbeeld, dat in de Hooibeekhoeve gebeurt. Maar we doen eigenlijk naar dierenwelzijn onrechtstreeks heel veel. Bijvoorbeeld voor de hazen - en ik bedoel dan de wilde dieren - en dan denk ik dat zeker het versterken en het vergroten van ons ecologisch netwerk, dat dat een enorme hefboom is. Ik weet niet dat het dan gaat over echt het welzijn van die dieren, maar toch in veel geval al over het overleven en de kansen tot overleven van die dieren. En dat is toch de eerste vorm van welzijn, de eerste voorwaarde tot welzijn. We geven ze veilige oversteekplaatsen, we geven ze grotere leefgebieden, transportroutes. Ik geef wel eens het voorbeeld van bijvoorbeeld de Collateur of de antitankkracht. Dat zijn de autostrades voor de dieren en in die zin doen we dus wel wat.

Wat betreft de VOC's; ja, we hebben onze bijdrage daaraan verdubbeld. Dat is een opvangcentrum, de VOC's. Dat is geen welzijnscentrum, want het is de bedoeling om van alles wat daar binnenkomt terug in het wild te zetten en terug te laten genieten van al die andere inspanningen die wij als provincie doen. We hebben die bijdrage verdubbeld. Ik wil wel één ding opmerken - u merkt het terecht op: ze hebben het moeilijk - ze hebben het vooral moeilijk gehad in de coronatijd. Toen hebben we ook een extra bijdrage gegeven, aan elk 10.000 euro, bovenop de verdubbeling die we al gedaan hadden. We hebben ook tot op heden geen vraag gekregen voor bijkomende financiering. Maar dat wil niet zeggen dat we daar niet willen naar kijken, moest die vraag komen. Ik kan u ook meegeven, dat in het kader van bijvoorbeeld de ideeën die leven rond de Grote Nete, dat wij bijvoorbeeld daar ook kijken richting VOC Herenthout, wat kan je daar doen, zodanig dat je dat kan koppelen, zodanig dat er meer bezoekers kunnen komen. Het is een stuk van de bezoekers en hun vrijwilligerswerking, dat zij hun werking financieren. Dat was uw vraag. Hij keek altijd naar mij, of ik was het verkeerde aan het zeggen. Is dat voldoende, Jan?

Mijnheer Vandendriessche, de nationale parken, of de niet-nationale parken waar u naar verwijst. Ja, ik deel met u de ontgoocheling natuurlijk, over de kandidaturen die het niet hebben gehaald en evengoed over de kandidatuur die zelfs niet ingediend is. Want we hebben daar,

zowel vanuit onze administratie als kabinet en het ganse partnerschap, echt wel veel tijd, energie, kennis en kunde ingestoken, in die kandidaturen. De evaluatie van waarom bepaalde kandidaten het niet gehaald hebben, die hebben we gemaakt. Er bestaat ook een juryrapport, dat is publiek beschikbaar. We hebben dat in detail bestudeerd. Zij dat er natuurlijk voor de Kalmthoutse Heide geen juryrapport beschikbaar is, want ze hadden ook geen kandidatuur ingediend. Landschapspark Kleine en Grote Nete, was de jury vooral bezorgd over de complexe *governance* en volgens hen de beperkte mogelijkheden inzake *USP* en toeristische marketing. Ze vonden het te veel en U-vorm, met weinig onderlinge connectie tussen de beide branches. Nu, ik heb het al wel eens gezegd: met die evaluatie ben ik het grondig oneens. We zien het volgen van die rivier en valleestructuur in andere dossiers, wat eigenlijk nou net de *USP* was, om Scheldevallei niet te noemen, of om rivierpark Maasvallei niet te noemen.

Uw analyse is correct wat betreft dat er inderdaad in onze provincie heel sterke broederschappen, coalities gesmeed werden, met heel wat vernieuwende ideeën. Er is inderdaad heel veel dynamiek en energie vrijgekomen - dat willen we niet laten verloren gaan - over natuurherstel, beleving, erfgoed. Daarom dat ik graag uw volgende vraag twee en drie samen wil nemen, als je vraagt naar een blijvende ondersteuning van de partnerships. Wat betreft nationaal park Scheldevallei - ik kom er subiet nog verder op terug, naar aanleiding van de vraag van mijnheer Schoofs - daar waren wij mede-indiener en we zitten nog altijd mee aan het roer van het park. En dat mag je heel fysiek inbeelden, want samen met gouverneur Van Cauter, ben ik co-voorzitter en moeten wij dat parkbureau gaan leiden, de hele organisatie leiden, om het uit te bouwen tot een park van internationale allure. Ik kom daar subiet nog verder op terug, naar aanleiding van de vraag van mijnheer Schoofs.

Taxandria en Kalmthoutse Heide; ik ben ervan overtuigd dat ze allebei heel veel intrinsieke kwaliteiten hebben. Het partnership was misschien nog niet voldoende gesmeed. Enerzijds, wat Taxandria betreft, dat heel laat in beeld is gekomen. En anderzijds was Kalmthoutse Heide nog niet sterk genoeg om zelfs een kandidatuur in te dienen. Men heeft de intrinsieke kwaliteiten vanuit Vlaanderen vastgesteld en men heeft al beloofd om daar ook een financiering te blijven bieden aan beide gebieden. Niet dezelfde financiering als een echt nationaal park, maar toch als zodanig dat ze toch een aantal jaren kunnen verderwerken om aan de kwaliteiten verder te werken en eigenlijk om het partnership te versterken, om bij een mogelijke legislatuur die eraan komt, een mogelijke nieuwe oproep om opnieuw mee te dingen, voor de beide gebieden. Wat ik al wel kan zeggen, Kalmthoutse Heide: we zullen daar toetreden tot IVZW, de internationale vzw, want grenspark is een grensoverschrijdend domein.

Wat de Kleine Nete betreft, de Nete; er is al tien jaar een sterke gebiedscoalitie actief in de vallei van de Kleine Nete, met de provincie als één van de trekkende partners. Daar werkt dat al heel lang. Dat doen we met coördinatie van het waterlandschapsproject "Beek.Boer.Bodem, het waterlandschap bodem en water, het waterlandschap in vallei van de Aa, klimaatprogramma's, bodem- bosuitbreiding en de groenblauwe dooradering in het kader van het strategisch project twee, voor de Kleine Nete, dus we zijn daaraan bezig. Dat gaat gewoon verder. We co-financieren zelfs de coördinator die we nu gaan bij-co-financieren, in afwachting van mogelijke een volgend strategisch project voor Kleine Nete. Dus we zijn daar actief aan bezig om alles wat daar leeft, om dat drijvende en draaiende te houden.

De Grote Nete en het Grote Netewoud. Het zal u niet verwonderen dat de Grote Nete mij nauw aan het hart ligt, ik woon er op enkele honderden meters af, bijna in de vallei van de Grote Nete waar de Sigma-werken echt wel een momentum zijn, om die vallei in zijn geheel klimaat robuuster te maken. En om de beleving van die ganse vallei integraal aan te pakken. We hebben

een gebiedsprogramma met twee VTE's: gebiedsprogramma Grote Nete. En we hebben die *governance*, met 13 gemeentebesturen, Vlaamse overheid en middenveld, al in elkaar gestoken, met een aantal concrete projecten. Het Grote Netewoud is er al van meet af aan partner in, dus ook die laten we daar niet achter. Die zijn partner in het gebiedsprogramma Grote Nete. En die hebben een fantastische werking rond biodiversiteitsherstel en landschapsbeleving. Ik denk dan aan de natuur in de vallei van de Molse Nete. Maar dat is daar heel prachtig, ik ken het gebied ondertussen ook heel wat beter. Nu, wij hebben met de Grote Nete en dus ook met het Grote Netewoud, een aanvraag ingediend voor een strategisch project. Maar daar zullen we moeten nog wat koffiedik kijken. Als het goedgekeurd wordt - maar er is sterke concurrentie - dan krijgen we nog een extra medewerker en ook een hefboom van 500.000 euro verwervingsmiddelen. En dat is duimen, maar dat is iets dat we waarschijnlijk onder onze kerstboom zullen moeten ontdekken.

Wat Rivierenland betreft, zijn er meerdere verkennende gesprekken geweest. Corona heeft dat ook wat op een trager verhaal gezet. Op een bepaald moment hebben we geopteerd om die samenwerking pas te verkennen van zodra dat de grenzen van het ondertussen wel goedgekeurd nationaal park Scheldevallei, van zodra dat die grenzen duidelijk zouden zijn, omdat die allebei een beetje naar hetzelfde: Vrijbroekpark en Broek de Naeyer keken, met betrekking tot de hectares die ze wilden mee opnemen in de aanvraag. Nu, de vzw Scheldevallei zal opgericht worden en dan kunnen we daarmee aan de slag gaan. In tussentijd hebben we dat ook weer niet helemaal achtergelaten, want zoals u weet werken wij ook mee in het strategisch project ORIOM. Dat heeft niks met maanlandingen te maken, dat is de afkorting van "Open Ruimte In en Om Mechelen". Daar werken natuurlijk ook onze groendomeinen en ons regionaal landschap is daar ook heel actief in, het regionaal landschap, dat ook dan Rivierenland noemt.

Nu, u vroeg zich af dat de kandidaten financieel niet langer kunnen instaan. Nu, dat is ook het antwoord op uw vraag; Kleine Nete, Grote Nete, Scheldevallei: we blijven dan meetrekken. En ook bij Taxandria en Kalmthoutse Heide zullen wij een plaats aan de tafel vragen. We gaan daar de nodige budgetten wel voorzien, om die plaats aan de tafel te krijgen. Maar ter uwer info: het budget 2024 voor bijvoorbeeld Scheldevallei is een budget van 775.000 euro, waar natuurlijk die bijdrage van de Vlaamse overheid in zit: 608.000 euro. De gemeenten leggen samen een 120.000 euro en beide provincies doen elk 15.000 euro, zodanig dat dat kan. En een extra bijdrage van de Vlaamse overheid 18.000 euro. Dus zo krijgen we dat ook wel rond om daar echt mee aan de slag te gaan.

En wat dat betreft, maar dan maak ik het bruggetje naar de vraag van mijnheer Schoofs, inderdaad, daar hebben we wel gescoord. En u vraagt: wat zijn de sterke punten, wat zijn de verbeterpunten? Die kan je allemaal in het in het juryverslag terugvinden. De sterke punten zijn natuurlijk dat de Scheldevallei een heel uniek rivierlandschap is. Het is getijdennatuur met wel zes meter gradiënt van brak naar zoet. En het is nergens op deze schaal terug te vinden in West Europa. Er wordt gerefereerd dat heel sterk ingezet is op participatie. Ik kan daarvan getuigen, ik heb dat van nabij kunnen meemaken. Het luik op landbouw is goed uitgebouwd. Er is een sterke betrokkenheid geweest van die landbouwsector. Er is veel aandacht voor erfgoed. De kastelen staan daar ook, dat hadden we natuurlijk in de Grote Nete ook, die de Loire van de Kempen is. Er is veel aandacht voor dat erfgoed, dat echt een uitstraling kan geven aan dat nationaal park. De gebiedscoalitie bestond eigenlijk ook al vanuit rivierpark Scheldevallei, dus dat was niet helemaal nieuw. En beide provincies zijn belangrijke trekkers. En die aparte vzw, die is nu in oprichting. Dat is te zeggen, er zijn ontwerpstatuten en dat komt eraan.

De verbeterpunten; iemand die de Schelde kent, weet natuurlijk ook dat er een aanzienlijk deel nog verstoord is door oude industriezones, of nieuwe ontwikkelingen, dat er nog wat

versnippering is. Dat daar het verhogen van de belevingswaarde een belangrijk werkpunt zal zijn. Bovendien hebben een aantal delen van de perimeter niet de kwaliteit om echt te worden weerhouden als natuurkern van een nationaal park. Het gaat om de natuurenclaves in de vallei van de Rupel. Er werd dan voorgesteld om die te schrappen. Maar de jury gaf ook aan dat we - misschien hebben ze dat zo ervaren - dat we iets te ambitieus zijn, dat we op korte termijn te veel willen aanpakken. Maar ik vind dat gezond. Ze vroegen zich af, of dat wel realistisch was, maar zoals ik zeg: ik vind dat gezond. Ik denk, we hebben daar een parkbureau. Dat is onder leiding van Tom Wezenbeek, die dat fantastisch heeft gedaan met zijn ploeg. En een stuurgroep, die zijn volledig bezig om die verbeterpunten mee te pakken in het masterplan. De bedoeling is nu, om inderdaad echt dat gaan te verankeren en die machine in gang te zetten. De stakeholders worden meegenomen, de gemeenten worden meegenomen, het kandidaatdossier is ingediend via het bestaande samenwerkingsverband rivierpark Scheldevallei. En daar zaten lokale besturen en provincies in. Landbouw, natuur, toerisme, erfgoed was daarbij betrokken. Ik ben, zoals ik zei, nog altijd de co-voorzitter, samen met de gouverneur van Oost-Vlaanderen. Er komt dus eerstdaags een vzw nationaal park Scheldevallei. Op basis van de toegekende Vlaamse financiering en de cofinanciering, zal die vzw dan aan de slag kunnen met die begroting, zoals ik ze daarnet noemde, om dan het ingediende masterplan en het operationeel plan te beginnen uitvoeren.

Qua timing; wat ons betreft, moeten wij dit voorleggen aan de provincieraad. En wij vermoeden dat dat in het voorjaar 2024 zal zijn, omdat wij dan lid worden van die vzw. Het is de bedoeling dat er, vanuit de meerderheid althans, engagement is om dat goed te keuren. Ik hoop dat ik daar ook op uw goedkeuring kan rekenen. En we zouden daar enerzijds blijven willen aan het stuur zitten. Dus zolang ik mag, zal ik dat co-voorzitterschap willen blijven opnemen. Ik heb dat van in het begin kunnen meemaken, dat is een fantastische wordingsgeschiedenis. En we zullen ook de jaarlijkse financiering verder blijven voorzien, dat is in grootteorde van 15.000 euro. Maar dat is de *cash-out*. Veel meer is eigenlijk de inzet van onze verschillende provinciale diensten richting inhoudelijke werking. Maar dat wordt allemaal voorgelegd aan de provincieraad.

Wat betreft de bijkomende vraag over Stroom. Ik weet niet, mag ik daarop antwoorden? Dat is een heel succesvolle reeks van evenementen. Heeft ook bijgedragen tot de *buy-in* en het op de kaart zetten van heel het verhaal. Het is de bedoeling om dat herhalen. Ik denk dat wij daar vanuit de provincie een 10.000 euro hadden aan bijgedragen. Dat is niet overdreven veel, dat is niet weinig, maar dat is niet overdreven veel. Maar zowel naar *branding* naar buiten toe, als naar draagvlak naar binnen toe, is dat een enorme hefboom zo'n evenementenreeks als Stroom. En dat is ook de reden waarom dat we daar willen in bijdragen. U kent mijn verhaal; ik heb het herhaaldelijk al gezegd. Je moet de harten van de mensen mee veroveren. Want als je niet alleen de geest, maar ook de harten hebt, dan wordt dat bladergoud in plaats van klatergoud. En waar het hart van vol is, daar loopt de mond van over. Ik hoop dat ik daarmee heb kunnen antwoorden op uw vragen.

De VOORZITTER.- Mijnheer Vandendriessche heeft het woord.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Dank u wel, deputé, voor het uitgebreide antwoord. Als ik het goed begrijp: Kleine Nete en Grote Nete was één project? Dat wordt nu toch terug eigenlijk apart... En dan ten tweede, maar ik zal u eerst even...

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Ja, dat gaat apart verder, maar we gaan dat proberen om - ik zal heel eerlijk zijn - we gaan de ervaring van de Kleine Nete meepakken in de aanpak van de Grote Nete en om daar sneller in vooruit te kunnen gaan, zodat we die kunnen laten sporen. Met

die onderlinge ambitie, die ik toch blijf behouden om, moest er een nieuwe oproep komen, om dan te zeggen: en nu gaan we er toch echt voor. Dat is wel de bedoeling.

De heer VANDENDRIESSCHE.- Nog daarop aansluitend; Rivierenland, die werking, dat zit bij regionaal landschap Rivierenland. Want die hadden inderdaad ook daar een ploeg die daar de schouders onder gezet heeft. Kan die blijven bestaan, die werking, denkt u?

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Natuurpark Rivierenland zit niet echt onder het regionaal landschap. Het regionaal landschap was daar aanwezig. Lieve Stoops van ons Vrijbroekpark was daar ook bij aanwezig. Ik denk dat dat nu ook opnieuw moet bekeken worden. Want ze hebben natuurlijk nog een hectare-kwestie te dealen ook. Maar ik denk ook, al wat dat bijdraagt tot het kwalitatief verbeteren en ontsluiten van natuur, ik denk dat we daar altijd positief moeten mee omgaan.

De VOORZITTER.- Mijnheer Schoofs heeft het woord.

De heer SCHOOFS.- Heel kort, ik heb de vraag rond Stroom gesteld, omdat ik denk dat ik vind, zo ervaar ik dat, dat Stroom de juiste vertaling is om onder andere mogelijk dat nationaal park heel dicht bij de mensen te brengen. Het is niet alleen wandelen, het is ook cultuur, het is ook muziek, het is ook ontmoeten. Dus ik denk dat je daar een heel sterke formule hebt. Een heel kleine vraag: ik heb het goed begrepen, dus de perimeter van het nationaal park, daar kunnen nog wijzigingen in komen? Onder andere Rupel, heb je gezegd?

De heer DE HAES, gedeputeerde.- Er zijn een paar stukjes uitgesneden, maar de perimeter niet. Maar, hoe moet ik het zeggen, het aantal hectare harde natuurkern, of sterke natuurkern, kan nog toenemen. Maar dat is maar in het masterplan, dat is op een termijn van... Het is niet zo dat we vanuit de nationale parken ook provincies gaan inlijven en zo.

De heer SCHOOFS.- Misschien kunnen de compensaties provincie Antwerpen en Antwerpen rond Zwijndrecht hier nog eens ... Wat belangrijker is, je ziet dat met die Rupel; wat een zeer geïndustrialiseerde zone is, niet alleen oud, ook vandaag. Ik denk dat dat inderdaad, dat is geen makkelijke opgave denk ik.

De VOORZITTER.- Ik denk dat we rond zijn, tenzij dat we nog wat voortdoen. Sorry voor het laattijdig uur, maar we hebben ondertussen wel onze tijd en ons schema helemaal afgewerkt. Dank je wel daarvoor, we zien elkaar morgen terug. En ik beloof dat ik het morgen goed zal maken, na de Provincieraad, hierachter in de zaal. Dank je wel.

De vergadering wordt gesloten om 18.30 uur.